

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

*До 45-річчя
факультету обліку і аудиту
Тернопільського національного
економічного університету*

**Задорожний З. В., Ковальчук Є. К.,
Панасюк В. М., Бродовська О. Г.**

ОБЛІК У ГАЛУЗЯХ ЕКОНОМІКИ

(у схемах і таблицях)

Навчальний посібник

2-ге видання, доповнене і перероблене

**Тернопіль
ТНЕУ
2015**

УДК 657:338.012(075)
ББК 65.052.9 (4 Укр)
О 17

Рецензенти: *Ю. А. Кузмінський* – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри обліку Київського національного економічного університету ім. В. Гетьмана;
С. І. Шкарабан – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економічного аналізу та статистики Тернопільського національного економічного університету;
Я. Д. Крупка – доктор економічних наук, професор, декан факультету обліку і аудиту Тернопільського національного економічного університету

Рекомендовано Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів (лист № 1/11-12494 від 27.12. 2011 р.)

О 17 **Облік у галузях економіки** (у схемах і таблицях) : навч. посіб. / З. В. Задорожний, Є. К. Ковальчук, В. М. Панасюк, О. Г. Бродовська. – 2-ге вид. [доповн. і переробл.]. – Тернопіль : ТНЕУ, 2015. – 192 с.
ISBN 978-966-654-399-1

У навчальному посібнику представлено порядок обліку основних об'єктів у сільському господарстві, будівництві, торгівлі й автогосподарстві підприємств.

Призначений для студентів вищих навчальних закладів галузі знань 0305 «Економіка і підприємство».

УДК 657:338.012(075)
ББК 65.052.9 (4 Укр)

ISBN 978-966-654-399-1

© Задорожний З.-М. В., Ковальчук Є. К.,
Панасюк В. М. Бродовська О. Г., 2015
© ТНЕУ, 2015

ЗМІСТ

Передмова	5
Розділ 1. Особливості обліку в сільському господарстві	6
1.1. Особливості сільськогосподарських підприємств та їхній вплив на побудову бухгалтерського обліку	7
1.2. Біологічні активи як об'єкт обліку	9
1.3. Облік запасів	16
1.3.1. Облік виробничих запасів	16
1.3.2. Облік поточних біологічних активів	19
1.3.3. Облік продукції сільськогосподарського виробництва	27
1.4. Облік довгострокових біологічних активів і основних засобів	30
1.5. Облік виробництва	42
1.5.1. Класифікація виробництв і витрат виробництва	42
1.5.2. Облік допоміжних виробництв і витрат на утримання та експлуатацію сільськогосподарської техніки	44
1.5.3. Облік загальновиробничих витрат	49
1.5.4. Облік витрат і калькулювання собівартості продукції рослинництва (облік витрат на біологічні перетворення в рослинництві)	51
1.5.5. Облік витрат і калькулювання собівартості продукції тваринництва (облік витрат на біологічні перетворення в тваринництві)	58
1.6. Облік витрат операційної діяльності, які не вводять у собівартість продукції	62
1.7. Облік реалізації сільськогосподарської продукції	67
1.8. Облік доходів основної діяльності сільськогосподарських підприємств	69
1.9. Облік розрахунків за податками і платежами	70
Розділ 2. Особливості обліку в будівництві	76
2.1. Виробничо-технологічні особливості будівництва та їх вплив на організацію обліку	77
2.2. Облік виробничих запасів	78
2.3. Облік некапітальних робіт	81
2.4. Облік витрат будівельного виробництва	84

2.4.1. Об'єкти обліку і структура витрат діяльності	84
2.4.2. Облік формування витрат за будівельними контрактами	86
2.4.3. Облік витрат від браку	87
2.4.4. Облік витрат на експлуатацію будівельних машин і механізмів	88
2.4.5. Облік загальновиробничих витрат	94
2.4.6. Структура та облік адміністративних витрат	105
2.4.7. Узагальнення витрат на виробництво і формування собівартості будівельної продукції	110
2.5. Види будівельних договорів. Визнання і оцінка доходу від їх виконання	112
2.6. Формування і облік доходу від виконання будівельного контракту	115
Розділ 3. Особливості обліку в торгівлі	122
3.1. Особливості торгівлі та їх вплив на побудову бухгалтерського обліку	123
3.2. Облік товарних операцій в оптовій торгівлі	125
3.2.1 Облік операцій із придбання товарів	125
3.2.2. Облік реалізації товарів	128
3.3. Облік товарних операцій у роздрібній торгівлі	133
3.3.1. Облік надходження товарів	133
3.3.2. Облік реалізації товарів	136
3.3.3. Облік торговельної націнки	137
3.4. Облік витрат торговельних підприємств	140
Розділ 4. Облік в автотранспортних підприємствах	142
4.1. Характеристика автотранспортних підприємств	143
4.2. Облік наявності та руху автотранспорту	147
4.3. Облік виробничих запасів	156
4.3.1. Облік запасних частин	156
4.3.2. Облік паливно-мастильних матеріалів	160
4.4. Облік витрат на експлуатацію, ремонт і технічне обслуговування автотранспорту	166
4.5. Облік операцій з перевезення вантажів	168
4.6. Облік пасажирських перевезень	170
4.7. Облік витрат і доходів автотранспортних підприємств	174
Література	179
Додаток	184

ПЕРЕДМОВА

Значні перетворення в економічному житті України потребують відповідних якісних змін у підготовці облікових кадрів. Це стосується насамперед підготовки працівників галузі бухгалтерського обліку, оскільки високоякісна система бухгалтерського обліку забезпечує формування достовірної інформації про діяльність підприємств, що є необхідною умовою ефективної системи управління підприємством. Важливий напрямок такої роботи – підготовка фахівців, які б орієнтувалися в особливостях побудови бухгалтерського обліку в різних галузях економіки.

Програмою курсу «Бухгалтерський облік в галузях економіки» передбачено вивчення не тільки галузевих особливостей діяльності на сільськогосподарських підприємствах, будівельних організаціях і підприємствах торгівлі, а й і побудови адекватної системи бухгалтерського обліку. Враховуючи зазначене, в навчальному виданні розкритий порядок обліку основних об'єктів у сільському господарстві, будівництві, торгівлі і автотранспортних підприємствах. Пріоритетного значення надано обліку витрат на виробництво і обліку об'єктів, характерних для перерахованих галузей економіки. Не відображені питання бухгалтерського обліку об'єктів, на які не впливають особливості галузі, а також ті, котрі вивчали в курсі «Фінансовий облік».

Висвітлення передбачених програмою тем здійснюється у найбільш доступній формі – поряд з теоретичним матеріалом наводяться приклади, що сприяє кращому засвоєнню матеріалу. З метою інтенсифікації вивчення запропонованого матеріалу, а також перевірки знань в посібнику запропоновані тести в розрізі тем.

Навчальний посібник призначений для студентів вищих навчальних закладів галузі знань 0305 «Економіка і підприємництво».

РОЗДІЛ 1

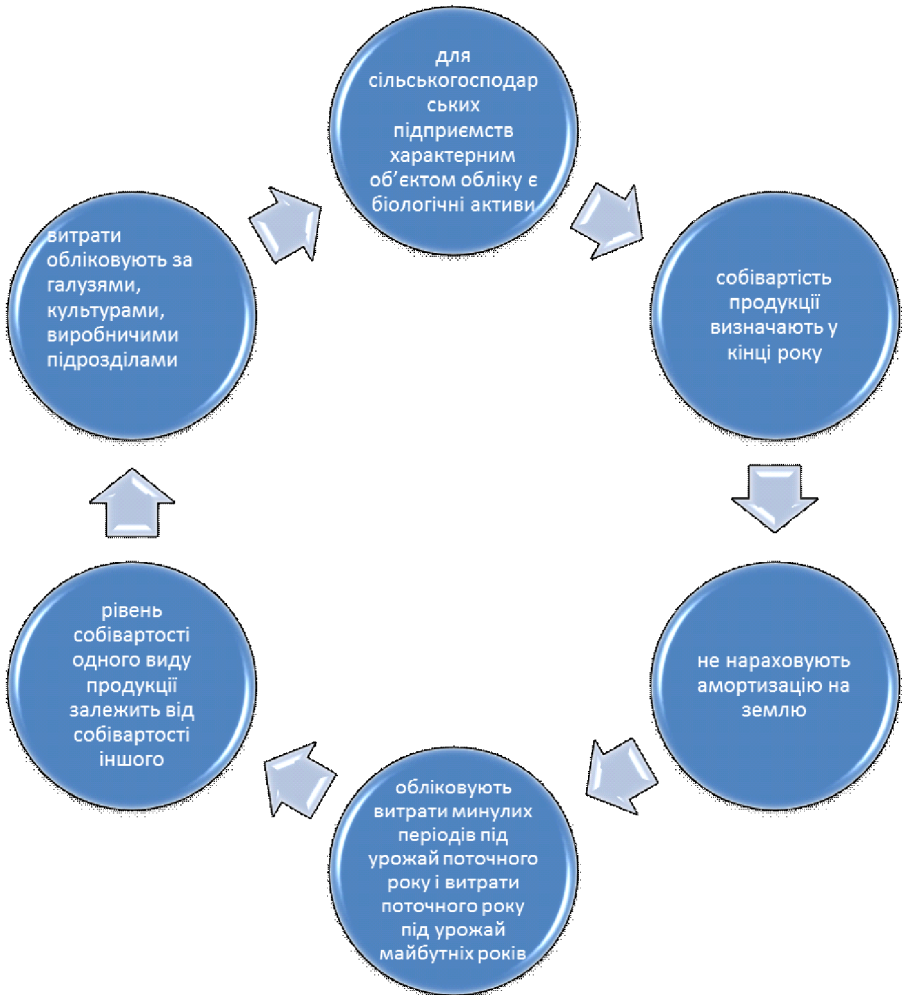
ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

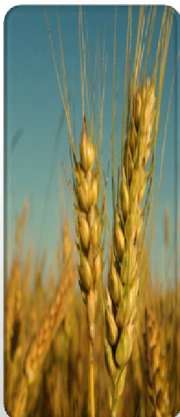
1.1. Особливості сільськогосподарських підприємств та їхній вплив на побудову бухгалтерського обліку

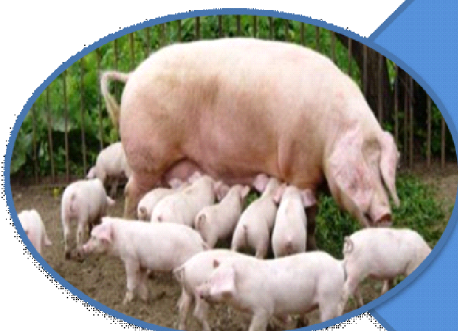
Особливості побудови бухгалтерського обліку сільськогосподарських підприємств

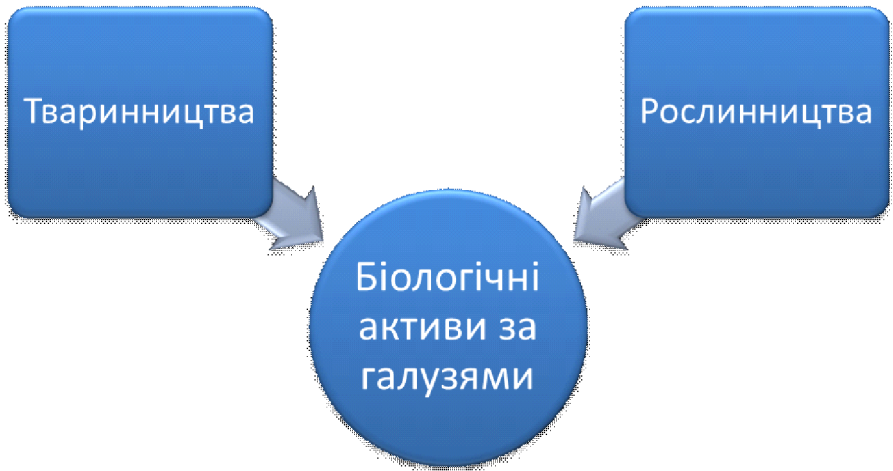
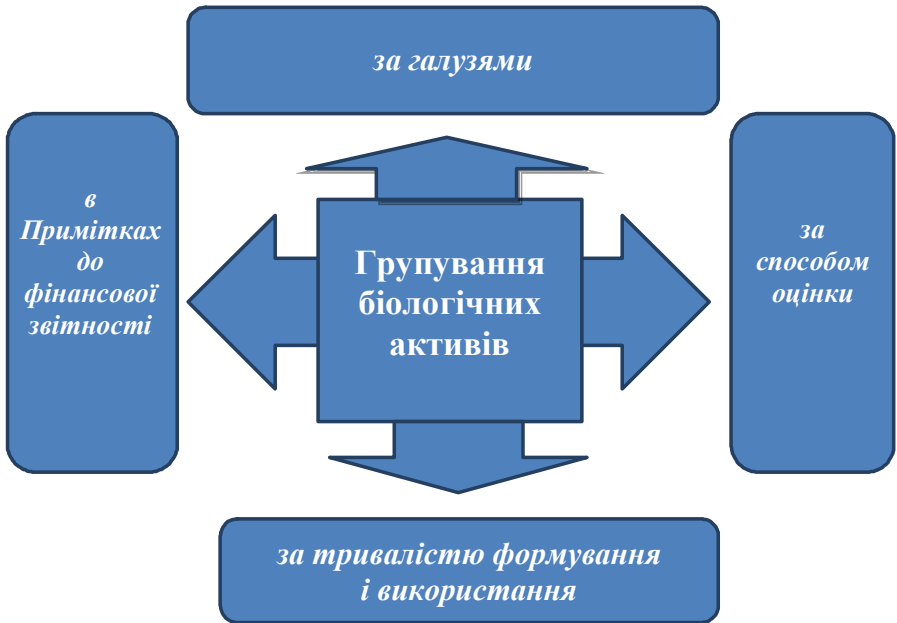
1.2. Біологічні активи як об'єкт обліку

Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про біологічні активи і про одержані у процесі їх біологічних перетворень додаткові біологічні активи та сільськогосподарську продукцію визначені у **П(С)БО–30 “Біологічні активи”**, що набуло чинності з 01.01.2007 р. Його норми підприємства та організації застосовують щодо сільськогосподарської діяльності

Біологічний актив – тварина або рослина, яка в процесі біологічних перетворень здатна давати сільськогосподарську продукцію та/або додаткові біологічні активи, а також приносити в інший спосіб економічні вигоди

Біологічні
активи за
способом
оцінки

за справедливою
вартістю зменшеною
на очікувані витрати на
місці продажу

за первісною вартістю

Групування біологічних активів у Примітках до фінансової звітності

Довгострокові біологічні активи:

- – робоча худоба;
- – продуктивна худоба;
- – багаторічні насадження;
- – інші довгострокові біологічні активи

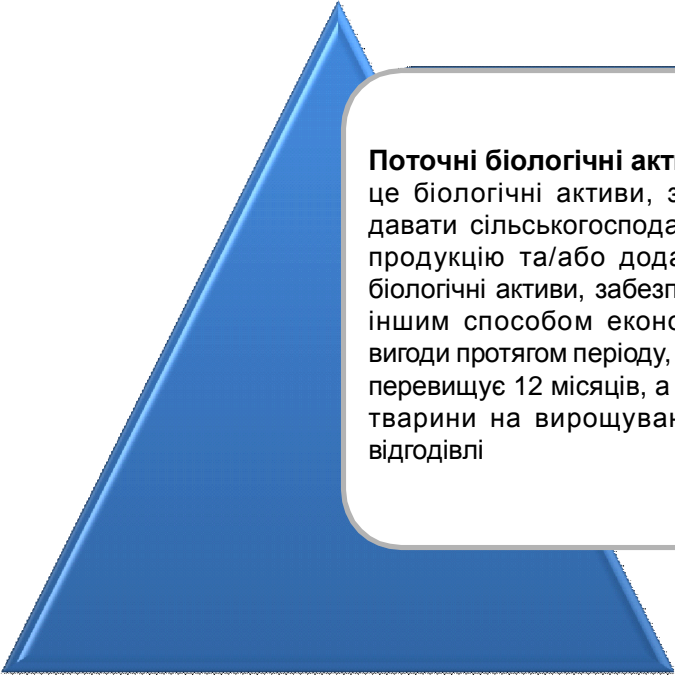

Поточні біологічні активи:

- – тварини на вирощуванні і відгодівлі;
- – біологічні активи в стані біологічних перетворень (крім тварин на вирощуванні і відгодівлі);
- – інші поточні біологічні активи

Додаткові біологічні активи – біологічні активи, отримані в процесі біологічних перетворень

- розсада, саджанці, живці, приплід, мальки та ін.

Поточні біологічні активи – це біологічні активи, здатні давати сільськогосподарську продукцію та/або додаткові біологічні активи, забезпечити іншим способом економічні вигоди протягом періоду, що не перевищує 12 місяців, а також тварини на вирощуванні та відгодівлі

**Незрілі
довгострокові
біологічні активи** -

біологічні активи, операційний цикл створення яких перевищує 12 місяців (окрім тварин на вирощуванні та відгодівлі), які у звітному періоді ще не здатні давати сільськогосподарську продукцію та/або додаткові біологічні активи визначеної якості

-
- багаторічні насадження, (виноградники, сади, ягідники тощо), що не досягли пори плодоношення

Сільськогосподарська продукція – актив, одержаний у результаті відокремлення від біологічного активу, призначений для продажу, переробки або внутрішньогосподарського споживання (*зерно, зерновідходи, насіння, коренеплоди, плоди, ягоди, зелена маса, молоко, вовна, гній, приріст живої ваги тощо*)

Біологічний актив визнають:

запасом, якщо його не використовують у сільськогосподарській діяльності та утримують для продажу, або напрям його використання не визначено

основним засобом, якщо його використовують в іншій діяльності, ніж сільськогосподарська, та очікуваний термін використання - більше року (або операційного циклу, якщо він довший за рік)

Біологічні активи оцінюють

при придбанні – за
первісною вартістю

*на дату проміжного
та річного балансу* –
за справедливою
вартістю, зменшеною
на очікувані витрати на
місці продажу або,
якщо підприємство є
платником податку на
прибуток,
за первісною вартістю

*Об'єктом обліку
біологічних активів є їх
види:* зернові, технічні,
олійні культури, велика
рогата худоба, свині тощо.

*Одиниці виміру
біологічних активів -
штуки, голови тощо.*

1.3. Облік запасів

1.3.1. Облік виробничих запасів

Запаси визнають активами, коли є ймовірність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з їх використанням, і їх вартість можна достовірно визначити

Приймання матеріальних цінностей здійснюють на підставі супроводжувальних документів з надходження запасів і їх фактичної наявності (Товарно-транспортна накладна, копія сертифіката на завезену партію добрив, паспорт якості нафтопродуктів та ін.)

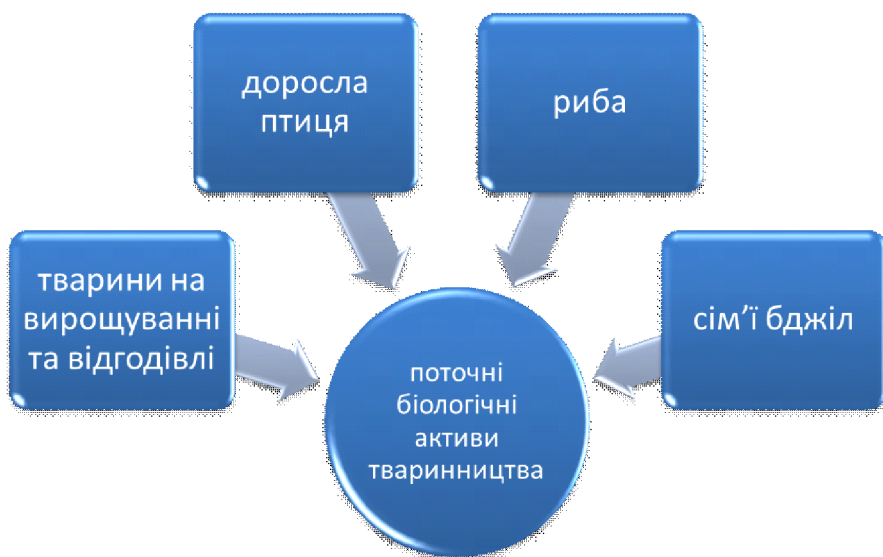
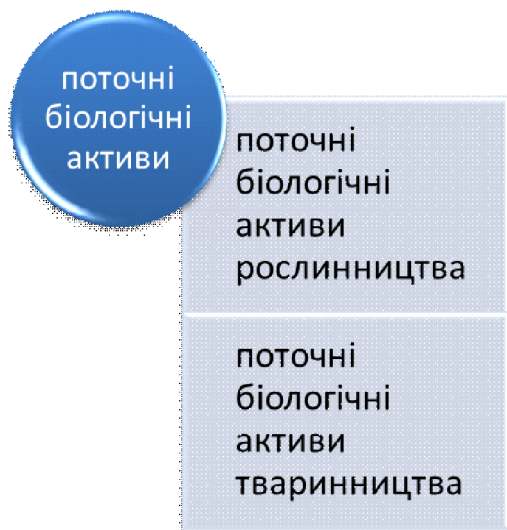

Обліковують виробничі запаси на **рахунку 20** "Виробничі запаси" в розрізі відповідних субрахунків. За дебетом рахунку 20 "Виробничі запаси" відображають надходження виробничих запасів, а за кредитом – їх вибуття в **Журналі-ордері № 5 А с-г.**

Облік руху виробничих запасів

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1.	Надійшли запаси від постачальника до оплати їх вартості: – купівельна вартість – ПДВ	20 641	63 63
2.	Прийнято рахунок транспортної організації за транспортування запасів: – вартість перевезення – ПДВ	20 641	685 685
3.	Надійшли виробничі запаси як внесок учасників до статутного капіталу	20	46
4.	Оприбутковано виробничі запаси, що надійшли безоплатно	20	718
5.	Оприбутковані виробничі запаси, раніше не враховані	20	719
6.	Списані виробничі запаси, витрачені на – виробництво – загальновиробничі потреби – адміністративні потреби – для забезпечення збутової діяльності – інші операційні витрати	23 91 92 93 94	20 20 20 20 20
7.	Використані виробничі запаси для капітального будівництва	15	20
8.	Списано за собівартістю реалізовані виробничі запаси	943	20
9.	Виявлена нестача виробничих запасів	947 072	20
10.	Відображено суму, що мають відшкодувати винні особи	375	716
11.	Списано виробничі запаси, передані до статутного капіталу іншого підприємства	14	20
12.	Списано виробничі запаси, передані безоплатно – за балансовою вартістю – ПДВ	949 949	20 641
13.	Відображено уцінку виробничих запасів	949	20

1.3.2. Облік поточних біологічних активів

зернові культури

овочеві культури

*Поточні біологічні
активи
рослинництва*

кормові культури

розсадники

При надходженні:
*за первісною
вартістю*

На дату балансу: *за
справедливою
вартістю*,
зменшеною на очікувані
витрати на місці
продажу якщо
підприємство є
платником податку на
прибуток, - *за
первісною
вартістю*

Оцінка
поточних
біологічних
активів

Первісне визнання додаткових біологічних активів, до яких відносять приплід, нові рої бджіл, матеріали для розведення риби – у тваринництві, чубуки, саджанці – в рослинництві ***відображають у обліку в тому звітному періоді, протягом якого їх відокремили від біологічного активу***

Облік поточних біологічних активів ведуть з використанням рахунку **21** *“Поточні біологічні активи”*, що має три субрахунки:

211 “Поточні біологічні активи рослинництва, які оцінені за справедливою вартістю”

212 “Поточні біологічні активи тваринництва, які оцінені за справедливою вартістю”

213 “Поточні біологічні активи тваринництва, які оцінені за первісною вартістю”

Витрати пов’язані з біологічними перетвореннями поточних біологічних активів обліковують **на рахунку 23** *“Виробництво”*,

субрахунок
“Тваринництво”

субрахунок
“Рослинництво”

Оприбуткування
приплоду (первісне
визнання додаткового
біологічного активу)

- дебет субрахунка 212 "Поточні біологічні активи тваринництва, які оцінені за справедливою вартістю" і кредит рахунка 23 "Виробництво"

Різниця між вартістю додаткових біологічних активів, оцінених за

справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати на місці продажу, та витратами, пов'язаними з біологічними перетвореннями, що були понесені для отримання додаткових біологічних активів (залежно від характеру відхилення) є :

доходами

(перевищення справедливої вартості над понесеними витратами)

Дт **23** "Виробництво"

Кт **710** "Дохід від первісного визнання та від зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю"

або

витратами

(перевищення понесених витрат над справедливою вартістю додаткового біологічного активу)

Дт **940** "Витрати від первісного визнання та від зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю"
Кт **23** "Виробництво"

Якщо біологічні активи відображають на дату балансу за справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати на місці продажу, виникає необхідність в обліку результатів від змін справедливої вартості поточних біологічних активів

Збільшення
справедливої вартості

- **Дт 21** "Поточні біологічні активи"
- **Кт 710** "Дохід від первісного визнання та від зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю"

Зменшення
справедливої вартості

- **Дт 940** "Витрати від первісного визнання та від зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю"
- **Кт 21** "Поточні біологічні активи"

Поточні біологічні активи рослинництва, які не досягли зрілості та технологічний процес їх створення не завершено, якщо їх справедливую вартість можна достовірно визначити, визнають активом і відображають у поточних біологічних активах

- Дт 211 "Поточні біологічні активи рослинництва, які оцінені за справедливою вартістю"
- Кт 23 "Виробництво"

На момент збирання урожаю такі біологічні активи списують із балансу з віднесенням їх вартості на витрати виробництва

- Дт 23 "Виробництво"
- Кт 211 "Поточні біологічні активи рослинництва, які оцінені за справедливою вартістю"

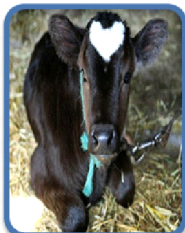
Облік надходження поточних біологічних активів

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1.	Отримано від постачальника-платника ПДВ за вартістю (без ПДВ) – на суму податкового кредиту	21	63
		641	63
2.	Отримано від постачальника-неплатника ПДВ за вартістю у сумі зобов'язання перед постачальником	21	63
3.	Оприбутковано безоплатно отримані поточні біологічні активи	21	718
4.	Отримано від учасника як внесок до статутного капіталу	21	46
5.	Оприбутковано раніше не враховані біологічні активи	21	719
6.	Переведення (вибракування) тварин із основного стада	21	16

Облік вибуття поточних біологічних активів

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1.	Відображено собівартість реалізованих активів	901	21
2.	Отримано дохід від реалізації поточних біологічних активів	36	701
3.	Нарахована сума податкового зобов'язання	701	641
4.	Виявлено нестачі та втрати поточних біологічних активів Одночасно зарахована балансова вартість списаних сум нестач на позабалансовий рахунок	947	21
		072	
5.	Визнано дохід у сумі, що мають відшкодувати винні особи на суму податкового зобов'язання Одночасно списані суми з позабалансового рахунку	375	716
		716	641
			072
6.	Переведення поточних біологічних активів до довгострокових біологічних активів (переведено тварин до основного стада)	155	21
		16	155

Документальне оформлення операцій з поточними біологічними активами

В тваринництві

- Надходження : *акт на оприбуткування приплоду тварин, Акт виведення та сортування добового молодняку птиці, нагромаджувальний акт на оприбуткування приплоду звірів, товарно-транспортна накладна*
- Вибуття: *акт на вибуття поточних біологічних активів тваринництва(забій,прирізка та падіж) , обліковий лист забою та падежу худоби, товарно-транспортна накладна*

В рослинництві

- Надходження : *акт на оприбуткування поточних біологічних активів*
- Вибуття : *акт на списання поточних біологічних активів*

Аналітичний

облік: Відомість аналітичного обліку поточних біологічних активів ф.№8.1 с.-г., 8.2 с.-г.

Синтетичний облік:
Журнал-ордер № 8 с.-г.

1.3.3.Облік продукції сільськогосподарського виробництва

Сільськогосподарська продукція — актив, одержаний у результаті відокремлення від біологічного активу, призначений для продажу, переробки або внутрішньогосподарського споживання

Основна

- сільськогосподарська продукція, отримання якої є метою утримання біологічних активів і використання якої здатне давати найбільші економічні вигоди підприємству.
- зерно, коренеплоди, овочі, фрукти, ягоди, виноград ,молоко,мед,вовна

Супутня

- сільськогосподарська продукція, яка одержана одночасно з основною продукцією, відповідає вимогам і стандартам та призначена для подальшої переробки або реалізації.
- насіння льону і конопель, приріст живої маси тварин основного стада, віск у бджолярстві

Побічна

- Сільськогосподарська продукція, яку одержують від одного біологічного активу або їх групи одночасно з основною, але вона має другорядне значення, а економічні вигоди від її використання є несуттєвими, називається побічною продукцією.
- солома, гичка, гній, пташиний послід

Сільськогосподарську продукцію при її первісному визнанні оцінюють за **справедливою вартістю**, зменшеною при очікуванні витрати на місці продажу або за **виробничою собівартістю** (чи собівартістю за прямими витратами)

Сільськогосподарську продукцію після її первісного визнання оцінюють та відображають як запас відповідно до П(С)БО 9 “Запаси”

Як сільськогосподарську продукцію обліковують **додаткові біологічні активи рослинництва** після їх первісного визнання та відокремлення від біологічного активу та/або ґрунту

Облік
сільськогосподарської
продукції ведуть з
використанням :

рахунка 27 *“Продукція
сільськогосподарського
виробництва”* - для
продукції власного
виробництва

субрахунка 208
*“Матеріали
сільськогосподарського
призначення”* - для
сільськогосподарської
продукції, придбаної зі
сторони

Облік сільськогосподарської продукції

Аналітичний

за видами продукції у
сальдових відомостях

Синтетичний

У Журналі - ордері №5 с.-г.

Облік руху сільськогосподарської продукції

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1.	Оприбуткована сільськогосподарська продукція	27	23
2.	Оприбутковано приріст живої маси	21	23
3.	Оприбутковано саджанці, чубуки	27	23
4.	Відображено вартість реалізованої продукції	901	27
5.	Витрачено садивний матеріал власного виробництва для закладання власних багаторічних насаджень	155	27
6.	Витрачено насіння власного виробництва	23	27
7.	Витрачено корми власного виробництва	23	27
8.	Виявлена нестача сільськогосподарської продукції	947 072	27
9.	Відображена уцінка сільськогосподарської продукції	946	27

1.4. Облік довгострокових біологічних активів і основних засобів

Довгострокові біологічні активи - активи здатні давати сільськогосподарську продукцію та/або додаткові біологічні активи і приносити економічні вигоди, протягом періоду, що перевищує 12 місяців, за винятком тварин на вирощуванні та відгодівлі

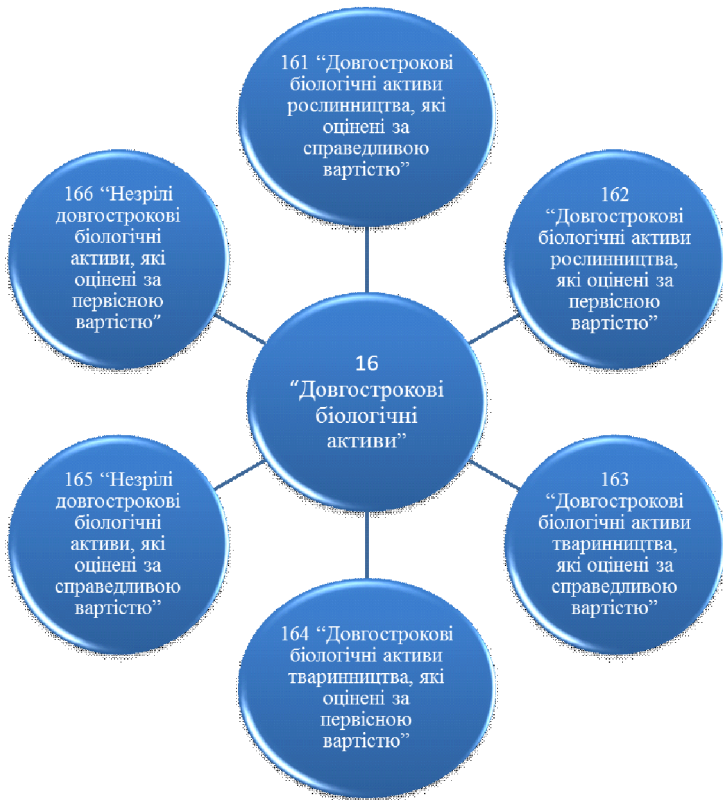
Довгострокові біологічні активи

Активи	Сільськогосподарська продукція, на яку поширюється П(С)БО 30	Додаткові біологічні активи, на які поширюється П(С)БО 30
<i>Тваринництво</i>		
Основне стадо ВРХ	Молоко, гній	Приплід
Основне стадо свиней	Гній	Приплід
Основне стадо овець	Молоко, каракульські смужки, вовна, гній	Приплід
<i>Рослинництво</i>		
Сади	Плоди	Саджанці, живці
Виноградники	Виноград	Чубуки
Ягідники	Ягоди	Саджанці, живці
Лісовий масив	Деревина ділова, дрова	Саджанці

Аналітичний облік
довгострокових біологічних активів та формування інформації до складання приміток до фінансової звітності ведуть у ***Відомість № 4.2 с.-г.*** аналітичного обліку довгострокових біологічних активів

Синтетичний облік довгострокових біологічних активів за рахунком 16 “Довгострокові біологічні активи” ведуть в ***Журналі-ордері № 4 А с.-г.***, записи в який здійснюють на підставі первинних документів

Оцінюють довгострокові біологічні активи

На дату балансу

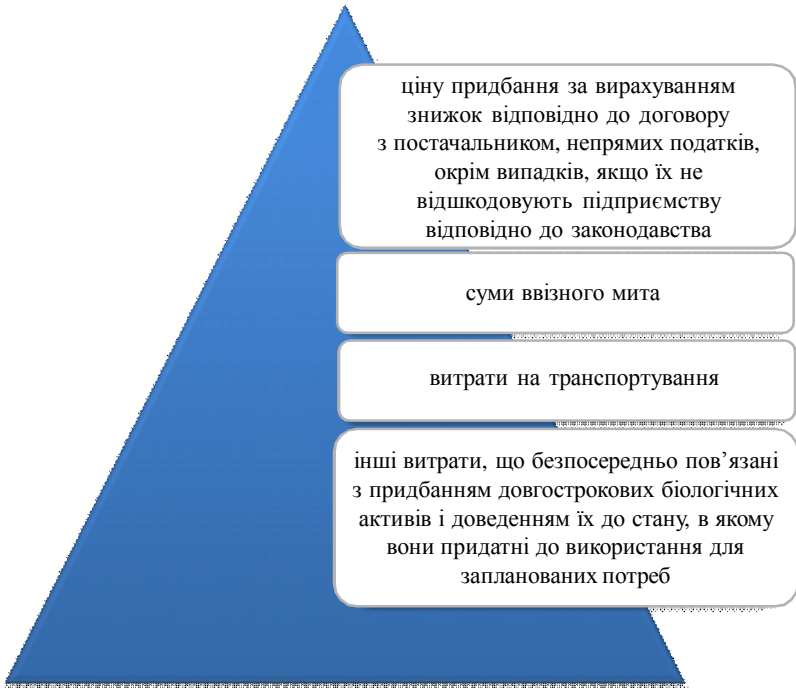
за *справедливою вартістю*

за *первісною вартістю*, якщо на дату балансу достовірно визначити справедливую вартість *неможливо* або підприємство є *платником податку на прибуток*

При придбанні

за *первісною вартістю*, порядок формування якої залежить від джерел надходження біологічних активів

Первісна вартість при придбанні довгострокових біологічних активів включає:

Формування первісної вартості при іншому надходженні довгострокових біологічних активів

№ з/п	Джерело надходження	Первісна вартість
1.	Обмін на подібний об'єкт	справедлива вартість переданого активу
2.	Обмін на неподібний об'єкт	справедлива вартість переданого активу, збільшена (зменшена) на суму грошових коштів чи їх еквівалентів, що належать до сплати (отримання) за обмінною операцією
3.	Безоплатне надходження	справедлива вартість із урахуванням витрат, безпосередньо пов'язаних із доведенням їх до стану, придатного до використання зі запланованою метою
4.	Переведення з поточних біологічних активів	справедлива вартість, зменшена на очікувані витрати на місці продажу

**Витрати, пов'язані з придбанням довгострокових біологічних активів, відносять до капітальних інвестицій і обліковують на субрахунок
155 “Придбання (вирощування) довгострокових біологічних активів”**

Облік надходження довгострокових біологічних активів

№ з/п	Зміст господарських операцій	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1.	На вартість придбаного довгострокового біологічного активу в постачальників (без ПДВ)	155	63
2.	На суму податкового кредиту з ПДВ	641	63
3.	На суму транспортних витрат (якщо використано транспортний засіб сторонньої організації)	155	685
4.	На суму податкового кредиту з ПДВ	641	685
5.	На суму транспортних витрат (якщо використано власний транспортний засіб)	155	234
6.	Введення до довгострокових біологічних активів придбаного активу	16	155
7.	На справедливую вартість безоплатно одержаних довгострокових активів	16	424
8.	На витрати, пов'язані з транспортуванням безоплатно одержаних довгострокових активів	155	685,234
9.	Зарахування витрат на транспортування до первісної вартості безоплатно отриманого довгострокового біологічного активу	16	155
10.	Оприбуткування довгострокових біологічних активів, раніше не врахованих	16	746
11.	Переведеного поточний біологічний актив до довгострокових біологічних активів (переведено тварини до основного стада)	155	212
		16	155

**Облік отримання довгострокових біологічних активів
в обмін на подібний біологічний актив**

№ з/п	Зміст господарських операцій	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1.	На справедливую вартість переданого активу	286	16
		36	286
2.	На суму податкового зобов'язання з ПДВ	36	641
3.	На вартість одержаного довгострокового біологічного активу	155	63
4.	На суму податкового кредиту з ПДВ	641	683
5.	Взаємозалік заборгованості відображають	63	36
6.	Введення одержаного об'єкта до довгострокових біологічних активів	16	155

**Облік отримання довгострокового біологічного активу
в обмін на неподібний біологічний актив**

№ з/п	Зміст господарських операцій	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1.	На вартість довгострокового біологічного активу, що підлягає обміну	286	16
2.	На справедливую вартість переданого активу, (у т. ч. ПДВ)	36	712
3.	На суму податкового зобов'язання з ПДВ	712	641
4.	Списують справедливую вартість переданого довгострокового біологічного активу	943	286
5.	На первісну вартість прийнятого довгострокового біологічного активу (в т. ч. грошова доплата)	155	63
6.	На суму податкового кредиту з ПДВ	64	63
7.	Перераховано доплату	63	31
8.	Взаємозалік заборгованості (справедлива вартість переданого, в т. ч. ПДВ)	63	36
9.	На первісну вартість прийнятого довгострокового біологічного активу (зменшену на суму грошових коштів, що належать до отримання)	155	63
10.	На суму податкового кредиту з ПДВ	64	63
11.	Одержано суму грошових коштів	31	36
12.	Взаємозалік заборгованості (первісна вартість отриманого біологічного активу, в т. ч. ПДВ)	63	36

Якщо довгострокові біологічні активи на дату проміжного та річного балансу відображають **за справедливою вартістю** то її зміну відносять на інший операційний дохід (збільшення) або інші витрати операційної діяльності (зменшення):

ЗБІЛЬШЕННЯ:

Дт 16 “Довгострокові біологічні активи”

Кт 710 “Дохід від первісного визначення та від зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю”

або

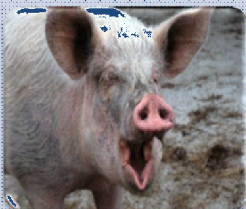
ЗМЕНШЕННЯ:

Дт 940 “Витрати від первісного визначення та від зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю”

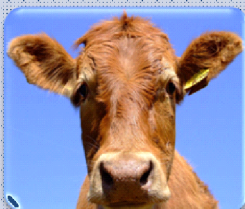
Кт 16 “Довгострокові біологічні активи”

Довгострокові біологічні активи, справедливу вартість яких на дату балансу визначити достовірно неможливо або якщо підприємство є платником податку на прибуток можуть визнаватися та відображатися за **первісною вартістю** з урахуванням суми їх зносу і втрат від зменшення корисності. Порядок оцінки таких довгострокових біологічних активів і нарахування амортизації здійснюють відповідно до П(С)БО-7 “Основні засоби”

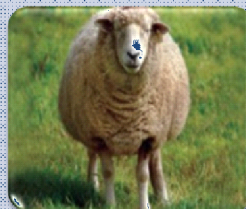
Амортизацію нараховують тільки на довгострокові біологічні активи, які обліковують за первісною вартістю

Нарахування амортизації :
Дп
23 "Виробництво"
Кп 134
"Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів"

Втрати від зменшення корисності :
Дп 972 "Втрати від зменшення корисності активів"
Кп 134
"Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів"

Відновлення корисності :
Дп 134
"Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів"
Кп 742 "Дохід від відновлення корисності активів"

Якщо стає **можливим** визначити справедливую вартість довгострокових біологічних активів, які оцінюють за первісною вартістю, і підприємство не є платником податку на прибуток, їх **переводять** до групи довгострокових біологічних активів, які оцінюють за справедливою вартістю.
Нарахування амортизації за даним довгостроковим біологічним активом **припиняють**

Облік операцій з переводу довгострокових біологічних активів, які оцінюють за первісною вартістю до групи довгострокових біологічних активів, які оцінюють за справедливою вартістю

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1.	Зменшення первісної вартості довгострокового біологічного активу на суму зносу	134	162 164
2.	Переоцінка залишкової вартості до справедливої, зменшеної на очікувані витрати на місці продажу	161 163	162 164
3.	Різниця між залишковою вартістю довгострокових біологічних активів та їх справедливою вартістю: доходи витрати	161, 163 940	710 161, 163

Порядок обліку вибуття довгострокових біологічних активів залежить від того, **за якою оцінкою** їх обліковують: первісною чи справедливою вартістю

Облік довгострокових вибуття біологічних активів, які оцінюють за справедливою вартістю

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1.	Реалізовано довгострокові біологічні активи: списано собівартість на суму доходу (виручки) на суму податкового зобов'язання з ПДВ	901 36 701	16 701 641
2.	Списані на фінансовий результат: собівартість реалізованих довгострокових біологічних активів дохід	79 701	901 79
3.	Ліквідовані довгострокові біологічні активи	949	16
4.	Одержані матеріальні цінності від ліквідації довгострокових біологічних активів	20	719
5.	Списані на фінансовий результат: вартість ліквідованих довгострокових біологічних активів вартість одержаних матеріальних цінностей	79 719	949 79
6.	Виявлені нестачі і втрати довгострокових біологічних активів	947 072	16
7.	Визнаний дохід у сумі, що винним особам належить відшкодувати	375	716
8.	Нарахована сума податкового зобов'язання	716	641
9.	Списані з позабалансового рахунку суми нестачі і втрат		072

**Облік вибуття довгострокових біологічних активів,
які оцінюють за первісною вартістю**

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1.	Реалізовано довгострокові біологічні активи: на суму зносу на суму залишкової вартості на договірну вартість (визнаний дохід) на суму податкового зобов'язання з ПДВ	134 286 943 36 712	16 16 286 712 641
2.	Списують на фінансовий результат: залишкову вартість чистий дохід	79 712	943 79
3.	Ліквідовано довгострокові біологічні активи : на суму зносу на суму залишкової вартості	134 976	16 16
4.	Одержано від ліквідації довгострокових біологічних активів матеріальні цінності	20	746
5.	Списують на фінансовий результат : залишкову вартість одержаних матеріальних цінностей	79 746	976 79
6.	Виявлена нестача : на суму зносу на суму залишкової вартості Сума, що підлягає відшкодуванню з винних осіб Сума податкового зобов'язання	134 976 375 746	16 16 746 641
7.	Переведено довгостроковий біологічний актив до групи біологічних активів, які оцінюють за справедливою вартістю : на суму зносу на залишкову вартість	134 161 163	162,164 162 164
8.	Відображено переоцінку переведеного довгострокового біологічного активу: дооцінка уцінка	161,163 940	710 161, 163

До необоротних активів сільськогосподарських підприємств **відносять незрілі довгострокові активи**

Незрілі довгострокові біологічні активи охоплюють біологічні активи, операційний цикл створення яких перевищує 12 місяців, за винятком тварин на вирощуванні та відгодівлі, які у звітному періоді ще не здатні давати сільськогосподарську продукцію та/або додаткові біологічні активи визначеної якості

Плодоягідні насадження, виноградники, що не досягли пори плодоношення

**Облік витрат, пов'язаних із біологічними перетвореннями
незрілих довгострокових біологічних активів**

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1.	Списана вартість саджанців власного виробництва на закладання саду	155	27
2.	Списана вартість покупних саджанців на закладання саду	155	208
3.	Нарахована заробітна плата працівникам, зайнятим закладанням саду	155	66
4.	Проведені нарахування єдиного соціального внеску	155	65
5.	Списана вартість закуплених добрив, засобів захисту рослин	155	208
6.	Списана вартість послуг власного транспорту	155	23 (відповідний субрахунок)
7.	Віднесена на вартість незрілих довгострокових біологічних активів сума витрат, пов'язаних із біологічними перетвореннями	165	155
8.	Відображена переоцінка довгострокових біологічних активів, які оцінюють за справедливою вартістю збільшення зменшення	165 940	710 165

Первинні документи з оформлення операцій з довгостроковими біологічними активами

№ з/п	Назва документа	Операції
1.	Акт приймання довгострокових біологічних активів рослинництва (багаторічних насаджень) і передачі їх в експлуатацію	при збільшенні вартості незрілих довгострокових біологічних активів на суму понесених витрат, пов'язаних з біологічними перетвореннями (по закінченні посадкових робіт та щорічному зростанню вартості молодих насаджень на суму витрат по їх вирощуванню); при досягненні насадженнями віку ефективного їх використання і зарахуванню їх до складу довгострокових біологічних активів
2.	Акт на списання довгострокових біологічних активів рослинництва (багаторічних насаджень)	списання довгострокових біологічних активів (багаторічних насаджень) в результаті знищення; фізичного зношення, реконструкції, дії форс-мажорних обставин та ін.
3.	Акт приймання довгострокових біологічних активів тваринництва (формування основного стада)	надходження довгострокових біологічних активів тваринництва; переведення тварин в основне стадо
4.	Акт на списання довгострокових біологічних активів тваринництва	Вибракування продуктивної та робочої худоби, інших видів тварин при втраті ними господарсько-корисних якостей: значному зниженні продуктивності, втраті племінної та робочої цінності, захворюванні невиліковними хворобами, а також внаслідок травматичних наслідків, старості або недостатньої розвиненості

Біологічний актив визнають **основним засобом**, якщо його використовують в іншій діяльності, ніж сільськогосподарська, очікуваний термін його використання більше року (або операційного циклу, якщо він довший за рік)

Основні засоби сільськогосподарських підприємств

будинки та споруди,
машини й обладнання,
транспортні засоби,
інструменти, прилади
та інвентар

тварини, багаторічні
насадження, які не
пов'язані із
сільськогосподарською
діяльністю

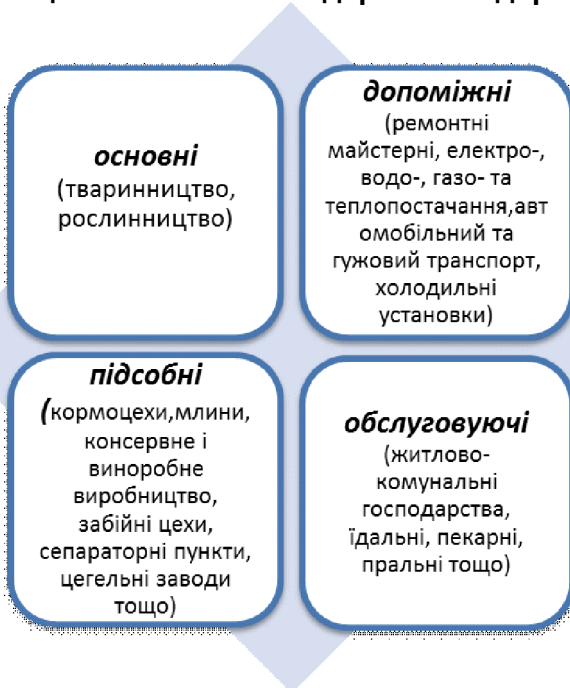
земельні ділянки,
капітальні витрати на
поліпшення земель

За дебетом рахунку 10 “Основні засоби” відображають надходження основних засобів на баланс підприємства, які обліковують за первісною вартістю, суму витрат, яка пов’язана з поліпшенням об’єкта, що приводить до збільшення економічних вигод від використання об’єкта, а за **кредитом** - вибуття основних засобів, сума уцінки

1.5. Облік виробництва

1.5.1. Класифікація виробництв і витрат виробництва

Виробництва сільськогосподарських підприємств

розрізняють

витрати
діяльності

витрати
виробництва

формують фінансові
результати

формують виробничу
собівартість продукції
(робіт чи послуг)

Орієнтований перелік статей витрат виробництва сільськогосподарських підприємств

№ з/п	Назва статті витрат	У рослинництві	У тваринництві	У допоміжних виробництвах	У підсобних промислових виробництвах
1.	Витрати на оплату праці	+	+	+	+
2.	Відрахування на соціальні заходи	+	+	+	+
3.	Насіння та садивний матеріал	+			
4.	Паливо і мастильні матеріали	+	+	+	+
5.	Добрива	+			
6.	Корми		+	+	
7.	Засоби захисту рослин і тварин	+	+		
8.	Сировина і матеріали (без зворотних відходів)			+	+
9.	Роботи та послуги	+	+	+	+
10.	Витрати на ремонт необоротних активів	+	+	+	+
11.	Інші витрати на утримання основних засобів	+	+	+	+
12.	Інші витрати	+	+	+	+
13.	Непродуктивні витрати (в обліку)	+	+	+	+
14.	Загальновиробничі витрати	+	+	+	+

1.5.2. Облік допоміжних виробництв і витрат на утримання та експлуатацію сільськогосподарської техніки

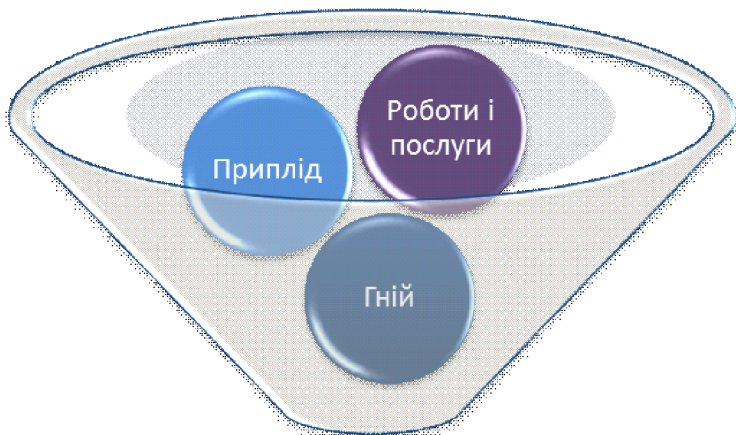

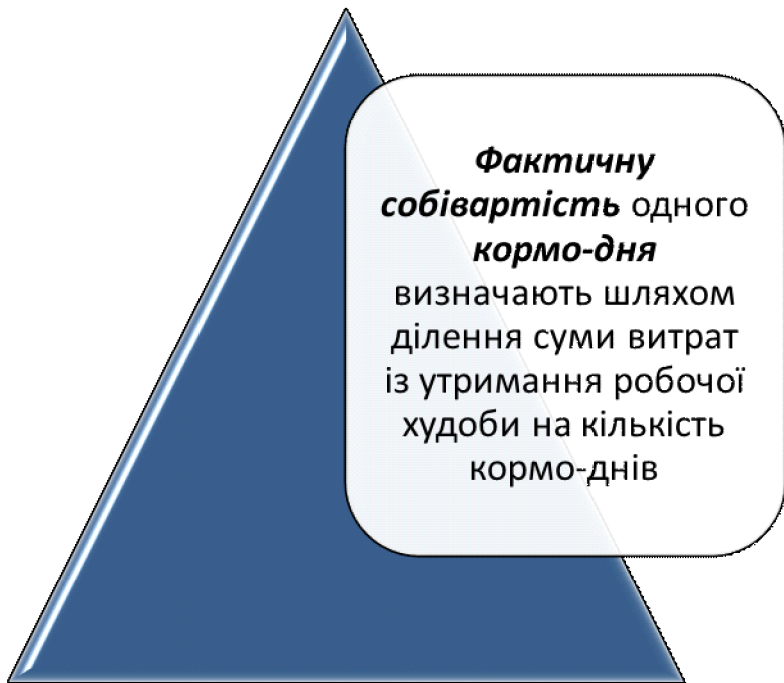
Аналітичний облік витрат допоміжних виробництв здійснюють за видами виробників або видами робіт за номенклатурою статей, що встановлює підприємство

Фактичну собівартість робіт і послуг допоміжних виробництв визначають **щомісячно**, крім послуг живої тягової сили

Собівартість послуг живої тягової сили визначають **у кінці року**

Одержують від живої
тяглової сили

**Фактичну
собівартість одного
кормо-дня**
визначають шляхом
ділення суми витрат
із утримання робочої
худоби на кількість
кормо-днів

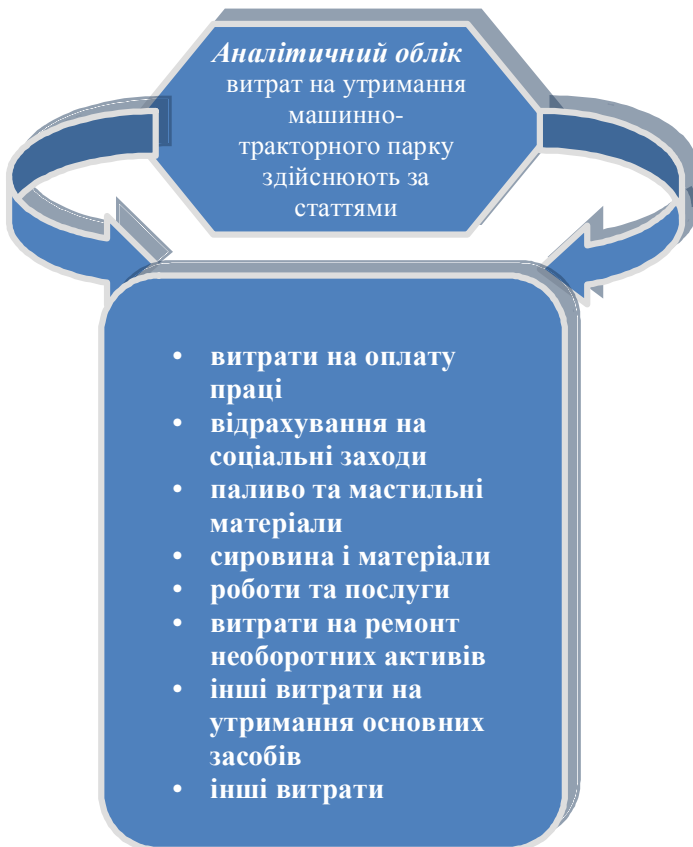

Фактичну собівартість одного **робочого дня** визначають діленням різниці із суми витрат на утримання живої тягової сили і витрат на супутню й побічну продукцію (вартість приплоду, гною та іншої побічної продукції) на кількість робочих днів

Витрати на утримання машинно-тракторного парку і техніки доцільно обліковувати на двох окремих субрахунках

915 “Утримання і експлуатація машинно-тракторного парку”

916 “Утримання і експлуатація комбайнів та самохідних машин”

1.5.3. Облік загально виробничих витрат

Облік загально виробничих витрат здійснюють на рахунку **91** за субрахунками

911
“Загально вироб-
ничі витрати
рослинництва”

912
“Загально вироб-
ничі витрати
тваринництва”

913
“Загально вироб-
ничі витрати
промислових
виробництв”

914
“Загально вироб-
ничі витрати
інших
виробництв”

*Аналітичний
облік*
загально виробничих
витрат ведуть
у *Звіті про
загально виробничі
витрати* (ф. 5.7 с.-г.)
в розрізі статей

- основна й додаткова заробітна плата з відрахуваннями на соціальні заходи
- охорона праці та техніка безпеки
- затрати на переїзди та переміщення
- витрати на утримання основних засобів загально виробничого призначення
- утримання тимчасових споруд
- інші витрати

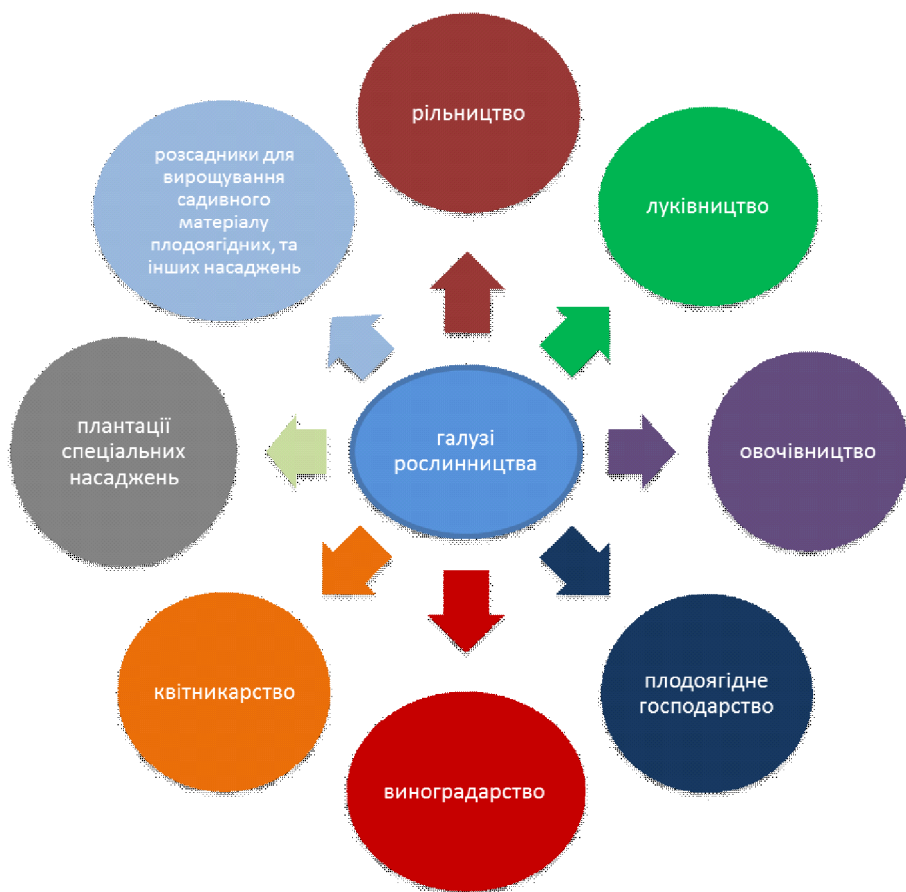
У сільському господарстві **загальновиробничі витрати не поділяють на змінні і постійні.**

Між видами продукції загальновиробничі витрати розподіляють пропорційно прямим витратам за вирахуванням витрат на насіння, корми, сировину і матеріали

Облік загальновиробничих витрат

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1.	Нарахована заробітна плата агроному зоотехніку загальновиробничому персоналові інших виробництв	911 912 91 (за субрах.)	66 66 66
2.	Здійснені нарахування єдиного соціального внеску	91 (за субрах.)	65
3.	Списана вартість палива, використаного для обігрівання приміщення для тваринників	912	203
4.	Списані послуги допоміжних виробництв для загальновиробничих потреб	91 (за субрах.)	234
5.	Нарахована амортизація на будівлі та обладнання загальновиробничого призначення	91(за субрах.)	131
6.	Списана вартість спеціального одягу, виданого працівникам ферми	912	22
7.	Прийняті рахунки санепідемстанції за роботи з дезінфекції та дератизації приміщень ферми ПДВ	912 641	685 685
8.	Списані загальновиробничі витрати: рослинництва тваринництва промислових виробництв допоміжних виробництв	231 232 233 234	911 912 913 914

1.5.4. Облік витрат і калькулювання собівартості продукції рослинництва (облік витрат на біологічні перетворення в рослинництві)

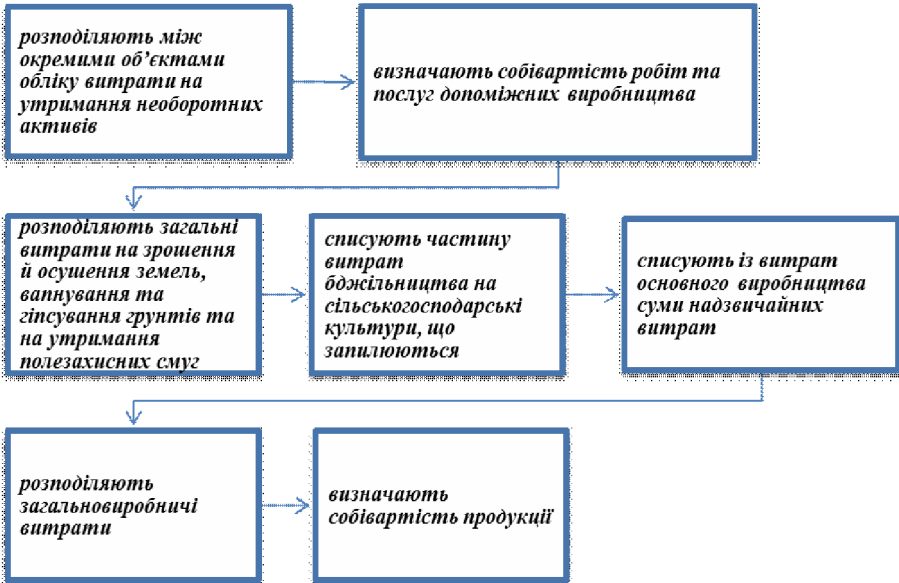
- **Аналітичний облік витрат у рослинництві ведуть за видами виробництв, за видами або групами продукції, яку виробляють і статтями витрат у Звіті про витрати та вихід продукції основного виробництва № 5.5 с.-г., показники якого переносять у Зведену відомість № 5.10 с.-г. до Журналу-ордеру № 5 В с.-г.**

Характеристика витрат на біологічні перетворення в рослинництві

№ з/п	Назва статті	Характеристика статті
1	2	3
1.	Витрати на оплату праці	Основна і додаткова оплата праці працівників, безпосередньо зайнятих у технологічному процесі виробництва (в тому числі трактористів-машиністів)
2.	Відрахування на соціальні заходи	Нарахування єдиного соціального внеску. Об'єктом обкладання є фактичні витрати на оплату праці зайнятих в процесі біологічних перетворень в рослинництві, що включають витрати на виплату основної та додаткової заробітної плати й інших заохочувальних і компенсаційних виплат (у тому числі в натуральній формі), які визначаються відповідно до нормативно-правових актів, прийнятих згідно з Законом України «Про оплату праці»
3.	Насіння та посадковий матеріал	Вартість насіння та посадкового матеріалу власного виробництва й придбаного, що використані для сівби (садіння) сільськогосподарських культур і насаджень, окрім молодих багаторічних насаджень
4.	Паливо та мастильні матеріали	Комплексна ціна палива, яка охоплює його вартість на виконання технологічних операцій, а також вартість мастил
5.	Добрива	Витрати на внесені в ґрунт органічні, мінеральні, бактеріальні, інші добрива та мікродобрива
6.	Засоби захисту рослин	Вартість пестицидів, засобів протруєння гербіцидів та інших хімічних і біологічних засобів, що використані для боротьби з бур'янами шкідниками і хворобами сільськогосподарських рослин
7.	Роботи та послуги	Витрати на роботи та послуги власних допоміжних виробництв, які забезпечують виробничі потреби, і вартість виробничих послуг, що надали сторонні підприємства, у т. ч. плата за воду для зрошення й інші послуги, що надали водогосподарські організації (крім робіт та послуг, витрати на які вводять до інших статей)

1	2	3
8.	Витрати на ремонт необоротних активів	Суми на оплату праці працівників, вартість запасних частин, ремонтно-будівельних та інших матеріалів, витрачених на поточний ремонт основних засобів, у т. ч. вартість пального і мастильних матеріалів, використаних на ремонт й обкатку машин після ремонту; вартість послуг сторонніх організацій та власних майстерень із технічного обслуговування і поточного ремонту тракторів, сільськогосподарських машин й обладнання; витрати на ремонт плівкових теплиць і парників, а також на ремонт та заміну гусениць і гумових шин тракторів та сільськогосподарських машин
9.	Інші витрати на утримання основних засобів	Витрати на оплату праці персоналу, який обслуговує необоротні активи (крім трактористів-машиністів та інших працівників, зайнятих у технологічному процесі виробництва сільськогосподарської продукції), механіків, сторожів, місць зберігання техніки; вартість пального й мастильних матеріалів на переїзд тракторів і самохідних машин з однієї ділянки на іншу; амортизаційні відрахування, які прямо не відносять на певні об'єкти обліку витрат
10.	Інші витрати	Витрати, що безпосередньо пов'язані з виробництвом певної продукції і не введені до жодної з перерахованих статей
11.	Непродуктивні витрати (в обліку)	Вартість остаточно забракованої продукції чи виконаної роботи в рослинництві
12	Загальновиробничі витрати	Витрати на оплату праці працівників апарату управління; орендну плату; амортизаційні відрахування і витрати на утримання та поточний ремонт необоротних активів загальновиробничого призначення; витрати з охорони праці та техніки безпеки; витрати на перевезення працівників до місця безпосередньої роботи; на утримання польових станів; інші витрати, пов'язані з управлінням та обслуговуванням виробництва окремих підрозділів

Послідовність визначення фактичної собівартості продукції рослинництва

В сільському господарстві калькують собівартість основної продукції. Побічну і супутню продукцію оцінюють

Фактичну собівартість калькуляційної одиниці визначають шляхом ділення всіх витрат, віднесених на основну продукцію, на кількість отриманої продукції. У випадку одночасного одержання кількох видів продукції витрати необхідно розподіляти

при визначенні собівартості зернових культур

- загальну суму витрат на біологічні перетворення (вирощування і збирання) (без вартості соломи) розподіляють між зерном і зерновідходами

при визначенні собівартості продукції садівництва та ягідників, овочівництва та квітникарства

- загальну суму витрат без витрат на побічну продукцію розподіляють пропорційно до вартості продукції за цінами реалізації

Облік виходу продукції рослинництва і результатів від її первісного визнання

№ з/п	Операція	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1.	Оприбуткована продукція рослинництва за справедливою вартістю різниця між справедливою вартістю і витратами на біологічні перетворення: витрати доходи	27 940 231	231 231 710
2.	Коригування суми витрат від первісного визнання продукції рослинництва після визначення фактичних витрат кінці року: - на суму перевищення фактичних витрат, визначених у кінці року, над сумою витрат, віднесених протягом року - - на суму перевищення витрат, віднесених протягом року, над сумою фактичних витрат, визначених у кінці року	940 940 (червоне)	231 231 сторно)
3.	Коригування суми доходів від первісного визнання продукції рослинництва після визначення фактичних витрат кінці року: - на суму перевищення фактичних доходів, визначених у кінці року, над сумою доходів, віднесених протягом року - на суму перевищення доходів, віднесених протягом року, над сумою фактичних доходів, визначених у кінці року	231 231 (червоне)	710 710 сторно)

1.5.5. Облік витрат і калькулювання собівартості продукції тваринництва (облік витрат на біологічні перетворення в тваринництві)

Об'єктами обліку витрат у тваринництві є технологічні групи тварин за їх видами

велика рогата худоба м'ясного напрямку (основне стадо і тварини на вирощуванні)

велика рогата худоба молочного напрямку (основне стадо і тварини на вирощуванні)

свинарство (основне стадо і молодняк на вирощуванні) та інші

Синтетичний облік витрат тваринництва ведуть на рахунку 232 “*Виробництво*”, субрахунок “*Тваринництво*” в Журналі-ордері №5В с.-г.

Характеристика витрат на біологічні перетворення у тваринництві

№ з/п	Назва статті	Характеристика
1.	Витрати на оплату праці	Основна і додаткова заробітна плата працівників тваринництва, безпосередньо зайнятих на обслуговуванні певного виду тварин: телятниць, доярок, свинарок, чабанів, скотарів тощо
2.	Відрахування на соціальні заходи	Нарахування єдиного соціального внеску. Об'єктом обкладання є заробітна плата працівників, зайнятих обслуговуванням певного виду тварин
3.	Паливо та мастильні матеріали	Вартість палива, витраченого на технологічні операції в тваринництві
4.	Корми	Вартість кормів власного виробництва і купованих, що використані на годівлю тварин та птиці
5.	Засоби захисту тварин	Вартість використаних медикаментів, біопрепаратів, дезінфікуючих засобів
7.	Робот та послуги	Вартість робіт і послуг допоміжних виробництв, а також сторонніх організацій, наданих для виробничих потреб
8.	Витрати на ремонт необоротних активів	Вартість ремонтних робіт основних засобів тваринництва (заробітна плата ремонтників, вартість запчастин, ремонтно-будівельних матеріалів, вартість ремонтних послуг сторонніх організацій)
9.	Інші витрати на утримання основних засобів	Амортизаційні відрахування на основні засоби тваринництва, заробітну плату персоналу, який обслуговує необоротні активи
10.	Інші витрати	Витрати безпосередньо, пов'язані з технологічним процесом у тваринництві, та які не введені до перерахованих статей (вартість спецодягу, підстилки, платежі зі страхування тварин, майна і працівників, витрати на будівництво й утримання літніх таборів тварин та ін.)
11.	Непродуктивні витрати (в обліку)	Вартість падежу тварин, птиці, звірів, бджолиних сімей, окрім втрат у наслідок стихійного лиха, сум, що мають відшкодувати винні особи
12	Загальновиробничі витрати	Загальновиробничі витрати тваринництва, фермерські, бригадні. На змінні й постійні загальновиробничі витрати не поділяють, а розподіляють пропорційно до загальної суми витрат за вирахуванням витрат на корми

Продукцією
виращування
та відгодівлі
тварин

приріст
живої ваги

жива вага

Продукцією
молочного
скотарства

МОЛОКО

приплід

Собівартість центнера приросту живої маси

визначають діленням витрат на виращування (без побічної продукції) на кількість центнерів приросту живої ваги

Приріст живої ваги визначають як різницю між живою масою поголів'я на кінець року та яке вибуло протягом року (у т. ч. загиблі тварини) та живою масою поголів'я, що надійшло протягом року (у т. ч. приплід) та які були на початок року $\Delta M = V_k + V_e - V_p - V_n$ [1], де

ΔM – приріст живої ваги

V_k – жива вага поголів'я на кінець року;

V_e – жива вага поголів'я, яке вибуло протягом року ;

V_p – жива вага тварин, які надійшли протягом року;

V_n – жива вага тварин на початок року

Собівартість центнера живої маси

визначається діленням вартості живої маси на її кількість

Вартість (V) живої маси охоплює витрати на вирощування та відгодівлю в поточному році (без витрат на побічну продукцію) (*Be*), вартість худоби, яка була в групі на початок року (*Bп*) і надійшла (*Bн*) без вартості загиблих тварин:
 $V = Be + Bп + Bн$

Кількість живої маси дорівнює дорівнює масі тварин, що вибули і залишені на кінець року

У молочному скотарстві розраховують собівартість центнера молока й однієї голови приплоду

Собівартість центнера молока визначається діленням загальної суми витрат на утримання корів (без вартості побічної продукції і приплоду) на кількість центнерів одержаного молока

Собівартість однієї голови приплоду розраховують за вартістю 60 кормо-днів утримання корови

1.6. Облік витрат операційної діяльності, які не вводять у собівартість продукції

До витрат операційної діяльності, які не вводять до собівартості реалізації, відносять

адміністративні
витрати

витрати на збут

інші витрати
операційної
діяльності

Адміністративні витрати не вводять до виробничої собівартості продукції (робіт, послуг) та собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг). Адміністративні витрати, пов'язані з управлінням та обслуговуванням підприємства, відображають на активному, номінальному, операційному, розподільчому рахунку 92 "Адміністративні витрати", за дебетом якого відображають суму визнаних адміністративних витрат, за кредитом – списання їх на рахунок 79 "Фінансові результати". Синтетичний облік адміністративних витрат ведуть в Журналі-ордері № 5В с.-г., аналітичний облік – у Відомості 5.8 с.г. "Звіт про адміністративні витрати"

Облік адміністративних витрат

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4
1.	Нарахована амортизація на основні засоби загальногосподарського призначення (підприємства, які не використовують рахунки 8 класу)	92	131
2.	Списано вартість будівельних матеріалів на ремонт адміністративної будівлі сільськогосподарського підприємства	92	205
3.	Списано вартість палива, використаного для службового легкового автомобіля керівника підприємства	92	203
4.	Списано на загальногосподарські витрати вартість малоцінних і швидкозношуваних предметів, переданих зі складу для використання	92	22
5.	Списано вартість сільськогосподарської продукції на витрати, пов'язані з організацією прийому гостей	92	27
6.	Використав касир готівкові кошти з каси підприємства на оплату телеграфних витрат	372 92	301 372
7.	Оплачено з поточного рахунка витрати аудиторської фірми на проведення семінару	92	311
8.	Відображено суму податкового кредиту з ПДВ	641	311
9.	Списано витрати на службові відрядження працівників апарату управління підприємства (без ПДВ)	92	372
10.	Списано частину витрат на передплату періодичних видань, раніше віднесених на витрати майбутніх періодів	92	39
11.	Нарахована сума забезпечення відпусткових виплат працівникам адміністративно-управлінського персоналу	92	471
12.	Відображено заборгованість сторонньої організації з оплати виконаних робіт загальногосподарського призначення (ремонт адміністративної будівлі) (без ПДВ)	92	631, 685
13.	Відображено суму податкового кредиту з ПДВ	641	631, 685
14.	Нарахована заробітна плата адміністративному персоналові	92	661
15.	Нараховані відрахування на соціальні заходи	92	65
16.	Нараховані страхові платежі зі страхування майна загальногосподарського призначення	92	655
17.	Віднесено вартість робіт і послуг допоміжних виробництв	92	234
18.	Нарахований земельний податок	92	641
19.	Нарахована амортизація інших необоротних матеріальних активів та нематеріальних активів, що забезпечують адміністративні потреби	92	132,133

Закінчення таблиці

1	2	3	4
20.	Відображено витрати за юридичні, аудиторські, інші послуги (без ПДВ)	92	631, 685
21.	Списано вартість використаних бланків документів і канцелярського приладдя, паперу	92	201, 209
22.	Сплачено банку за розрахунково-касове обслуговування	92	311
23.	Нарахована комісійна винагорода банку за купівлю іноземної валюти	92	333
24.	Відображено вартість послуг зв'язку (без ПДВ)	92	631, 685
25.	Списано представницькі витрати, сплачені з підзвітних сум	92	372
26.	Списано матеріальні витрати, що належать до адміністративних витрат (підприємства, які використовують рахунки 8 класу)	92	80
27.	Списано визнані витрати на оплату праці	92	81
28.	Списано суми відрахувань на соціальні заходи	92	82
29.	Списано суми амортизаційних відрахувань, що належать до адміністративних витрат	92	83
30.	Списано вартість робіт, послуг сторонніх організацій, пов'язаних із управлінням підприємством	92	84
31.	Списано адміністративні витрати в порядку закриття рахунку і визначення фінансових результатів	791	92

Облік витрат, пов'язаних зі збутом (реалізацією, продажем) сільськогосподарської продукції здійснюють на рахунку 93 "Витрати на збут" в **Журналі-ордері 5 В с.-г.** За дебетом рахунку 93 відображають суму визнаних витрат на збут, за кредитом – списання на рахунок 79 "Фінансові результати". Аналітичний облік витрат на збут ведуть у **Відомості 5.9 с.-г.** "Звіт про витрати на збут" за встановленими статтями витрат

Облік витрат на збут

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4
1.	Нарахована амортизація основних засобів, що забезпечують збут продукції підприємством, яке не використовує рахунки класу 8	93	131
2.	Нарахована амортизація інших необоротних матеріальних активів, що забезпечують збут продукції	93	132
3.	Нарахована амортизація нематеріальних активів, що пов'язані зі збутом продукції	93	133
4.	Списано виробничі запаси (пакувальні матеріали, тара, паливо тощо) для потреб збуту	93	20
5.	Безоплатна роздача рекламних буклетів, листівок із логотипом чи емблемою підприємства (ПДВ не нараховують)	93	209
6.	Відпущено МШП зі складу для забезпечення збуту продукції	93	22
7.	Безоплатна роздача зразків готової продукції та товарів із рекламною метою без ПДВ	93	27
8.	Те саме, з ПДВ	93	641
9.	Оплачено витрати на рекламу продукції (виготовлення буклетів, роликів тощо)	93	31
10.	Оплачено готівкою витати, пов'язані з реалізацією продукції	93	30
11.	Віднесено вартість використаних поштових марок, оплачених проїзних квитків	93	33
12.	Покупцеві надано знижки, які робили з метою реклами продукції	93	36
13.	Списано витрати на відрядження працівників, пов'язаних із реалізацією продукції	93	372
14.	Створено резерв сумнівної дебіторської заборгованості з реалізованої продукції, щодо якої є ризик неповернення	93	38
16.	Списано на витрати звітного періоду вартість послуг з розміщення реклами	93	39
17.	Створено резерв на оплату відпусток працівникам, які займаються збутом продукції	93	471
18.	Нараховані податки, які вводять до збутових витрат	93	64
19.	Нарахована заробітна плата працівникам, які забезпечують збут продукції	93	661
20.	Відображено нарахування єдиного соціального внеску на суму заробітної плати працівників, які здійснюють збут	93	65
21.	Нараховані страхові платежі зі страхування майна, що забезпечує збут продукції	93	655

1	2	3	4
22.	Віднесено вартість робіт, послуг сторонніх організацій із ремонту та обслуговування основних засобів, що забезпечують збут продукції (без ПДВ)	93	63, 685
23.	Відображено вартість робіт допоміжних виробництв	93	234
24.	Списано прямі матеріальні витрати, що належать до збутових витрат (підприємства, які використовують рахунки 8 класу)	93	80
25.	Списано визнані витрати на оплату праці, що належать до збутових витрат	93	81
26.	Списано суми відрахувань на соціальні заходи, що належать до збутових витрат	93	82
27.	Списано суми амортизаційних відрахувань, що належать до збутових витрат	93	83
28.	Списано вартість робіт, послуг сторонніх організацій із перевезення продукції споживачам та інші операційні витрати, пов'язані з реалізацією продукції	93	84
29.	Списано визнані витрати на збут продукції	791	93

- *Облік інших операційних витрат ведуть на рахунку 94 “Інші витрати операційної діяльності”. За дебетом рахунка 94 відображають суму визнаних витрат, а за кредитом – списання на рахунок 79 “Фінансові результати”. Синтетичний облік інших операційних витрат ведуть в Журналі-ордері 5 Г с.-г., а аналітичний – у Відомості 5.12 с.-г.*

Облік інших витрат операційної діяльності

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1.	Нарахована амортизація основних засобів, що використовують для виконання досліджень та розробок підприємством, яке не застосовує рахунки класу 8	94	131
2.	Відображено собівартість реалізованих виробничих запасів, МШП	94	20,22
3.	Виявлено нестачу тварин на вирощуванні та відгодівлі за їх балансовою вартістю	94	21
4.	Використано вексельні бланки	94	209
5.	Списано послуги допоміжних виробництв на проведення досліджень	94	234
6.	Списано готову продукцію на проведення дослідів і розробок	94	27
7.	Оплачено готівкою інші витрати операційної діяльності	94	30
8.	Нараховані штрафи, пені, неустойки за недотримання підприємством умов договорів щодо розрахунків із організаціями	94	685,63
9.	Нарахована матеріальна допомога працівникам підприємства	94	661
10.	Списано прямі матеріальні витрати, що належать до інших витрат операційної діяльності підприємства (підприємства, які використовують рахунки 8 класу)	94	80
11.	Списано визнані витрати на оплату праці, що належать до інших витрат операційної діяльності підприємства	94	81
12.	Списано суми відрахувань на соціальні заходи, що належать до інших витрат операційної діяльності підприємства	94	82
13.	Списано суми амортизаційних відрахувань, що належать до інших витрат операційної діяльності підприємства	94	83
14.	Списано суми нестач запасів за балансовою вартістю, суми штрафів, пені та інших операційних витрат	94	84
15.	Списано визнані інші витрати основної діяльності на фінансові результати	791	94

1.7. Облік реалізації сільськогосподарської продукції

Для обліку реалізації сільськогосподарської продукції використовують рахунки

90 “Собівартість реалізації”

93 “Витрати на збут”

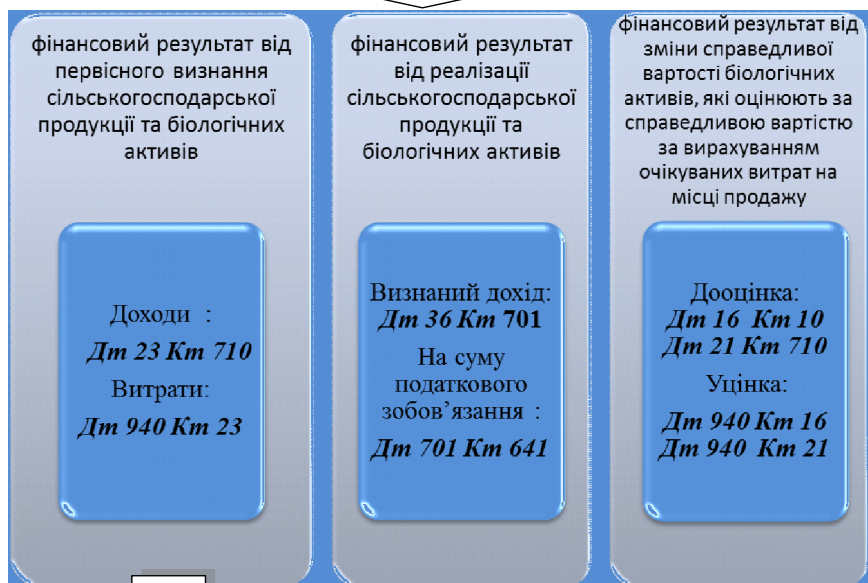
70 “Доходи від реалізації”

Облік операцій з реалізації сільськогосподарської продукції та біологічних активів

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1.	На суму доходу від реалізації сільськогосподарської продукції та біологічних активів	36	701
2.	На суму податкового зобов'язання з ПДВ	701	641
3.	Фактична собівартість реалізованої сільськогосподарської продукції	901	27
4.	Фактична собівартість реалізованих додаткових біологічних активів рослинництва	901	27
5.	Фактична собівартість реалізованих додаткових біологічних активів тваринництва	901	21
6.	Фактична собівартість реалізованих довгострокових біологічних активів, які оцінені за справедливою вартістю	901	16
7.	Списання доходу від реалізації біологічних активів, які оцінені за справедливою вартістю та сільськогосподарської продукції на фінансовий результат	701	79
8.	Списання собівартості реалізованих біологічних активів та сільськогосподарської продукції на фінансовий результат	79	901
9.	Передача сільськогосподарської продукції за накладною при виїзній торгівлі	27	27
10.	На суму коштів виданих з каси на покриття витрат на відрядження і сплату ринкового збору	372	301
11.	На суму витрат з доставки сільськогосподарської продукції на ринок	93	234
12.	На суму виручки (доходу від реалізації продукції)	372	701
13.	На фактичну собівартість реалізованої сільськогосподарської продукції	901	27
14.	На суму виручки, зданої в касу	301	372
15.	Списання на фінансовий результат доходу від реалізації	701	79
16.	Списання на фінансовий результат фактичної собівартості реалізованої сільськогосподарської продукції;	79	901
17.	Списання на фінансовий результат витрат на збут	79	93

1.8. Облік доходів основної діяльності сільськогосподарських підприємств

Загальний фінансовий результат від основної діяльності сільськогосподарського підприємства включає:

В кінці року проводять коригування доходів і витрат від первісного визнання сільськогосподарської продукції та додаткових біологічних активів

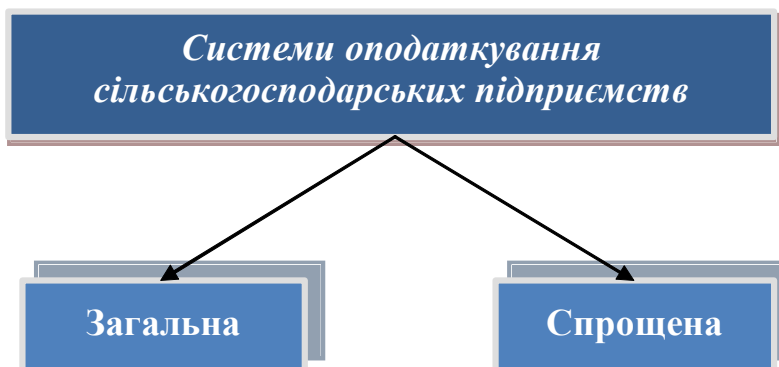
Кт 23 Кт 710 – на суму перевищення фактичних доходів, визначених в кінці року, над сумою доходів, віднесеною протягом року;

Дт 940 Кт 710 – на суму перевищення доходів, віднесених протягом року, над сумою фактичних доходів, визначених у кінці року;

Дт 940 Кт 23 – на суму перевищення фактичних витрат, визначених у кінці року, над сумою витрат, віднесених протягом року;

Дт 23 Кт 940 – на суму перевищення витрат, віднесених протягом року, над сумою фактичних витрат, визначених у кінці року

1.9. Облік розрахунків за податками і платежами

При оподаткуванні на *загальних засадах* сільськогосподарські підприємства сплачують податки та збори, передбачені Податковим кодексом України

Спрощена система оподаткування передбачає сплату сільськогосподарськими підприємствами єдиного податку (четверта група)

Платники єдиного податку звільняються від обов'язку нарахування, сплати та подання податкової звітності з таких податків і зборів:

- **податку на прибуток** підприємств;
- **податку на доходи** фізичних осіб у частині доходів (об'єкта оподаткування), що отримані в результаті господарської діяльності платника єдиного податку першої-третьої групи (фізичної особи) та оподатковані згідно з цією главою;
- **податку на додану вартість** з операцій з постачання товарів, робіт та послуг, місце постачання яких розташоване на митній території України, крім податку на додану вартість, що сплачується фізичними особами та юридичними особами, які обрали ставку єдиного податку, визначену підпунктом 1 пункту 293.3 статті 293 цього Кодексу, а також що сплачується платниками єдиного податку четвертої групи;
- **податку на майно** (в частині земельного податку), крім земельного податку за земельні ділянки, що не використовуються платниками єдиного податку першої-третьої груп для провадження господарської діяльності та платниками єдиного податку четвертої групи для ведення сільськогосподарського товаровиробництва;
- **рентної плати** за спеціальне використання води платниками єдиного податку четвертої групи

Платниками податку є сільськогосподарські товаровиробники, у яких питома вага їх доходу (виручки) від реалізації власновироблених сільськогосподарських товарів за попередній рік має становити не менше 75% від загального доходу

До розрахунку слід включати доходи від:

реалізації продукції рослинництва, що вироблена (вирощена) на угіддях, які належать с.-г. товаровиробнику на праві власності, або надані йому в користування

реалізації продукції рибництва, виловленої (зібраної), розведеної, вирощеної у внутрішніх водоймах (озерах, ставках і водосховищах), та продуктів її переробки на власних підприємствах або орендованих виробничих потужностях

реалізації продукції рослинництва на закритому ґрунті та продуктів її переробки на власних підприємствах або орендованих виробничих потужностях

реалізації продукції тваринництва і птахівництва та продуктів її переробки на власних підприємствах або орендованих виробничих потужностях

реалізації сільськогосподарської продукції, що вироблена із сировини власного виробництва на давальницьких умовах, незалежно від територіального розміщення підприємства

Обмеження, які не дозволяють перебувати у четвертій групі платників єдиного податку

якщо дохід від реалізації декоративних рослин, диких тварин і птахів, хутряних виробів (крім хутрової сировини) перевищує 50% від загального обсягу власної продукції. Це обмеження не застосовується, якщо підприємство реалізує зрізані квіти, що вирощені на угіддях, які належать с.-г. товаровиробнику на праві власності або надані йому в користування, та продукти їх переробки

якщо с.-г. товаровиробник виробляє підакцизні товари.
Винятки - виноматеріали виноградні (коди згідно з УКТ ЗЕД 2204–2204 30), вироблені на підприємствах первинного виноробства для підприємств вторинного виноробства, які використовують такі виноматеріали для виробництва готової продукції

якщо за станом на 1 січня звітного року є податковий борг, за винятком безнадійного податкового боргу, який виник внаслідок дії обставин непереборної сили (форс-мажорних обставин)

Об'єктом оподаткування податком є площа сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень) та/або водного фонду (внутрішніх водойм, озер, ставків, водосховищ), що перебуває у власності сільськогосподарського товаровиробника або надана йому у користування, у тому числі на умовах оренди

Базою оподаткування єдиним податком є нормативна грошова оцінка одного гектара сільськогосподарських угідь, для земель водного фонду нормативна грошова оцінка ріллі в АР Крим або в області, з урахуванням коефіцієнта індексації визначеного за станом на 1 січня базового податкового року

Ставки єдиного податку четвертої групи встановлено у відсотках від нормативної грошової оцінки землі. Розмір ставок залежить від категорії (типу) земель та їх розташування

Ставки єдиного податку четвертої групи:

- Для ріллі, сіножатей та пасовищ (крім ріллі, сіножатей і пасовищ, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях, а також ріллі, сіножатей і пасовищ, що перебувають у власності сільськогосподарських товаровиробників, які спеціалізуються на виробництві (виращуванні) та переробці продукції рослинництва на закритому ґрунті, або надані їм у користування, у тому числі на умовах оренди) – 0,45
- Для ріллі, сіножатей і пасовищ, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях, – 0,27
- Для багаторічних насаджень (крім багаторічних насаджень, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях) – 0,27
- Для багаторічних насаджень, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях, – 0,09;
- Для земель водного фонду – 1,35
- Для ріллі, сіножатей і пасовищ, що перебувають у власності сільськогосподарських товаровиробників, які спеціалізуються на виробництві (виращуванні) та переробці продукції рослинництва на закритому ґрунті, або надані їм у користування, у тому числі на умовах оренди, – 3

Сплату єдиного податку здійснюють **щомісячно** протягом 30 календарних днів, наступних за останнім календарним днем податкового (звітного) місяця, у розмірі третини суми податку, визначеної на кожний квартал від річної суми податку

*Розмір фіксованого
сільськогосподарського податку
визначений на кожний квартал*

у 1 кварталі – 10%;

у 2 кварталі – 10%;

у 3 кварталі – 50%;

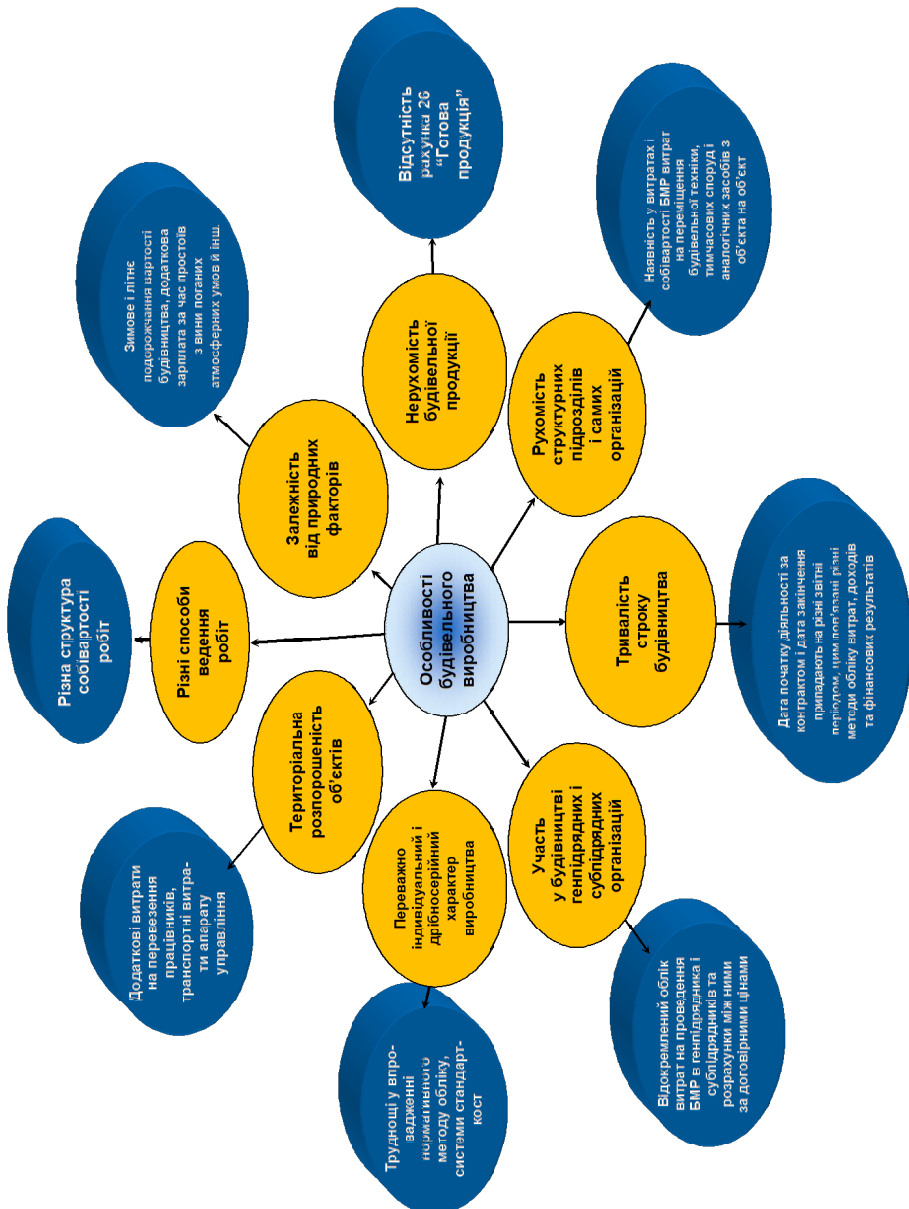
у 4 кварталі – 30%.

РОЗДІЛ 2

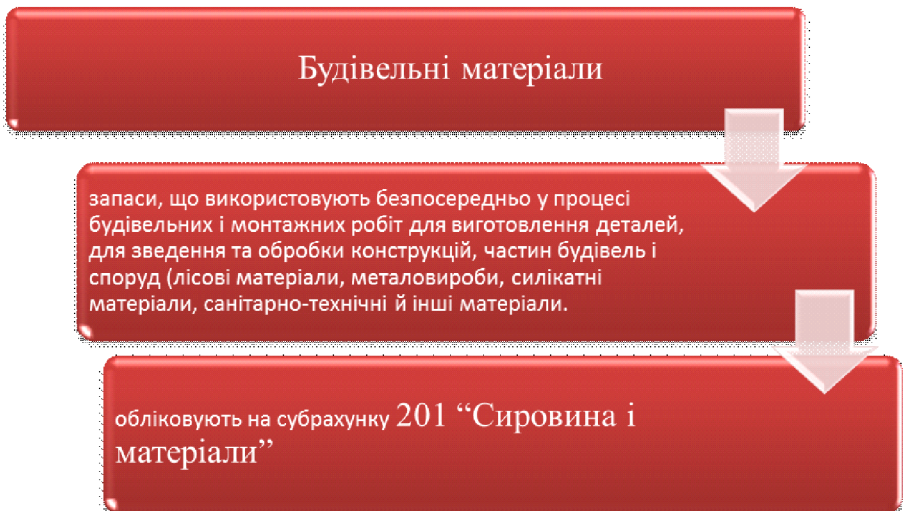
ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ В БУДІВНИЦТВІ

2.1. Виробничо-технологічні особливості будівництва та їх вплив на організацію обліку

2.2. Облік виробничих запасів

конструкції та деталі

завезені на будівельний майданчик готові до встановлення будівельні конструкції і деталі: металеві, залізобетонні й дерев'яні конструкції; блоки та збірні частини будівель тощо

обліковують на субрахунку 202 "Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби"

Документи для обліку надходження матеріалів

Прибуткові ордери

Акти приймання матеріалів

Товарно-транспортні накладні

Накладні (рахунки) (у випадку надходження через підзвітних осіб)

Накладні-вимоги (при надходженні з власного виробництва)

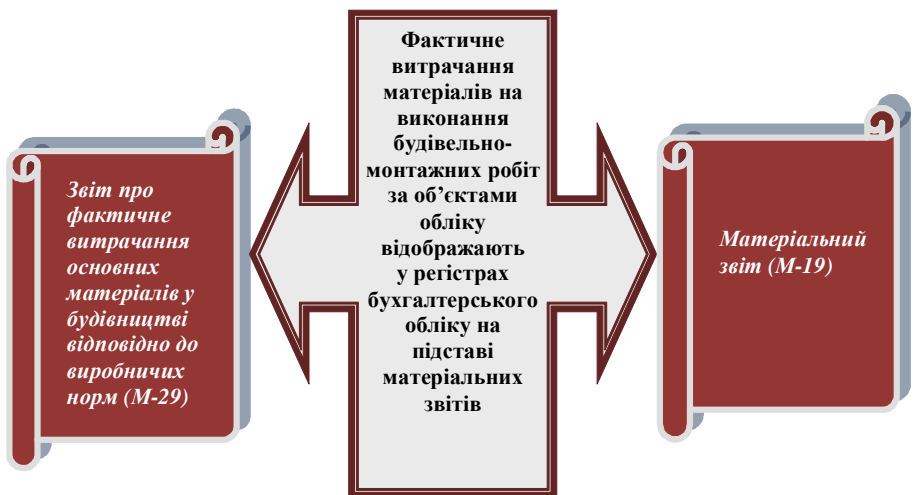
При отриманні матеріалів від замовника вони можуть бути:

- продані замовником підрядникові
- передані замовником у рахунок оплати послуг підрядника
- передані замовником для цільового використання підрядником

При використанні матеріалів відкритого зберігання первинні документи не складають, а фактичну наявність і витрачання визначають щомісяця здійснюючи їх інвентаризацію

This text is centered within a dark red rectangular box with a light blue border, explaining the accounting procedure for open storage of materials.

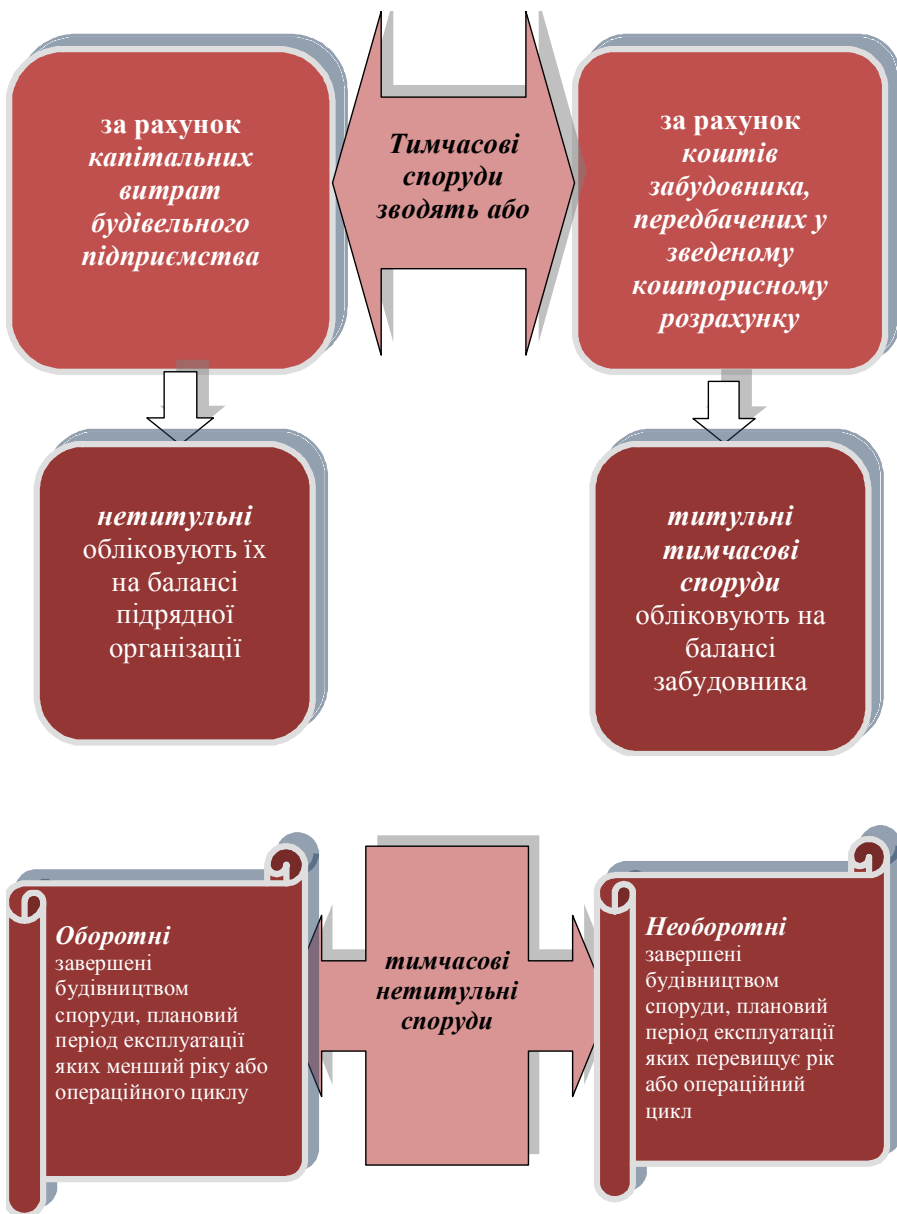

2.3. Облік некапітальних робіт

Некапітальні роботи

Роботи зі зведення допоміжних тимчасових будівель і споруд, необхідних для забезпечення нормального процесу будівництва основних об'єктів, які використовують тільки під час будівництва основних об'єктів і названі тимчасовими. Разом із зведенням тимчасових будівель і споруд будівельні організації виконують роботи з демонтажу об'єктів, де припинене будівництво, які за характером їх виконання належать до некапітальних робіт

витрати на придбання або виготовлення тимчасових нетитульних споруд обліковують

необоротних
на субрахунку 153
“Придбання
(виготовлення) інших
необоротних
матеріальних активів”

оборотних
на субрахунку 234
“Спорудження
тимчасових
нетитульних споруд”

Облік необоротних нетитульних споруд

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1.	Використані матеріали на спорудження тимчасових споруд	153	20
2.	Нарахована заробітна плата робітникам, зайнятим спорудженням тимчасових споруд	153	66
3.	Проведені нарахування єдиного соціального внеску	153	65
4.	Нарахована амортизація необоротних активів, що використовують при спорудженні тимчасових споруд	153	13
5.	Передані в експлуатацію тимчасові необоротні нетитульні споруди	113	153
6.	Нарахована амортизація щодо тимчасових необоротних нетитульних споруд у випадку, якщо такі споруди експлуатують на конкретному будівельному об'єкті; якщо споруди спільні для кількох будівельних об'єктів	23	132
		91	132
7.	Ліквідують тимчасові споруди: на суму зносу на суму залишкової вартості	132 97	113 113
8.	Понесені витрати на ліквідацію тимчасових необоротних споруд	97	66,65
9.	Оприбутковані матеріальні цінності від ліквідації необоротних тимчасових споруд	20	74

Облік оборотних тимчасових нетитульних споруд

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1.	Використали матеріали для будівництва тимчасових споруд	234	20
2.	Нарахована заробітна плата працівникам, зайнятим на будівництві тимчасових споруд	234	66
3.	Проведені нарахування на заробітну плату згідно з тарифами	234	65
4.	Зараховано закінчений будівництвом об'єкт тимчасових споруд до малоцінних та швидкозношуваних предметів	22	234
5.	Передана в експлуатацію тимчасова споруда у випадку, якщо її експлуатація пов'язана з: – одним будівельним об'єктом; – кількома будівельними об'єктами	23	22
		91	22
6.	Відображені витрати на утримання, ліквідацію тимчасових споруд у випадку, якщо їх експлуатація пов'язана з: – одним будівельним об'єктом – кількома будівельними об'єктами	23	20,66,65
		91	20,66,65
7.	Оприбутковані придатні до використання матеріальні цінності від ліквідації оборотної тимчасової не титульної споруди	20	23

2.4. Облік витрат будівельного виробництва

2.4.1. Об'єкти обліку і структура витрат діяльності

Витрати – це зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення чи розподілення власниками)

Об'єкти обліку витрат у будівництві

окремі види будівельно-монтажних робіт – конструктивні елементи

об'єкти будівництва

група об'єктів за будівельним контрактом

Будівельна продукція – це виконані та передані замовникам БМР на об'єктах будівництва відповідно до складених будівельних контрактів

Об'єкт будівництва – це сукупність будівель і споруд або окремі будівлі та споруди, будівництво яких здійснюється за єдиним проектом

Витрати щодо вартості будівельного контракту

витрати за будівельним контрактом (витрати, що безпосередньо пов'язані з виконанням будівельного контракту і входять у його собівартість)

витрати періоду (не включаються у собівартість контракту, а списуються безпосередньо на зменшення фінансових результатів підприємства)

2.4.2. Облік формування витрат за будівельними контрактами

Облік формування витрат

№ з/п	Зміст операції	З використанням рахунків класу 8		Без використання рахунків класу 8	
		Дебет	Кредит	Дебет	Кредит
1.	Витрачання основних матеріалів	80	2010	231	2010
		231	80		
2.	Витрачання будівельних конструкцій	80	2011	231	2011
		231	80		
3.	Нарахування основної заробітної плати робітникам	81	66	231	66
		231	82		
4.	Нарахування додаткової заробітної плати робітникам	81	66	231	66
		231	81		
5.	Проведення відрахувань на соціальні заходи	82	65	231	65
		231	82		
6.	Списання втрат від браку	231	24	231	24
7.	Віднесення на витрати будівництва інших прямих витрат: послуги субпідрядних організацій податки, збори, безпосередньо пов'язані з виробничим процесом інші прямі витрати	84	231	231	63
		84	64.1		
		231	84		
		80–84	Різні		
		231	80–84	231	Різні
8.	Списання витрат з утримання й експлуатації будівельної техніки	231	911	231	911
9.	Віднесення на собівартість об'єктів будівництва загальновиробничих витрат	231	912	231	912
10.	Списання витрат за будівельним контрактом	903	231	903	231
		79	903		

2.4.3. Облік втрат від браку

Внутрішній брак

(допущений з внутрішніх причин при проведенні БМР (відхилення від проектно-кошторисної документації, використання неякісних будівельних матеріалів тощо)

Зовнішній брак

(допущений з вини сторонніх організацій (поставка неякісних будівельних матеріалів, несвоєчасна поставка матеріалів, неякісні креслення на будівництво об'єктів та ін.))

Брак

Брак, який можна виправити

(брак, який економічно доцільно виправляти)

Брак, який не можна виправити

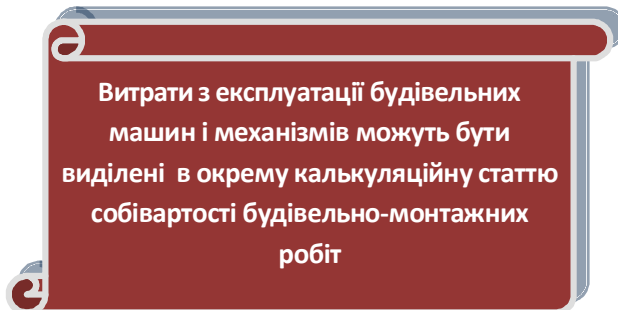
(який економічно недоцільно виправляти)

Синтетичний облік втрат від браку здійснюється на рахунку 24 “Брак у виробництві”. За дебетом рахунку відображається вартість виявленого браку і витрати на його виправлення, а за кредитом – відшкодування втрат від браку та їх списання

Облік браку

№ з/п	Зміст	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1.	Виявлено брак в основному і допоміжних виробництвах	24	231, 232
2.	Списано матеріали, МШП на виправлення браку	24	20, 22
3.	Нарахована заробітна плата робітникам за виправлення браку та проведено обов'язкові нарахування на неї	24	66, 65
4.	Списано послуги будівельної техніки, пов'язані з виправленням браку	24	911
5.	Прийнято до оплати рахунки сторонніх організацій за роботи, пов'язані з виправленням браку	24	63
6.	Оприбутковано матеріали, МШП від розбирання забракованих робіт	20	24
7.	Віднесено втрати від браку на вину особу	37	71
8.	Нараховано ПДВ у частині вартості браку, що віднесено на винну особу	71	641
9.	Нараховується до бюджету подвійний розмір втрат від браку, віднесених на винну особу	71	642
10.	Списується собівартість браку, віднесеного на винну особу	94	24
11.	Утримано з заробітної плати винуватця за допущений брак	66	37
12.	Віднесено частину втрат від браку на сторонню організацію – винуватця цього браку	36, 37	71
13.	Нараховано ПДВ у частині вартості браку, що віднесено на сторонню організацію	71	641
14.	Списується собівартість браку, віднесеного на сторонню організацію	94	24
15.	Списані втрати від браку на основне та допоміжні виробництва	231, 232	24

2.4.4. Облік витрат на експлуатацію будівельних машин і механізмів

Витрати, що формують статтю «Витрати на експлуатацію будівельних машин і механізмів»

№ з/п	Характеристика витрат
1.	Основна, додаткова заробітна плата, заохочувальні, компенсаційні та інші грошові виплати робітникам (у т. ч. нештатним), зайнятим керуванням, обслуговуванням, проведенням ремонту, технічних оглядів і технічного обслуговування власних і орендованих будівельних машин і механізмів, нараховані згідно з формами і системами оплати праці, що застосовуються в будівельній організації
2.	Обов'язкові нарахування і на виплати, зазначені у попередньому пункті
3.	Вартість паливних і мастильних матеріалів, електроенергії та інших матеріалів і запасних частин, що використовуються під час експлуатації, ремонту (всіх видів), технічного огляду та технічного обслуговування власної та орендованої будівельної техніки (в т. ч. витрати на їх доставку до приоб'єктного складу та заготівельно-складські витрати)
4.	Витрати на перебазування будівельною організацією будівельних машин і механізмів з об'єкта на об'єкт, а також на утримання й ремонт рейкової та безрейкової колії
5.	Сума орендної плати у разі оперативної оренди (оперативного лізингу) будівельних машин і механізмів та сума винагороди орендодавцю за користування будівельними машинами та механізмами
6.	Вартість послуг, наданих управліннями механізації або іншими спеціалізованими організаціями під час виконання будівельно-монтажних робіт, у т. ч. перебазування будівельних машин з об'єкта на об'єкт
7.	Витрати на переміщення за допомогою будівельних машин матеріалів і будівельних конструкцій у межах будівельного майданчика
8.	Інші витрати, пов'язані з експлуатацією та утриманням будівельної техніки (крім витрат на експлуатацію машин і механізмів, які використовуються на роботах, що не належать до будівельно-монтажних, а також витрат на експлуатацію машин, переданих в оренду стороннім організаціям)
9.	Сума амортизаційних відрахувань, нарахована відповідно до порядку та умов, установлених П(С)БО 7 "Основні засоби", від вартості будівельних машин та механізмів;
10.	Витрати на службові відрядження працівників, зайнятих керуванням, обслуговуванням, проведенням ремонту, технічних оглядів і технічного обслуговування власних і орендованих будівельних машин і механізмів, нараховані згідно з формами і системами оплати праці, що застосовуються в будівельній організації;
11.	Податки, збори та інші передбачені законодавством відрахування, пов'язані з експлуатацією будівельних машин і механізмів (податок з власників транспортних засобів та інших самохідних машин; податок на землю, яку використовує ділянка механізації; збір за забруднення навколишнього природного середовища; комунальний податок; плата за проведення періодичних оглядів вантажопідйомних механізмів в органах Держнаглядохоронпраці; плата за технічний огляд транспортних засобів у Державтоінспекції тощо)

Витрати з експлуатації будівельних машин

поточні

(основна і допдаткова заробітна плата працівників, зайнятих обслуговуванням будівельних машин і механізмів; єдиний соціальний внесок; вартість палива, електроенергії, мастильних і допоміжних матеріалів; амортизаційні відрахування; витрати на поточний ремонт тощо)

разові

(витрати на перебазування будівельних машин і механізмів з об'єкта на об'єкт, на утримання й ремонт рейкової та безрейкової колії)

Поточні витрати

обліковують на рахунку 911 "Витрати на експлуатацію будівельних машин і механізмів"

Разові витрати

обліковують на рахунку 39 "Витрати майбутніх періодів"

щомісяця частково списують на рахунок 911 "Витрати на експлуатацію будівельних машин і механізмів" відповідно до терміну роботи машин на даному об'єкті будівництва

Витрати на утримання незадіяних будівельних машин і механізмів та інших необоротних активів, які не використовуються під час виконання будівельного контракту до собівартості будівельних робіт не включають, а обліковують на рахунку 94 “Інші витрати операційної діяльності”

Бази розподілу витрат на експлуатацію будівельних машин і механізмів

відпрацьовані машино-зміни, машино-години на відповідних об'єктах;

обсяги виконаних робіт (м. куб. пересунутого ґрунту тощо)

Витрати з експлуатації малої будівельної техніки (розчинонасосів, фарбопультів, малих підйомних кранів) обліковують узагальнено однією позицією в журналі-ордері № 10-Б і розподіляють між об'єктами пропорційно до планової собівартості однієї години роботи даних механізмів

Облік витрат на утримання та експлуатацію машин і обладнання

№ з/п	Зміст операції	З використанням рахунків класу 8		Без використання рахунків класу 8	
		Дебет	Кредит	Дебет	Кредит
1	2	3	4	5	6
1.	Витрати на оплату праці за виконану роботу робітників, зайнятих управлінням, обслуговуванням, проведенням ремонтів, технічних оглядів і технічних обслуговувань власних і орендованих будівельних машин і механізмів, нараховану згідно з формами і системами оплати праці, що застосовуються в будівельній організації.	81	66	911	66
		911	81		
2.	Нарахування єдиного соціального внеску від заробітної плати працівників, зазначених в п. 1:	82	65	911	65
		911	82		
3.	Витрати на службові відрядження працівників, зазначених у п. 1, у межах норм, передбачених чинним законодавством	84	372	911	372
		911	84		
4.	Вартість пально-мастильних матеріалів, електроенергії та інших матеріалів і запасних частин, що використовуються під час експлуатації, ремонтів, технічного огляду та технічного обслуговування власної та орендованої будівельної техніки, в т. ч. витрати на їх доставку до приоб'єктного складу та заготівельно-складські витрати		201	911	201 203 207
		80	203		
			207		
5.	Витрати на перебазування будівельних машин і механізмів з об'єкта на об'єкт, а також на утримання та ремонт рейкових і безрейкових колій	80, 81, 82, 84	20, 66, 65, 63 та ін.	39	20, 66, 65, 63, 232 та ін.
		39	80, 81, 82, 84		
6.	Знос будівельних машин і механізмів, устаткування ремонтних майстерень, гаражів та інших споруд, які обслуговують будівельну техніку	83	131	911	131
		911	83		

1	2	3	4	5	6
7.	Знос інших необоротних матеріальних активів, які використовуються при утриманні та обслуговуванні будівельної техніки	83 911	132 83	911	132
8.	Сума нарахованих відсотків за користування орендованими будівельними машинами і механізмами	84 911	684 84	911	684
9.	Вартість послуг, наданих управлінням механізації або іншими спеціалізованими організаціями під час виконання будівельно-монтажних робіт, у т. ч. перебазування будівельних машин з об'єкта на об'єкт	84 911	63 84	911	63
10.	Витрати на переміщення за допомогою будівельних машин матеріалів і будівельних конструкцій у межах будівельного майданчика	80-82, 84 91.1	20, 66, 65 та ін. 80-82, 84	911	20, 66, 65 та ін.
11.	Витрати на сплату податків і платежів, пов'язаних із витратами на експлуатацію будівельної техніки	84 911	64 84	911	64
12.	Інші витрати, пов'язані з експлуатацією та утриманням будівельної техніки (крім витрат на експлуатацію машин і механізмів, які використовуються на роботах, що не належать до будівельно-монтажних, а також витрат на експлуатацію машин, зданих в оренду стороннім організаціям)	80-84 911	13,20, 66,65 та ін. 80-84	911	13, 20, 66, 65, та ін.
13.	Списання витрат з експлуатації будівельних машин на собівартість об'єктів будівництва	231	911	231	911
14.	Списання витрат з експлуатації будівельних машин у частині послуг, наданих на сторону	903 79	911 903	903 79	911 903
15.	Списання витрат з експлуатації будівельних машин на вартість робіт з виправлення браку	24	911	24	911
16.	Списання витрат з експлуатації будівельних машин на собівартість послуг допоміжних виробництв	232	911	232	911
17.	Відображення витрат на утримання незадіяної техніки	80-84 94	13,20,66 ,65 та ін.. 80-84	94	13,20 ,66,6 5 та ін..
18.	Списання витрат на утримання незадіяної будівельної техніки згідно з П(С)БО 18	791	94	79	911

2.4.5. Облік загальновиробничих витрат

Синтетичний облік загальновиробничих (загальнодільничних, цехових) витрат ведуть на субрахунок 912 **“Загальновиробничі (загальнодільничні, цехові) витрати”** в Журналах 5, 5А. За дебетом цього субрахунка відображають збільшення витрат, а за кредитом – їх списання

Загальновиробничі витрати

поділяють на:

витрати на управління та обслуговування будівельного виробництва

витрати на організацію робіт на будівельних майданчиках і вдосконалення технології

витрати на здійснення заходів з охорони праці на будівельних майданчиках

інші загальновиробничі витрати

Витрати на організацію робіт на будівельних майданчиках і вдосконалення технології

№ з/п	Характеристика витрат
1	2
1.	Витрати на основну, додаткову заробітну плату, заохочувальні, компенсаційні та інші грошові виплати працівників апарату управління відокремлених виробничих підрозділів (керівників, фахівців, технічних службовців) та робітників, які здійснюють обслуговування апарату управління відокремлених виробничих підрозділів (оператори електронно-обчислювальних машин, телефоністи, двірники, прибиральниці тощо), лінійного персоналу (начальників дільниць, виконавців робіт, майстрів, механіків дільниць тощо), крім тих, які включено до складу виробничих бригад, обчислені згідно з формами і системами оплати праці, встановленими у будівельній організації;
2.	Витрати на службові відрядження вищеназваного персонал
3.	Амортизація основних засобів та інших необоротних матеріальних активів, призначених для обслуговування апарату управління відокремлених виробничих підрозділів та лінійного персоналу;
4.	Амортизація нематеріальних активів, призначених для обслуговування апарату управління відокремлених виробничих та лінійного персоналу;
5.	Витрати на утримання, експлуатацію та ремонт, страхування, операційну оренду основних засобів, інших необоротних активів загальнопромислового призначення;
6.	Витрати на опалення, освітлення, водопостачання, водовідведення та інше утримання виробничих приміщень
7.	Витрати на транспортне обслуговування апарату управління відокремлених виробничих підрозділів, лінійного персоналу (начальників дільниць виконавців робіт, майстрів, механіків дільниць тощо) будівельної організації, в т. ч.: <ul style="list-style-type: none"> ✓ основна, додаткова заробітна плата, заохочувальні, компенсаційні та інші грошові виплати водіям та іншим робітникам, що обслуговують автомобілі ✓ утримання та експлуатація власних та орендованих автомобілів, що використовуються для обслуговування будівельного виробництва; ✓ витрати на утримання гаражів та місць стоянки автомобілів (енергопостачання, водопостачання, каналізація тощо), витрати на паркування; ✓ вартість паливних, мастильних та інших експлуатаційних матеріалів, знос і ремонт автомобільної гуми.
8.	Витрати на матеріально-технічне забезпечення апарату управління відокремлених виробничих підрозділів будівельної організації: <ul style="list-style-type: none"> ✓ витрати на придбання канцелярських товарів і приладдя, бланків обліку, звітності; ✓ витрати на утримання, експлуатацію та поточний ремонт будинків, споруд, приміщень, що використовуються апаратом управління відокремлених виробничих підрозділів будівельної організації; ✓ витрати на утримання та експлуатацію всіх видів зв'язку та радіо, що використовуються для здійснення управління, оплата послуг зв'язку (пошта, телефон, факс тощо), обчислювальних центрів, засобів сигналізації та інших технічних засобів управління.

1	2
9.	Витрати на використання електронно-обчислювальної, машинописної, розмножувальної та іншої оргтехніки виробничим персоналом.
10.	Оплата послуг консультативного та інформаційного характеру (в т. ч. витрати на придбання літератури та передплату спеціалізованих періодичних видань), пов'язаних із забезпеченням поточної діяльності відокремлених виробничих підрозділів, виготовленням та зберіганням продукції допоміжних, підсобних виробництв будівельної організації, додержанням законодавства.

Витрати на організацію робіт на будівельних майданчиках і вдосконалення технології

№ з/п	Характеристика витрат
1	2
1.	Витрати на геодезичні роботи, що здійснюються під час виконання будівельно-монтажних робіт, включають: оплату праці працівників, які проводять геодезичні роботи; вартість матеріалів, амортизацію; знос геодезичного устаткування, інструментів і приладів та витрати на всі види їх ремонту і переміщення
2.	Витрати на упорядкування та утримання будівельних майданчиків: <ul style="list-style-type: none"> ✓ оплата праці робітників, зайнятих упорядкуванням та утриманням будівельних майданчиків, і обов'язкові нарахування на неї; ✓ витрати на прибирання та очищення (з вивезенням сміття з території будівництва, облаштуванням доріжок, містків) та інші роботи, пов'язані з упорядкуванням території будівельних майданчиків; ✓ витрати на електроенергію (в т. ч. отриману від тимчасових електростанцій), оплату праці чергових електромонтерів та інші витрати, пов'язані з освітленням території будівництва
3.	Витрати на перебазування лінійних підрозділів будівельних організацій на іншу будову та в межах будівельного майданчика (за винятком витрат, пов'язаних із переміщенням будівельних машин і механізмів, урахованих у вартості машинозмін)
4.	Амортизація та витрати на проведення поточного ремонту пристроїв та обладнання, що належать до складу осинових засобів і не передбачені у прямих витратах: <ul style="list-style-type: none"> ✓ мобільних інвентарних будов контейнерного типу (за винятком призначених для санітарно-побутового обслуговування); ✓ триніг, пристроїв для намотування та очищення зварювального дроту, центрувальних пристроїв для зварювання труб, насосів і пресів ручних гідравлічних; ✓ переносних металевих і дерев'яних драбин, інвентарних металевих верстатів та риштувань; ✓ такелажних і монтажних пристроїв, що застосовуються під час виконання будівельних та монтажних робіт, ручних лебідок, домкратів тощо;

1	2
	<ul style="list-style-type: none"> ✓ бункерів для бетонів і розчинів, тачок, апаратів для зварювання дротів, повітроводів, переносних вентиляційних установок для роботи із застосуванням вибухонебезпечних мастик та полімерних матеріалів, електросушарок для сушіння будівельних конструкцій, генераторів ацетиленових (крім тих, що застосовуються під час монтажу устаткування); ✓ обгороджувальної техніки небезпечних зон проведення робіт, шлагбаумів, сигнальних щогл, прожекторів тощо
5.	Витрати на утримання та переміщення нетитульних тимчасових споруд, приміщень санітарно-побутового призначення, що належать до складу основних засобів
6.	Витрати на малоцінні та швидкозношувані інструменти і виробничий інвентар, що використовуються під час виконання монтажних робіт і не належать до основних засобів, та витрати на їх ремонт
7.	Витрати, пов'язані зі спорудженням, ремонтом, розбиранням тимчасових нетитульних споруд (приоб'єктні контори та комори виконробів і майстрів, санітарно-побутові приміщення, складські приміщення та накриття, які не можна віднести до конкретного об'єкта будівництва
8.	Тимчасові розведення від магістральних і розвідних мереж електроенергії, води, пари, газу та повітря у межах робочої зони, які не можна віднести до конкретного об'єкта будівництва
9.	Тимчасові розведення від магістральних і розвідних мереж електроенергії, води, пари, газу та повітря у межах робочої зони, які не можна віднести до конкретного об'єкта будівництва
10.	<p>Вартість оборотних активів (з терміном використання до одного року), до яких належать:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ помости, драбини, перехідні містки, ходові дошки, обгороджування під час розпланування будівлі; ✓ пристрої для охорони праці; <p>інвентарні уніфіковані засоби підмошування типу люльок, інвентарних площадок, рихтування тощо; паркани та огорожі, для проведення робіт (крім спеціальних та архітектурно оформлених), захисні козирки, сховища під час проведення брухтових робіт</p>
11.	Витрати некапітального характеру, пов'язані з удосконаленням технології та організації будівельного виробництва, нормативними роботами, в т.ч. послуги, надані сторонніми організаціями, з розроблення проектів виконання робіт, креслень конструкцій, металевих деталей, технологічних деталей упровадження передових методів організації та нормування праці тощо, а також оплата праці працівників проектно-кошторисних груп, груп проектування виконання робіт, економічних лабораторій, нормативно-дослідних станцій, що входять до складу будівельної організації та її виробничих структурних підрозділів
12.	Витрати некапітального характеру, пов'язані із забезпеченням якості будівництва: витрати на утримання виробничих лабораторій, що належать до складу будівельної організації та її виробничих структурних підрозділів, в т.ч. оплату праці працівників, утримання, амортизацію та витрати на проведення поточного ремонту приміщень, устаткування та інвентарю

1	2
	<ul style="list-style-type: none"> ✓ лабораторій; вартість витрачених або зруйнованих під час випробування матеріалів, конструкцій і частин споруд, крім витрат на випробування споруд загалом (середніх і великих мостів, резервуарів тощо, що оплачуються за рахунок коштів, передбачених на цією метою в кошторисах на будівництво); ✓ витрати на проведення експертизи і консультацій, пов'язаних з результатами випробувань матеріалів і конструкцій; ✓ оплата послуг з випробування матеріалів і конструкцій, що надаються лабораторіями інших організацій
13.	<p>Витрати на утримання протипожежної та сторожової охорони будівельних майданчиків, виробничих приміщень та приміщень, де розміщується апарат управління відокремлених виробничих підрозділів і лінійний персонал:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ оплата послуг, наданих сторонніми організаціями, з протипожежної та сторожової охорони в установленому законодавством порядку; ✓ витрати на утримання та знос протипожежного інвентарю та устаткування
14.	<p>Страхові внески та нарахування єдиного соціального внеску від витрат на оплату праці працівників, зазначених у 2 розділі «Загальновиробничих витрат» (сторожової охорони тощо)</p>

**Витрати на здійснення заходів з охорони праці
на будівельних майданчиках**

№ з/п	Характеристика витрат
1	2
1.	Витрати на обладнання та утримання загороджень для машин та їх рухомих частин, люків, отворів, сигналізації та інших пристроїв некапітального характеру, що забезпечують охорону праці
2.	Витрати на забезпечення працівників спеціальним одягом, спеціальним взуттям та засобами індивідуального захисту відповідно до встановлених норм (у т. ч. забезпечення мийними засобами та засобами, що нейтралізують небезпечну дію на організм або шкіру шкідливих речовин, у зв'язку з виконанням робіт, під час яких можна забруднитись цими речовинами)
3.	<p>Витрати на основні засоби, що відповідають вимогам нормативно-правових актів з охорони праці:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ на механізацію вантажно-розвантажувальних та інших важких робіт з розливу і транспортування отруйних, агресивних, легкозаймистих і горючих речовин; ✓ захист працівників від ураження електричним струмом, дії статичної електрики та розрядів блискавок; ✓ безпечне виконання робіт на висоті; ✓ діюче технологічне та інше виробниче обладнання; ✓ системи вентиляції та аспірації, пристрої, які поглинають пил, і установки для кондиціонування повітря у приміщеннях діючого виробництва та на робочих місцях; ✓ системи природного та штучного освітлення виробничих, адміністративних та інших приміщень, робочих місць, проходів, аварійних виходів тощо;

1	2
	<ul style="list-style-type: none"> ✓ системи теплових, водяних або повітряних завіс, а також на установку для нагрівання (охолодження) повітря виробничих, адміністративних та інших приміщень, а під час роботи на відкритому повітрі – споруди для обігрівання працівників та укриття від сонячних променів і атмосферних опадів; ✓ виробничі та санітарно-побутові приміщення, робочі місця, евакуаційні виходи тощо, технологічні розриви, проходи та габаритні розміри; обладнання спеціальних перехідних галерей, тунелі у місцях масового переходу працівників, зони руху транспортних засобів; ✓ упровадження в умовах діючого виробництва автоматизованих інформаційних систем охорони праці, систем аналізу та прогнозування аварійних ситуацій, автоматичного та дистанційного керування технологічними процесами і виробничим обладнанням, систем автоматичного контролю і сигналізації про наявність (виникнення) небезпечних або шкідливих виробничих факторів та пристроїв аварійного вимкнення обладнання чи комунікацій у разі виникнення небезпеки для працівників, а також відповідного програмного забезпечення та електронних баз даних з охорони праці у порядку та обсягах, погоджених з територіальними органами державного нагляду за охороною
4.	Витрати на проведення цільового навчання з охорони праці працівників, на організацію доповідей, лекцій, семінарів та оглядів-конкурсів з цих питань
5.	Витрати для надання працівникам, зайнятим на роботах зі шкідливими умовами праці, спеціального харчування, молока чи рівноцінних харчових продуктів, а також газованої солоної води
6.	Витрати щодо усунення впливу на працівників небезпечних і шкідливих виробничих чинників або приведення їх рівнів на робочих місцях до вимог нормативно-правових актів з охорони праці (галузеві нормативні акти з охорони праці)
7.	Витрати на проведення атестації робочих місць на відповідність нормативно-правовим актам з охорони праці та аудиту з охорони праці, оформлення стендів, оснащення кабінетів, виставок, придбання необхідних нормативно-правових актів, наочних посібників, довідників, літератури, плакатів, відеофільмів, макетів, програмних продуктів тощо з питань охорони праці
8.	Витрати на проведення обов'язкового попереднього, періодичного і позапланового медичного огляду працівників, зайнятих на важких роботах, роботах з небезпечними чи шкідливими умовами праці або таких, де є потреба у професійному доборі

Інші загальновиробничі витрати

№ з/п	Характеристика витрат
1	2
1.	Платежі зі страхування майна, ризиків, цивільної відповідальності, а також окремих категорій працівників, зайнятих на виробництві відповідних видів продукції (робіт), безпосередньо на роботах з підвищеною безпекою для життя та здоров'я, передбачених законодавством

1	2
2.	Витрати на охорону навколишнього середовища: платежі за викиди і скиди забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище та інші види шкідливого впливу в межах лімітів; оплата послуг сторонніх організацій з очищення стічних вод, розміщення відходів виробництва тощо
3.	Відрахування на спорудження та розбирання титульних тимчасових будівель і споруд від їх кошторисної вартості у разі, коли кошти на зазначені потреби передбачено інвесторським кошторисом
4.	Суми вихідної допомоги при припиненні трудового договору
5.	Суми, нараховані працівникам за час затримки розрахунку при звільненні
6.	Витрати на перевезення працівників будівельної організації до місця роботи та у зворотному напрямку як власним, так і орендованим транспортом
7.	<p>Виплати за особливий характер виконання будівельних робіт, установлені відповідно до законодавства:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ надбавки (польове забезпечення) до тарифних ставок і посадових окладів працівників, спрямованих на виконання монтажних, налагоджувальних, ремонтних і будівельних робіт, і працівників, робота яких виконується вахтовим методом, постійно проводиться у дорозі або має роз'їзний (пересувний) характер, у розмірах, визначених законодавством; ✓ додаткові витрати, пов'язані з виконанням робіт вахтовим методом, у т. ч. транспортні витрати на перевезення працівників від місцезнаходження будівельної організації або пункту збору до місця роботи і в зворотному напрямку та від місця проживання у вахтовому селищі до місця роботи і в зворотному напрямку, а також витрати на експлуатацію та утримання вахтового селища, некомпенсовані платою працівників за користування житлом і комунальні послуги
8.	Вартість придбаних будівельною організацією проїзних квитків, які персонально не розподіляються між працівниками, а видаються їм за потребою для виконання виробничих завдань (у зв'язку зі специфікою роботи)
9.	Компенсації працівникам за використання для потреб виробництва власного інструменту та особистого транспорту
10.	Витрати на підготовку та перепідготовку кадрів загальнопромислового призначення
11.	<p>Податки, збори та інші обов'язкові платежі, передбачені законодавством, що включаються до собівартості будівельно-монтажних робіт:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ передбачені законодавством податки, збори та інші обов'язкові платежі та відрахування, які відносяться до діяльності загальнопромислового персоналу; ✓ видатки будівельних організацій на покриття витрат Пенсійного фонду України на виплату та доставку пільгових пенсій особам, які були зайняті повний робочий день на підземних роботах, на роботах зі шкідливими і важкими умовами праці за списками № 1 та № 2 виробництв, робіт, професій, посад і показників, затверджених Кабінетом Міністрів України; ✓ сплата рентних платежів за використання земельних ресурсів; сплата концесійних платежів за використання природних копалин; плата за деревину, продану на пні; плата за воду, що вибирається з водогосподарських систем під час проведення будівельних робіт у межах затверджених лімітів, платежі за використання інших природних ресурсів, а також інші платежі, пов'язані або які належать до виробничої діяльності будівельної організації; ✓ інші загальнопромислові витрати, які можуть бути віднесені до собівартості будівельно-монтажних робіт та відшкодовуються замовниками.

Облік загальновиробничих витрат

№ з/п	Зміст операції	З використанням рахунків класу 8		Без використання рахунків класу 8	
		Дебет	Кредит	Дебет	Кредит
1	2	3	4	5	6
1	Заробітна плата (основна і додаткова) лінійного персоналу (старших виконробів, начальників дільниць), виконавців робіт, начальників допоміжних цехів, майстрів, механіків будівельних дільниць, крім тих, які є в складу бригад, обслуговуючого персоналу	81	66	912	66
		912	81		
2	Нарахування єдиного соціального внеску на заробітну плату працівників, зазначених у п. 1:	82	65	912	65
		912	82		
3.	Витрати на службові відрядження працівників, зазначених у п. 1, у межах норм, передбачених чинним законодавством	84	372	912	372
		912	84		
4	Витрати на утримання легкового автотранспорту, який використовується апаратом управління структурних підрозділів: – витрати на оплату праці водіїв і обов'язкові нарахування на неї	81, 82	66, 65	912	66, 65
		912	81, 82		
	– витрати на проведення ремонту основних засобів загальновиробничого призначення	80, 81, 82, 84	20, 66, 65, 63 та ін.	91.2	20, 66, 65, 63, 232 та ін.
		912	80, 81, 82, 84		
	– витрати на технічний огляд і технічне обслуговування основних засобів загальновиробничого призначення	80,81, 82,84	20, 66, 65, 63 та ін.	91.2	20, 66, 65, 63, 232 та ін.
		912	80, 81, 82, 84		
	– знос за легковим автотранспортом загальновиробничого призначення	83	131	912	131
		91.2	83		
5.	Витрати на дотримання правил техніки безпеки праці, протипожежної та сторожової охорони будівельних майданчиків, цехів допоміжних і підсобних виробництв, санітарно-гігієнічних та інших спеціальних вимог, передбачених правилами виконання будівельно-монтажних робіт і робіт в інших виробничих структурних підрозділах	84	20, 66, 65, 63 та ін.	91.2	20, 66, 65, 63, 232 та ін.
		912	84		
6.	Витрати на утримання приміщень, що надаються безплатно підприємствам громадського харчування для обслуговування працівників будівельних дільниць та інших структурних підрозділів або які вони використовують самостійно на зазначені цілі, в т. ч. амортизаційні відрахування, витрати на проведення ремонтів, освітлення, опалення, водопостачання, каналізацію, електропостачання, а також на паливо та приготування їжі	84	20, 66, 65, 63 та ін.	912	20, 66, 65, 63, 232 та ін.
		912	84		

1	2	3	4	5	6
7.	Витрати на обладнання та утримання загороджень для машин та їх рухомих частин, люків, отворів, сигналізації та інших пристроїв некапітального характеру, що забезпечують техніку безпеки	80–84	131, 20, 66, 65, 63 та ін.	91.2	131, 20, 66, 65, 63, 232 та ін.
		912	80–84		
8.	Забезпечення працівників спеціальним одягом, взуттям та іншими засобами індивідуального захисту та лікувально-профілактичним харчуванням, а також матеріально-технічне забезпечення дотримання санітарно-гігієнічних вимог у встановленому законодавством порядку	84	22, 66, 65, 63, та ін.	912	22, 66, 65, 63, 232 та ін.
		912	84		
9.	Амортизаційні відрахування та витрати на проведення ремонтів основних засобів загальновиробничого призначення: – приміщень цехів допоміжних виробництв, автомайстерень	80–84	131, 20, 66, 65 та ін.	91.2	131, 20, 66, 65 та ін.
		912	80–84		
	– мобільних інвентарних будов контейнерного типу (за винятком призначених для санітарно-побутового обслуговування)	80–84	131, 20, 66, 65 та ін.	912	131, 20, 66, 65 та ін.
		912	80–84		
	– триног, пристосувань для намотування й очищення зварювального дроту, центруючих пристроїв для зварювання труб.	80–84	131, 20, 66, 65 та ін.	91.2	131, 20, 66, 65 та ін.
		912	80–84		
	– переносних металевих і дерев'яних драбин, інвентарних металевих верстатів та риштувань	80–84	131, 20, 66, 65 та ін.	912	131, 20, 66, 65 та ін.
		912	80–84		
	– такелажних та монтажних пристроїв, що застосовуються під час виконання будівельних та монтажних робіт, ручних лебідок, домкратів тощо	80–84	131, 20, 66, 65 та ін.	912	131, 20, 66, 65 та ін.
		912	80–84		
	– бункерів для бетонів і розчинів, тачок; апаратів для зварювання дротів, переносних вентиляційних установок для роботи із застосуванням вибухонебезпечних мастик та полімерних матеріалів	80–84	131, 20, 66, 65 та ін.	912	131, 20, 66, 65 та ін.
		912	80–84		
	– обгороджувальної техніки для небезпечних зон проведення робіт, шлагбаумів, сигнальних щогл, прожекторів тощо	80–84	131, 20, 66, 65 та ін.	912	131, 20, 66, 65 та ін.
		912	80–84		
10	Знос та витрати на ремонт інших необоротних матеріальних активів, що використовуються під час виконання будівельно-монтажних робіт і не належать до основних фондів	80–84	132, 20, 66, 65, 63 та ін.	912	132, 20, 66, 65, 63, 232 та ін.
		912	80–84		
11	Знос та витрати, пов'язані з ремонтом, утриманням і розбиранням тимчасових (не титульних) споруд, пристосувань і пристроїв, до яких належать: – приоб'єктні контори та комори виконробів і майстрів	80–84	132, 20, 66, 65, 63 та ін.	912	132, 20, 66, 65, 63, 232 та ін.
		912	80–84		

1	2	3	4	5	6
	– складські приміщення та накриття на об'єкті будівництва	80–84	132, 20, 66, 65, 63 та ін.	912	132, 20, 66, 65, 63, 232 та ін.
		912	80–84		
	– помости, драбини, перехідні містки, ходові дошки, обгороджування під час розпланування будівлі	80-84	132, 20, 66, 65, 63 та ін.	912	132, 20, 66, 65, 63, 232 та ін.
		912	80–84		
	– пристосування для техніки безпеки	80–84	132, 20, 66, 65, 63 та ін.	912	132, 20, 66, 65, 63, 232 та ін.
		912	80–84		
	– інвентарні уніфіковані засоби підмошування типу люльок, інвентарних площадок, риштування тощо; паркани й огорожі, необхідні для проведення робіт (крім спеціальних та архітектурно оформлених), охоронні козирки, сховища під час проведення буровибухових робіт	80-84	132, 20, 66, 65, 63 та ін.	912	132, 20, 66, 65, 63, 232 та ін.
		912	80–84		
	– тимчасові розведення від магістральних і розвідних мереж електроенергії, води, пару, газу і повітря в межах робочої зони	80–84	132, 20, 66, 65, 63 та ін.	912	132, 20, 66, 65, 63, 232 та ін.
		912	80-84		
– витрати, пов'язані із пристосуванням будівель, що споруджуються чи є на будівельних майданчиках, замість будівництва тимчасових (не титульних) будівель та споруд	80–84	132, 20, 66, 65, 63 та ін.	912	132, 20, 66, 65, 63, 232 та ін.	
		912			80–84
12	Витрати на операційну оренду основних засобів та інших необоротних матеріальних активів	84	63, 685	912	63, 685
		912	84		
13	Витрати на геодезичні роботи, що здійснюються під час виконання будівельно-монтажних робіт, у т. ч.: оплату праці працівників, які проводять геодезичні роботи, вартість матеріалів, амортизаційні відрахування, знос, витрати на всі види ремонту і переміщення геодезичного устаткування, інструментів і приладів	80–84	13, 20, 66, 65, 63 та ін.	912	13, 20, 66, 65, 232 та ін.
		912	80–84		
14	Витрати на упорядкування та утримання будівельних майданчиків: – оплата праці працівників, зайнятих упорядкуванням та утриманням будівельних майданчиків	81	66	912	66
		912	81		
	– витрати на придбання та очищення (з вивезенням сміття) території будівництва, влаштування доріжок, містків та інші роботи, пов'язані з упорядкуванням території будівельних майданчиків	84	63	912	63, 232
		912	84		

1	2	3	4	5	6
	– витрати на електроенергію (в т. ч. від тимчасових електростанцій), оплату праці чергових електромонтерів та інші витрати, пов'язані з освітленням території будівництва	80–82	63, 65, 66	912	63, 65, 66, 232
		912	80–82		
15	Витрати на перебазування лінійних підрозділів будівельних організацій на іншу будову в межах будівельного майданчика (за винятком витрат, пов'язаних із переміщенням будівельних машин та механізмів, урахованих у вартості машинозмін)	84	63	912	63, 232, 911
		912	84		
16	Платежі з обов'язкового страхування майна структурних підрозділів будівельної організації та цивільної відповідальності	82, 84	63, 65	91.2	63, 65
		912	82, 84		
17	Платежі за викиди і скиди забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище та інші види шкідливого впливу в межах лімітів; оплата послуг сторонніх організацій з очищення стічних вод, розміщення відходів виробництва тощо	84	63	912	63
		912	84		
18	Витрати на перевезення: – працівників будівельної організації до місця їх роботи та у зворотньому напрямі, якщо ці маршрути не обслуговуються пасажирським транспортом загального користування, в т. ч. додаткові витрати на спеціальні маршрути міського пасажирського транспорту, організовані відповідно до угод, укладених з транспортними підприємствами (понад вартість, сплачену працівникам підприємства за діючими тарифами на відповідний вид транспорту) – працівників будівельної організації – інвалідів 1 і 2-ї групи до місця роботи і в зворотному напрямку, незалежно від наявності маршрутів пасажирського транспорту загального користування	84	63	912	63
		912	84		
		84	63	912	63
		912	84		
19	Передбачені законодавством додаткові витрати, пов'язані з виконанням робіт вахтовим методом, у т. ч. транспортні витрати на перевезення працівників від місця розташування будівельної організації або пункту збору до місця роботи і у зворотньому напрямі, а також витрати на експлуатацію та утримання вахтового селища, не компенсовані платою працівників за користування житлом і комунальними послугами; оплата працівникам за дні відпочинку (відгули), що надаються у зв'язку з роботою в понадурочний час при організації робіт вахтовим методом, у разі підсумкового обліку робочого часу та в інших випадках, установлених законодавством	84	63 та ін.	912	63 та ін.
		84, 912	84		

1	2	3	4	5	6
20	Витрати на сплату податків і платежів, пов'язаних із загальновиробничими витратами	912, 84	64	912	64
		912	84		
21	Витрати від простоїв не з причини стихійного лиха за відсутності винних осіб	81, 82	65, 66	912	65, 66
		912	81, 82		
22	Списання загальновиробничих витрат на собівартість об'єктів будівництва	231	912	231	912
23	Списання загальновиробничих витрат на собівартість продукції допоміжного виробництва	232	91.2	232	912
24	Списання нерозподіленої частини загальновиробничих витрат	903	912	903	912
		79	903	79	903
25	Віднесення на субпідрядні організації частини загальновиробничих витрат	903	912	903	912
		79	903	79	903
26	Списання витрат на охорону й утримання незадіяних необоротних активів загальновиробничого призначення згідно з П(С)БО 18	94	912	94	912

2.4.6. Структура та облік адміністративних витрат

Адміністративні витрати – це загальногосподарські витрати, спрямовані на обслуговування та управління будівельною організацією

Адміністративні витрати, згідно з П(С)БО 16 і 18, у собівартість БМР не включаються, а є **витратами періоду**, які в кінці цього періоду відносять на зменшення фінансового результату операційної діяльності

П(С)БО 18 передбачає списання адміністративних витрат на собівартість БМР у разі, коли ці витрати безпосередньо пов'язані з виконанням будівельного контракту й окреме їх відшкодування за умовами контракту покладено на замовника

Типова кореспонденція рахунків з обліку адміністративних витрат

№ з/п	Зміст операції	З використанням рахунків класу 8		Без використання рахунків класу 8	
		Дебет	Кредит	Дебет	Кредит
1	2	3	4	5	6
1	Витрати на основну і додаткову заробітну плату, в т. ч. будь-які види грошових і матеріальних доплат відповідно до штатного розпису та встановлених будівельною організацією систем оплати праці: – працівників апарату управління (керівників, спеціалістів, службовців)	81	66	92	66
		92	81		
	– робітників, які здійснюють господарське обслуговування (телефоністів, телеграфістів, радіооператорів, операторів зв'язку, операторів електронно-обчислювальних машин, двірників, прибиральниць, гардеробників, кур'єрів тощо)	81	66	92	66
		92	81		
2	Нарахування єдиного соціального внеску на заробітну плату працівників, зазначених у п. 1:	82	65	92	65
		92	82		
3	Витрати на матеріально-технічне забезпечення апарату управління будівельної організації:				
3.1	Витрати на придбання канцелярських товарів і приладів, бланків обліку, звітності	84	63, 372	92	63, 372
		92	84		
3.2	Витрати на утримання, експлуатацію та всі види ремонтів будинків, споруд, приміщень, що використовує апарат управління	80, 81, 82, 84	20, 66, 65, 63	92	20, 66, 65, 63
		92	80, 81, 82, 84		

1	2	3	4	5	6
3.3	Амортизаційні відрахування за основними засобами, призначеними для обслуговування апарату управління	83	131	92	131
		92	83		
3.4	Знос і ремонт інших необоротних матеріальних активів, що використовуються в управлінні виробництвом	83,84	132, 63 та ін.	92	132, 63 та ін.
		92	83, 84		
3.5	Витрати на утримання й експлуатацію всіх видів зв'язку та радіо, що використовуються для здійснення управління і перебувають на балансі будівельної організації, оплата послуг зв'язку, обчислювальних центрів, засобів сигналізації та інших технічних засобів управління	81-84	66, 65, 13, 63	92	66, 65, 13, 63
		92	81-84		
3.6	Витрати, пов'язані з нарахуванням і виплатою дивідендів учасникам та засновникам будівельної організації (оплата повідомлень у засобах масової інформації, конвертів, послуг зв'язку)	84	63	92	63
		92	84		
3.7	Витрати на утримання, ремонт та експлуатацію лічильно-обчислювальної, машинописної, розмножувальної та іншої оргтехніки, що перебуває на балансі будівельної організації	81-84	66, 65, 13, 63	92	66, 65, 13, 63
		92	81-84		
3.8	Оплата послуг, що надаються сторонніми організаціями в управлінні виробництвом, якщо у штатному розписі будівельної організації не передбачені відповідні функціональні служби, в т. ч. витрати на обчислювальні, друкарські, розмножувальні та інші роботи	84	63	92	63
		92	84		
3.9	Оплата консультативних та інформаційних послуг, якщо вони пов'язані із забезпеченням виконання будівельно-монтажних робіт, зберіганням і реалізацією будівельної продукції, в т. ч. послуги щодо зміни структури управління приватизованої будівельної організації, а також аудиторських перевірок	84	63	92	63
		92	84		
3.10	Оплата вартості ліцензій та інших державних дозволів для провадження господарської діяльності будівельної організації; оплата передбаченого законодавством збору за реєстрацію будівельної організації в органах державної виконавчої влади	84	63	92	63
		92	84		
3.11	Витрати, пов'язані з оплатою послуг комерційних банків та інших кредитно-фінансових установ, у т.ч. плата за розрахункове обслуговування, отримання гарантій і вексельного авалю, здійснення факторингових і довірчих операцій, обліком боргових вимог і зобов'язань, у т. ч. цінні папери, надання поштово-телеграфних послуг та інші витрати, пов'язані з грошовим обігом	84	63	92	63
		92	84		
3.12	Витрати на оприлюднення річного звіту	84	63	92	63
		92	84		

1	2	3	4	5	6
4	Витрати на утримання легкового автотранспорту, який використовує апарат управління будівельної організації: – витрати на оплату праці водіїв та обов'язкові нарахування на неї	81, 82	66, 65	92	66, 65
		92	81, 82		
	– витрати на проведення ремонтів у межах 10% від балансової вартості груп основних засобів на початок року	80– 82, 84	20, 66, 65, 63	92	20, 66, 65, 63
		92	80–82, 84		
	– витрати на технічний огляд і технічне обслуговування	80– 82, 84	20, 66, 65, 63	92	20, 66, 65, 63
		92	80–82, 84		
– знос за легковим автотранспортом	83	13.1	92	13.1	
92	83				
5	Витрати на службові відрядження працівників апарату управління та робітників, зайнятих господарським обслуговуванням, у межах норм, передбачених законодавством	84	372	92	372
		92	84		
6	Одноразова допомога, що виплачується працівникам згідно із чинним законодавством під час переведення на роботу в іншу місцевість	82	66	92	66
		92	82		
7	Відрахування структурних підрозділів на утримання апарату управління будівельної організації	84	682	92	682
		92	84		
8	Витрати, пов'язані з набором робочої сили: оплата відпусток перед початком роботи випускникам середньо-спеціальних і професійно-технічних закладів освіти і молодим спеціалістам, які закінчили вищі та середні спеціальні заклади освіти, а також вартість їх проїзду до місця роботи	84	30	92	30
		92	84		
9	Витрати, пов'язані з підготовкою (навчанням) та перепідготовкою кадрів,	84	63, 685	92	63, 685
		92	84		
10	Витрати на придбання необхідних довідників, плакатів і діапозитивів з охорони праці, запобігання нещасним випадкам і захворюванням на будівництві, а також поліпшення умов праці; обладнання кабінетів з техніки безпеки; витрати на організацію доповідей і лекцій з техніки безпеки	84	372, 63	92	372, 63
		92	84		
11	Утримання протипожежної та сторожової охорони адміністративних приміщень: – витрати на оплату праці з відрахуваннями робітників, які перебувають у штаті будівельної організації	81, 82	65, 66	92	65, 66
		92	81, 82		
	– послуги, надані сторонніми організаціями, з протипожежної та сторожової охорони в установленому законодавством порядку.	84	63	92	63
92	84				

1	2	3	4	5	6
	Утримання і знос протипожежного інвентарю та устаткування	80–82, 83	13, 65, 66	92	13, 66, 65
		92	80–82, 83		
12	Витрати некапітального характеру, пов'язані із забезпеченням якості будівництва: – витрати на утримання виробничих лабораторій, що належать до складу будівельної організації, в т. ч. оплата праці працівників, утримання, амортизацію та витрати на проведення поточного ремонту приміщень, устаткування та інвентарю лабораторій; вартість витрачених або зруйнованих під час випробування матеріалів, конструкцій і частин споруд, крім витрат на випробування споруд загалом (середніх і великих мостів, резервуарів тощо, оплачуваних за рахунок коштів, передбачених на цю мету в кошторисах на будівництво) – витрати на проведення експертизи і консультацій, пов'язаних із результатами випробувань матеріалів і конструкцій; оплата послуг з випробування матеріалів і конструкцій, що надають лабораторії інших організацій	80–84	13, 20, 66, 65, 63 та ін.	92	20, 66, 65, 63 та ін.
		92	80–84		
		84	63, 68 та ін.	92	63, 68 та ін.
		92	84		
13	Витрати некапітального характеру, пов'язані з удосконаленням технології та організації будівельного виробництва, нормативними роботами, в т. ч. послуги, надані сторонніми організаціями з розроблення проектів виконання робіт, креслень конструкцій, металевих деталей, технологічних деталей, розширення передових методів організації праці, нормування праці тощо, а також оплата праці працівників проектно-кошторисних груп, груп проектування виконання робіт, економічних лабораторій, нормативно-дослідних станцій, що належать до складу будівельної організації та її структурних підрозділів	84	63 та ін.	92	63 та ін.
		92	84		
14	Витрати на сплату відсотків (винагороди) за користування матеріальними цінностями, взятими в операційну оренду (лізинг) для загальногосподарських потреб	84	63, 31 та ін.	92	63, 31 та ін.
		92	84		
15	Відрахування на спорудження та розбирання тимчасових (тигунельних) будівель і споруд від їх кошторисної вартості у разі, коли кошти на ці цілі передбачені в договірній ціні	84	48	92	48
		92	84		
16	Відрахування до позабюджетних фондів фінансування галузевих і міжгалузевих науково-дослідних робіт і заходів щодо освоєння нових технологій, збори та інші обов'язкові платежі, передбачені законами України, постановами Верховної Ради України, указами Президента України та декретами Кабінету Міністрів України	84	64	92	64
		92	84		

1	2	3	4	5	6
17	Витрати на перебазування будівельних і монтажних організацій	84 92	63 та ін. 84	92	63 та ін.
18	Інші адміністративні витрати, які є витратами періоду	84 92	63 та ін. 84	92	63 та ін.
19	Включення адміністративних витрат до витрат за контрактом	23	92	23	92
20	Списання адміністративних витрат на зменшення фінансових результатів від операційної діяльності	79	92	79	92

2.4.7. Узагальнення витрат на виробництво і формування собівартості будівельної продукції

Узагальнення витрат і визначення виробничої собівартості будівельної продукції здійснюють у журналі-ордері 10-Б або журналі 5 на рахунку 231 “Основне виробництво”

Схема документообороту з обліку витрат будівельних підприємств

Примітки:

1 – перенесення інформації про вартість та кількість оприбуткованих і використаних запасів із первинних документів (товарно-транспортні накладні, акти про приймання матеріалів, лімітно-забірні картки, накладні-вимоги на відпуск матеріалів та ін.);

2 – перенесення зведеної інформації з матеріальних звітів (форма № М-19) і накопичувальних відомостей про вартість оприбуткованих і використаних запасів у розрізі матеріально відповідальних осіб у Відомість 10-Б (за журнально-ордерної форми обліку) або у Відомість 5.1 (за журнальної форми обліку);

3 – перенесення інформації про суми нарахованої заробітної плати відповідним категоріям працівників із первинних документів (нарядів, акордних нарядів, табелів-розрахунків, табелів обліку використання робочого часу та інших) у Розробну таблицю № 2;

4 – перенесення інформації про вартість необоротних активів, які надійшли і вибули протягом звітного періоду, а також норм амортизації з первинних документів (ОЗ-1, ОЗ-2, ОЗ-3 та ін.) у Відомість нарахування амортизації;

5 – перенесення інформації про витрати підприємства з первинних документів (акти приймання виконаних робіт, авансові звіти, рахунки тощо) в інші реєстри аналітичного і синтетичного обліку (Журнали-ордери № 6-Б, 7, 8 – за журнально-ордерної форми ведення обліку; Журнал № 3 – за журнальної форми ведення обліку);

6 – перенесення інформації про вартість використаних запасів у розрізі об'єктів обліку з Відомості 10-Б в Журнал-ордер № 10-Б (за журнально-ордерної форми ведення обліку) або з Відомості 5.1 в Журнал № 5 (за журнальної форми ведення обліку);

7 – перенесення інформації про нараховану заробітну плату в розрізі об'єктів витрат із Розробної таблиці № 2 у реєстри синтетичного обліку: Журнал-ордер № 10-Б (за журнально-ордерної форми ведення обліку) або в Журнал № 5 (за журнальної форми ведення обліку);

8 – перенесення інформації про нараховану амортизацію необоротних активів у розрізі об'єктів обліку витрат із Відомості нарахування амортизації у реєстри синтетичного обліку: Журнал-ордер № 10-Б (за журнально-ордерної форми ведення обліку) або в Журнал № 5 (за журнальної форми ведення обліку);

9 – перенесення інформації про витрати підприємства з інших реєстрів бухгалтерського обліку (Журнали-ордери № 6-Б, 7, 8; Журнали № 1, 2, 3) в реєстри синтетичного обліку: Журнал-ордер № 10-Б (за журнально-ордерної форми ведення обліку) або в Журнал № 5 (за журнальної форми ведення обліку);

10 – перенесення інформації про витрати підприємства (кредитових оборотів за рахунками, на яких узагальнюються витрати, а також сум за рахунками, які за дебетом кореспондують із кредитом витратних рахунків) з Журналу-ордера № 10 Б (за журнально-ордерної форми ведення обліку) або з Журналу № 5 (за журнальної форми ведення обліку) в Головну книгу;

11 – перенесення інформації про витрати підприємства щодо залишків за окремими рахунками, структурою витрат за відповідними видами діяльності тощо з Головної книги у фінансову та іншу звітність.

Облік витрат будівельного виробництва

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1.	Списані матеріали на будівництво об'єкта	231	201
2.	Списані транспортно-заготівельні витрати по витрачених на будівництво матеріалах	231	209
3.	Нарахована заробітна плата будівельникам	231	66
4.	Нарахований єдиний соціальний внесок	231	65
5.	Списана вартість послуг субпідрядних організацій із зведення будівельного об'єкта	231	632, 68
6.	Списані втрати від браку	231	24
7.	Списані витрати з експлуатації машин і механізмів	231	911
8.	Списані загальновиробничі витрати	231	912
9.	Списана частини адміністративних витрат що стосуються виконання будівельних контрактів, які відшкодовують замовники	231	92
10.	Списана виробнича собівартість зданих замовнику будівельно-монтажних робіт	903	231

2.5. Види будівельних договорів. Визнання і оцінка доходу від їх виконання

Об'єкт будівництва – сукупність будівель і споруд або окремі будівлі та споруди, будівництво яких здійснюється за єдиним проектом

Залежно від формування ціни розріняють контракти

з фіксованою ціною

договір про будівництво, який передбачає фіксовану (тверду) ціну всього обсягу робіт за будівельним контрактом або фіксовану ставку за одиницю кінцевої продукції (м², кількість місць тощо). За такими контрактами підрядник може визначити дохід від контракту, витрати за контрактом і кінцевий фінансовий результат – прибуток чи збиток

за ціною “витрати плюс”

договір про будівництво, який передбачає ціну як суму фактичних витрат підрядника на виконання будівельного контракту та погодженого прибутку (у вигляді відсотка від витрат або фіксованої величини). За таким контрактом підрядник може достовірно визначити очікуваний прибуток, хоча сума доходів і витрат за контрактом можуть бути невизначеними

Контракт за ціною “витрати плюс”

контракт “витрати плюс винагорода”

(підряднику відшкодовуються витрати і передбачена винагорода. Ціна контракту цього типу визначається як сума відшкодованих витрат і винагорода. Винагорода є маржинальним прибутком (дохід мінус прямі витрати), заробленим від контракту)

контракт “витрати без винагорода”

(підряднику відшкодовуються допустимі або іншим чином визначені витрати без забезпечення винагорода. відсоток додається на основі понесених витрат)

**контракт
“витрати
плюс
фіксована
винагорода”**
(винагородою є фіксована грошова сума)

**контракт
“витрати
плюс премія”**
(заохочувальні виплати, передбачені для підрядника, розраховуються на основі своєчасності виконання проекту або відповідно до завершення бюджету)

**контракт
“витрати
плюс
відсоток
винагорода”**
(змінні бонусові платежі додаватимуться до основного платежу підряднику на основі визначених критеріїв)

2.6. Формування і облік доходу від виконання будівельного контракту

Відхилення від ціни за будівельним контрактом – зміна ціни будівельного контракту внаслідок змін попередньо погодженого обсягу робіт, конструктивно-якісних характеристик і строків виконання будівельного контракту. Вони можуть бути ініційовані і підрядником, і замовником

Претензія за будівельним контрактом – сума майнової відповідальності замовника чи іншої сторони, яку вимагає відшкодувати підрядник понад ціну контракту

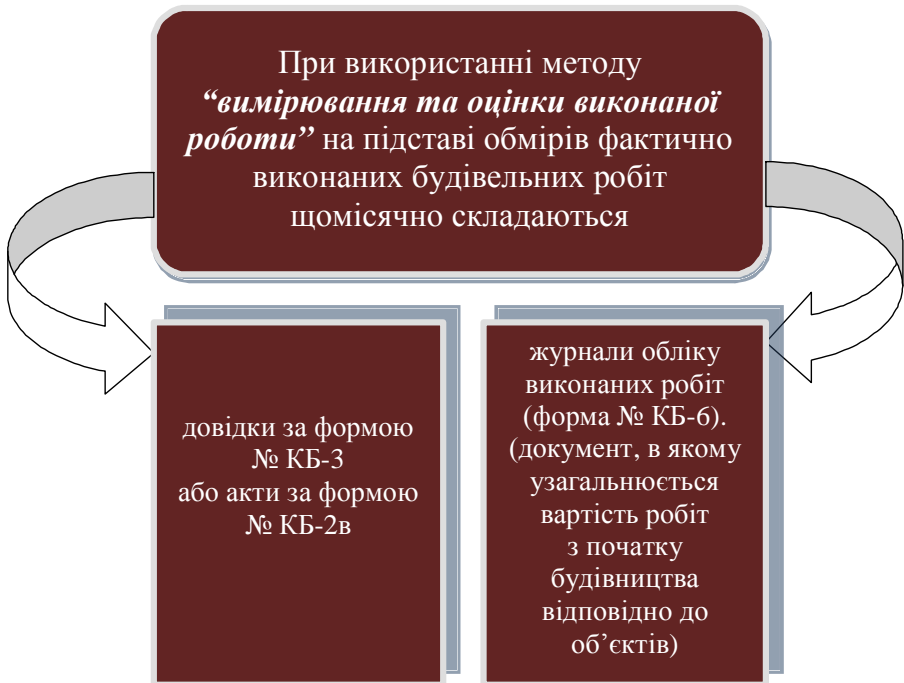
Заохочувальні виплати за будівельним контрактом – додаткові суми, що сплачуються підряднику за виконання (перевиконання) умов контракту

методи визначення ступеня завершеності робіт

вимірювання та оцінки виконаної роботи

співвідношення обсягу завершеної частини робіт та їх загального обсягу, згідно з будівельним контрактом у натуральному вираженні

співвідношення фактичних витрат з початку виконання будівельного контракту до дати балансу та очікуваної (кошторисної) суми загальних витрат за контрактом

- У разі використання *методу співвідношення обсягу завершеної частини робіт та їх загального обсягу, згідно з будівельним контрактом у натуральному вираженні*, сума визнаного доходу встановлюється множенням ціни договору мінус непрямі податки на відсоток готовності об'єктів у натуральному вираженні

У разі використання методу *співвідношення фактичних витрат з початку виконання будівельного контракту до дати балансу та очікуваної (кошторисної) суми загальних витрат за контрактом*, сума визнаного доходу визначається множенням коефіцієнта витрат на загальну вартість робіт за договором (без непрямих податків). Коефіцієнт витрат, у свою чергу, дорівнює частці від ділення фактичних витрат з початку виконання робіт на кошторисну суму загальних витрат за контрактом

При використанні другого і третього методів визнання доходу можуть виникати

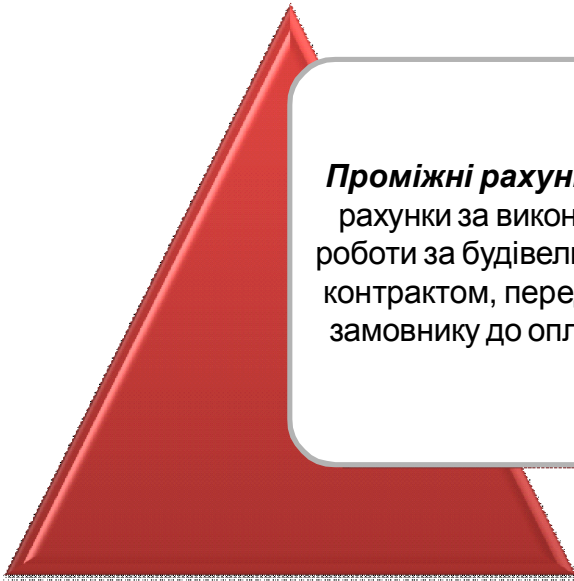
валова заборгованість замовників

(сума перевищення витрат підрядника і визнаного ним прибутку (за вирахуванням визнаних збитків) над сумою проміжних рахунків (без непрямих податків) на дату балансу з початку виконання будівельного контракту)

або

валова заборгованість замовникам

(сума перевищення проміжних рахунків (без непрямих податків) над витратами підрядника і визначеним ним прибутком (за вирахуванням визнаних збитків) на дату балансу з початку виконання будівельного контракту)

Проміжні рахунки – рахунки за виконані роботи за будівельним контрактом, передані замовнику до оплати

Приклад

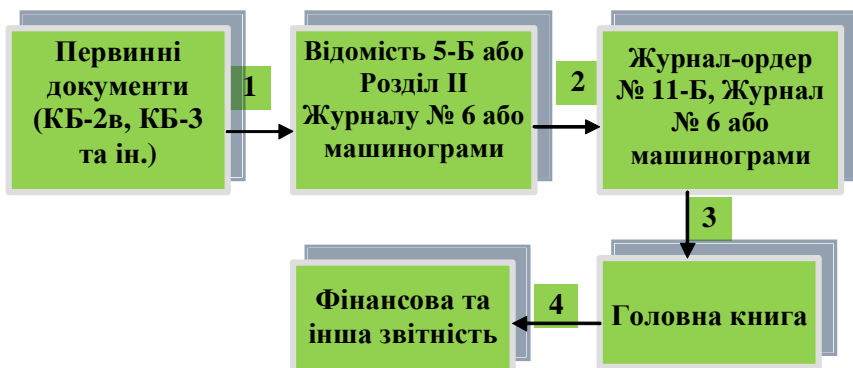
Підрядник здійснює визнання доходів з урахуванням ступеня завершеності робіт за будівельним контрактом, який визначається співвідношенням фактичних витрат з початку виконання будівельного контракту до дати балансу та очікуваної суми загальних витрат за будівельним контрактом.

Контрактна вартість будівництва без суми непрямих податків становить 800 тис. грн. Очікувані загальні витрати за будівельним контрактом – 700 тис. грн.

Кореспонденція рахунків з відображення доходів з урахуванням ступеня завершеності робіт за будівельним контрактом

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		1-й період	2-й період	3-й період	Разом
	Дебет	Кредит				
1. Фактичні витрати при виконанні будівельного контракту	231	20, 65, 66 та ін.	140	450	110	700
2. Фактичні витрати з початку виконання будівельного контракту			140	590	700	
3. Визнані доходи з урахуванням непрямих податків	36	70	192	616,8	151,2	
4. Податок на додану вартість	703	64	32	102,8	25,2	160
5. Визнані доходи без суми непрямих податків	238	239	160	514	126	800
6. Собівартість реалізації	903	231	140	450	110	700
7. Прибуток за звітний період (ряд. 4 – ряд. 6)			20	64	16	100
8. Прибуток з початку виконання будівельного контракту			20	84	100	
9. Проміжні рахунки			150	600	50	800
10. Проміжні рахунки з початку виконання контракту			150	750	800	
11. Коригування проміжних рахунків	36	239	способом сторно 10	76	способом сторно 76	
12. Валова заборгованість замовників [(ряд. 2 + ряд. 8) – ряд. 10]			10		0	
13. Валова заборгованість замовником [ряд. 10 – (ряд. 2 + ряд. 8)]				76	0	»

Схема документообороту з обліку доходів від виконання будівельних контрактів

Примітки:

1 – перенесення інформації про суми визнаних доходів від виконання будівельних контрактів у розрізі замовників із первинних документів у Відомість 5-Б (за журнально-ордерної форми обліку), Розділ II Журналу № 6 (за журнальної форми обліку) або машинограми (за автоматизованої форми);

2 – перенесення зведеної інформації про доходи від виконання будівельних контрактів із Відомості 5-Б в Журнал-ордер № 11-Б (за журнально-ордерної форми обліку) або із Розділу II Журналу № 6 в Журнал № 6 (за журнальної форми обліку);

3 – перенесення інформації про кредитовий оборот за рахунком 70, а також сум за рахунками, які за дебетом кореспондують із кредитом рахунку 70 із Журналу-ордера № 11-Б (за журнально-ордерної форми обліку), з Журналу № 6 (за журнальної форми обліку) в Головну книгу або машинограму(за автоматизованої форми);

4 – перенесення зведеної інформації про доходи від основної діяльності будівельних підприємств із Головної книги у фінансову та іншу звітність.

РОЗДІЛ 3

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ В ТОРГІВЛІ

3.1. Особливості торгівлі та їх вплив на побудову бухгалтерського обліку

Торговельна діяльність – це ініціативна, самостійна діяльність юридичних осіб і громадян щодо здійснення та продажу споживчих товарів із метою отримання прибутку

Торгівля за формою організації

роздрібна

(Сфера підприємницької діяльності з продажу товарів або послуг на основі усного або письмового договору купівлі-продажу безпосередньо кінцевим споживачам для їх власного некомерційного використання)

оптова (гуртова)

(сфера підприємницької діяльності з придбання та відповідного перетворення товарів для наступної їх реалізації підприємствам роздрібної торгівлі, іншим суб'єктам підприємницької діяльності. Охоплює як безпосередні комерційні зв'язки на умовах договорів купівлі-продажу та поставки між підприємствами-виробниками і споживачами, так і зв'язки між ними через торговельних посередників)

Заняття деякими видами торговельної діяльності потребує наявності спеціального дозволу – *ліцензії* (державного свідоцтва, що засвідчує право суб'єкта підприємницької діяльності займатися певним видом діяльності)

Торговельні підприємства не виробляють продукцію, а надають послуги, що не мають кількісних характеристик.

У торгівлі нема витрат, пов'язаних із виробництвом продукції, але є витрати зі зберігання та реалізації товарів.

В галузі не калькулюють собівартість і, відповідно, *не використовують рахунок 23 “Виробництво”*

На торговельних підприємствах *не використовують рахунок 91 “Загальновиробничі витрати”*

3.2. Облік товарних операцій в оптовій торгівлі

3.2.1 Облік операцій із придбання товарів

Для обліку товарів оптові підприємства використовують субрахунок **281 “Товари на складі”**.

Для обліку транспортно-заготівельних витрат торговельні підприємства можуть використовувати субрахунок **289 “Транспортно-заготівельні витрати”**, для обліку тари – субрахунок **284 “Тара під товарами”**

**Облік надходження товарів на оптове підприємство
за умови їх передоплати**

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1.	Перераховано постачальникові аванс за товари за договірною вартістю (ПДВ в т. ч.)	371	31
		641	644
2.	Оприбутковано отримані від постачальника попередньо оплачені товари за купівельною вартістю На суму податкового кредиту з ПДВ	281	63
		644	63
3.	Проведено залік перерахованого авансу на погашення заборгованості постачальникові	63	371

**Облік надходження товарів на оптове підприємство
за умови їх післяоплати**

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1.	Надійшли товари від постачальника за купівельною вартістю Сума ПДВ	281	63
		641	63
2.	Оплачено рахунок постачальника за товари, що надійшли	631	31

**Облік надходження товарів на оптове підприємство
у випадку виявленої нестачі**

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1.	Оприбутковано товари, що фактично надійшли	281	63
2.	Сума ПДВ за товарами, що фактично надійшли	641	63
3.	Недостача товарів у межах норм природного убутку	281	63
4.	Нестача товарів із вини особи, яка супроводжувала вантаж	947	63
5.	Нестача з вини постачальника або транспортної організації	374	63

Облік оприбуткування невідфактурованих товарів

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1.	Оприбутковано за актом товари, що надійшли без супровідних документів	281	63
2.	При отриманні документів постачальника а) на вартість оприбуткованих товарів (операція 1) б) на купівельну вартість товарів, зазначену в документах постачальника в) на суму ПДВ	281 281 641	63 63 63

Обліковими цінами товарів для відображення їх руху в поточному обліку товарів на оптових підприємствах можуть бути

первісна вартість
(що на практиці реалізувати складно)

ціни придбання
(без урахування інших елементів первісної вартості)

Якщо оптове підприємство протягом місяця обліковує елементи первісної вартості, які не можуть бути безпосередньо віднесені на конкретний вид товару, відкривається субрахунок **“Транспортно-заготівельні витрати” (289)**

Для формування остаточної первісної вартості товарів після закінчення звітної місяця розподіляють суму транспортно-заготівельних витрат, що припадають на реалізовані та нереалізовані товари. Такий розподіл здійснюють за середнім відсотком транспортно-заготівельних витрат (% ТЗВ), що розраховують за формулою:

$$\% \text{ ТЗВ} = \frac{\text{ЗтЗВ} + \text{НтЗВ}}{\text{Зт} + \text{Нт}} \times 100\% , \text{ де}$$

ЗтЗВ – залишок ТЗВ на початок місяця;

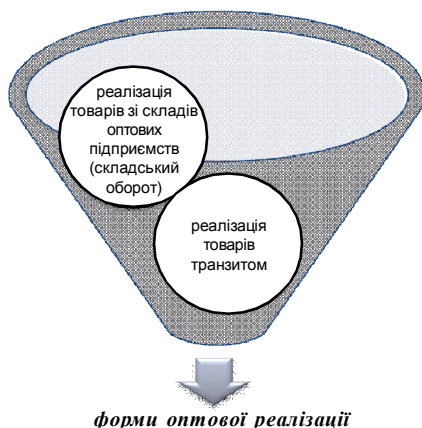
НтЗВ – сума ТЗВ за товарами, що надійшли за місяць;

Зт – залишок товарів за цінами придбання на початок звітнього місяця;

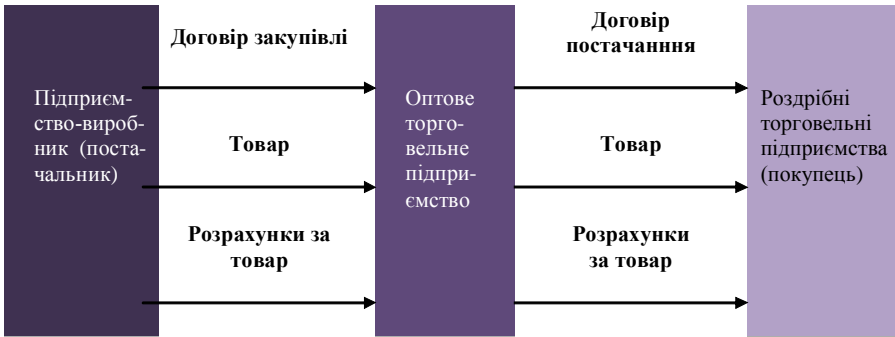
Нт – надходження товарів за цінами придбання за місяць

Якщо оптове підприємство поточний облік товарів здійснює за первісною вартістю, транспортно-заготівельні витрати обліковують на субрахунку **281 “Товари на складі”** разом з іншими елементами первісної вартості

3.2.2. Облік реалізації товарів

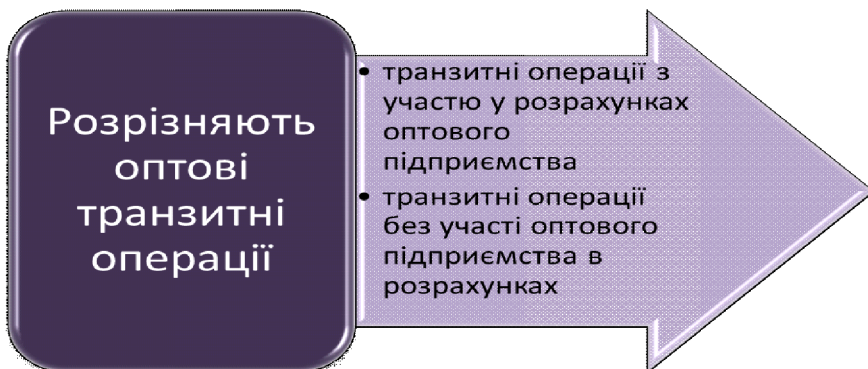

Складська реалізація товарів

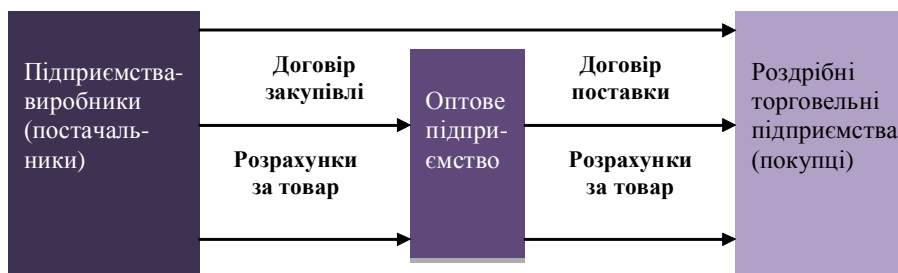

Облік складського обороту

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1.	а) Перша подія – відвантаження товарів Відвантажені товари покупцям за договірними цінами (в т. ч. ПДВ)	36	702
		702	641
		902	281
		902	289
		31	36
		93	685
6.	Списано на фінансові результати суму чистого доходу	702	902
7.	Списано на фінансовий результат собівартість реалізованих товарів	791	902
8.	Списано на фінансовий результат суму витрат на збут	791	93
9.	б) Перша подія – передплата товарів Одержано від покупця передплату за товари (в т. ч. ПДВ)	31	681
		643	641
10.	Відвантажено покупцеві товари за договірними цінами (в т. ч. ПДВ)	36	702
		702	643
11.	Зарахування одержаного авансу в оплату рахунку за відвантажені товари	681	36

Транзитний оборот з участю оптового підприємства в розрахунках

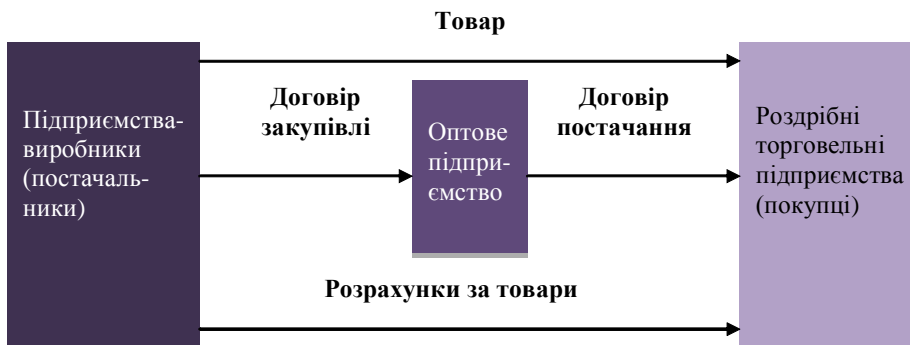

На рахунках бухгалтерського обліку **транзитний товарооборот із участю оптового підприємства в розрахунках** відображають аналогічно реалізації зі складів із тією різницею, що придбання та відвантаження товарів покупцю відображають одночасно, **минаючи рахунок 281 "Товари на складі"**

Облік транзитного обороту з участю оптового підприємства в розрахунках

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1.	На фактичну собівартість товарів, відвантажених покупцеві при отриманні документів від постачальника	902	63
2.	На продажну вартість, товарів відвантажених покупцеві	36	702
3.	На суму податкового зобов'язання (за встановленою ставкою до суми оптово-збутової націнки)	702	641
4.	Надходження оплати від покупця за відвантажені товари	31	36
5.	Перерахування суми, належної постачальникові	63	31

Транзитний товарооборот без участі оптового підприємства в розрахунках

При транзитному товарообороті **без участі оптового підприємства** в розрахунках воно виступає як **посередник** – організатор обороту. За організацією транзитного обороту оптове підприємство **отримує винагороду (з покупця і постачальника)**

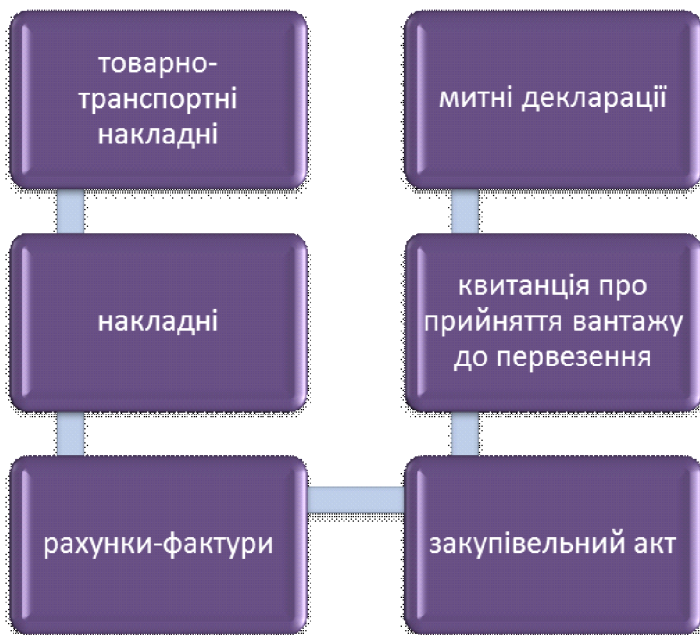
Облік транзитного товарообороту без участі оптового підприємства в розрахунках

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1.	Пред'явлено рахунок покупцеві на суму належної винагороди	36	702
2.	Пред'явлено рахунок постачальнику на суму належної винагороди	37(63)	702
3.	Сума податкового зобов'язання	702	641
4.	Надходження суми винагороди від покупця	31	36
5.	Надходження суми винагороди від постачальника	31	37(63)

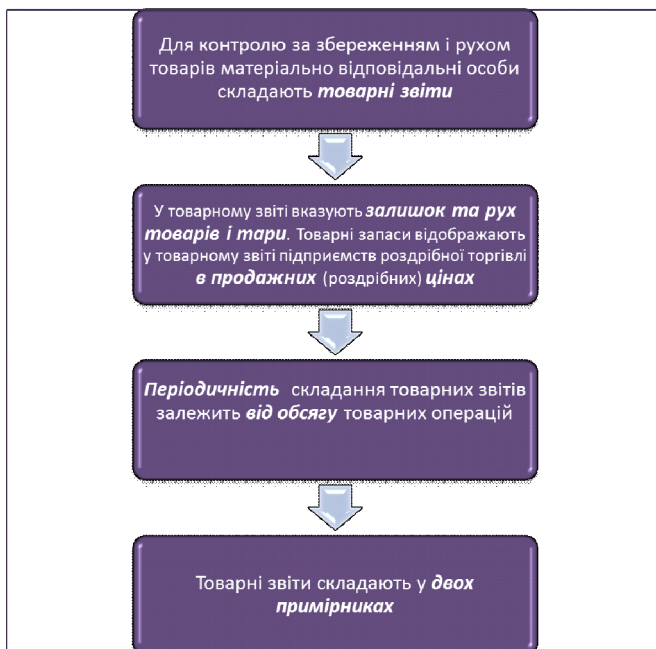
3.3. Облік товарних операцій у роздрібній торгівлі

3.3.1. Облік надходження товарів

Первинні супроводжувальні документи, що є підставою для оприбуткування товарів

Оприбуткування товарів здійснюють у день надходження за їх фактичною наявністю. Отриманий і оприбуткований належним чином товар передають до відділів торговельного підприємства для реалізації

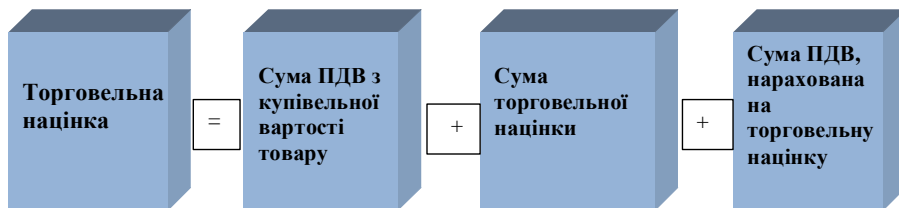

Підприємства роздрібно торгівлі **обліковують товари у цінах продажу**. Це зумовлює необхідність **нарахування та відображення в обліку суми торговельної націнки** на товари при його оприбуткуванні

Порядок формування продажної вартості товарів

Порядок формування торговельної націнки

Облік надходження товарів на підприємствах роздрібно́ї торгівлі

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
	а) Перша подія – отримання товару		
1.	Отримано товар від постачальника: – купівельна вартість – сума ПДВ	282 641	63 63
2.	Нарахована торговельна націнка на товар, що надійшов	282	285
3.	Прийнято до оплати рахунок транспортної організації за транспортування товару (в т. ч. ПДВ)	289 641	685 685
4.	Оплачено рахунок постачальника за товари, що надійшли	63	31
5.	Оплачено рахунок транспортної організації за транспортування товарів	685	31
	б) Перша подія – попередня оплата		
6.	Здійснено передоплату постачальникові за товар Відображено податковий кредит щодо ПДВ	371 641	31 644
7.	Здійснена передоплата транспортній організації Відображено податковий кредит щодо ПДВ	371 641	31 644
8.	Надійшли товари від постачальника: – купівельна вартість – сума ПДВ	282 644	63 63
9.	Нарахована торговельна націнка на товари, що надійшли	282	285
10.	Відображено транспортні витрати: – сума витрат – ПДВ	289 644	685 685
11.	Зараховано попередню оплату в оплату рахунка: – постачальника – транспортної організації	63 685	371 371

3.3.2.Облік реалізації товарів

Облік реалізації товарів за готівку

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1.	Оприбуткована готівка від реалізації товарів	30	702
2.	Оплата реалізованих товарів розрахунковими чеками	331	702
3.	На суму податкового зобов'язання	702	641
4.	Оплачено розрахункові чеки	311	331
5.	Вартість реалізованих товарів за продажними цінами	902	282
6..	Сума торговельної націнки, яка припадає на реалізовані товари	902	285

Облік реалізації товарів в кредит

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1.	На суму першого внеску покупця	301	702
2.	На суму кредиту, наданого покупцеві	36	702
3.	На суму податкового зобов'язання	702	641
4.	Списання вартості реалізованих у кредит товарів із матеріально відповідальної особи	902	282
5.	Списана торговельна націнка, що належить до реалізованих у кредит товарів	902	285
6.	Надходження чергових платежів за товар, реалізований у кредит	301,311	36

Облік операцій з повернення товару

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1.	Оприбутковано повернений товар	282	685
2.	Здійснено обмін товару на аналогічний	685	282
3.	Виплачені кошти за повернений товар	704	301
4.	На суму ПДВ	641	704
5.	Зменшення собівартості реалізованих товарів на вартість повернених товарів	902	685
6.	Відновлено раніше списану торговельну націнку	685	285
7.	Списано на фінансовий результат вирахування з доходу	791	704

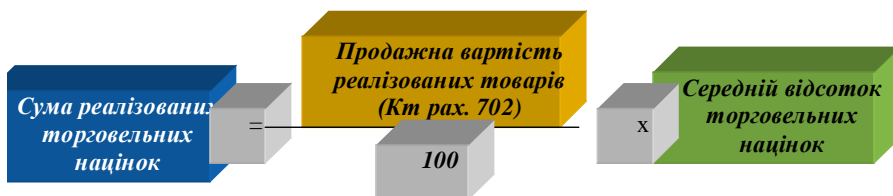
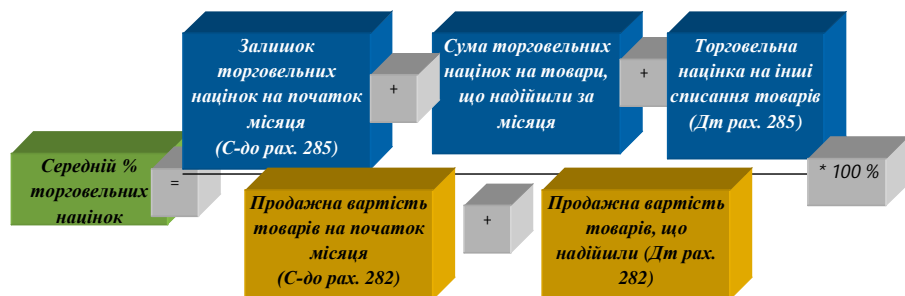
3.3.3.Облік торговельної націнки

Оцінка товарів за цінами продажу ґрунтована на застосуванні середнього відсотка торговельних націнок. Відповідно до П(С)БО 9 „Запаси” цей метод застосовують торговельні підприємства, які мають значну і змінювану номенклатуру товарів із приблизно однаковим рівнем торговельної націнки

Послідовність розрахунку середнього відсотка торговельної націнки

№ з/п	Назва процедури
1.	Знаходять суму торговельної націнки на початок місяця і націнки за звітний місяць (сальдо рахунку 285 “Торговельна націнка” плюс кредитовий оборот цього рахунку
2.	Віднімають суму торговельної націнки на інші списання товарів (дебетовий оборот рахунку 285 “Торговельна націнка”)
3.	Знаходять суму залишку товарів за продажними цінами на початок місяця і товарів, що надійшли за місяць (сальдо рахунку 282 “Товари в торгівлі” і дебетовий оборот рахунку 282 “Товари в торгівлі”)
4.	Суму торговельної націнки ділять на суму товарів за продажними цінами і множать на 100 відсотків
5.	Шляхом множення вартості реалізованих за місяць товарів за продажними цінами на середній відсоток торговельної націнки та діленням на 100 знаходять суму торговельної націнки, що відносять до реалізованих товарів

Приклад

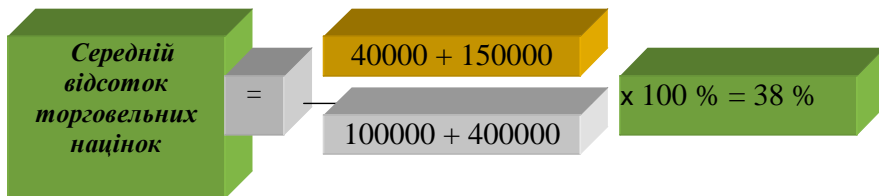
Залишки за рахунками роздрібного торговельного підприємства на 1 січня 201_ р.

№ з/п	Шифр (назва субрахунку)	Дебет	Кредит
1.	282 "Товари в торгівлі"	100000	–
2.	285 "Торгова націнка"	–	40000

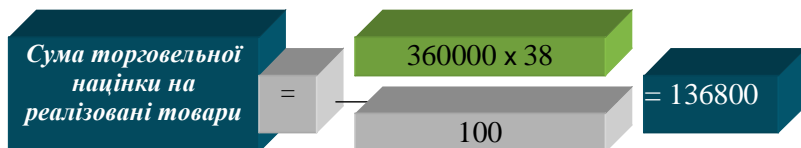
Господарські операції за січень 201_ р.

№ з/п	Зміст господарської операції	Сума, грн.
1.	Прийнято до оплати рахунок оптової бази за товар, що надійшов до магазину за договірними цінами (в т. ч. ПДВ)	300000
2.	Торгова націнка на товар, що надійшов, становить	150000
3.	Надійшла до каси виручка за товари, що реалізовані	360000

1. Визначаємо середній відсоток торговельної націнки:

2. Визначаємо суму торговельної націнки на реалізовані товари:

Рахунок 285 "Торгова націнка" (пасивний)

Дебет

списання торговельної націнки на інші вибуття (нестачі)

Кредит

нарахування націнки, списання торговельної націнки на реалізовані товари (методом "червоного сторно")

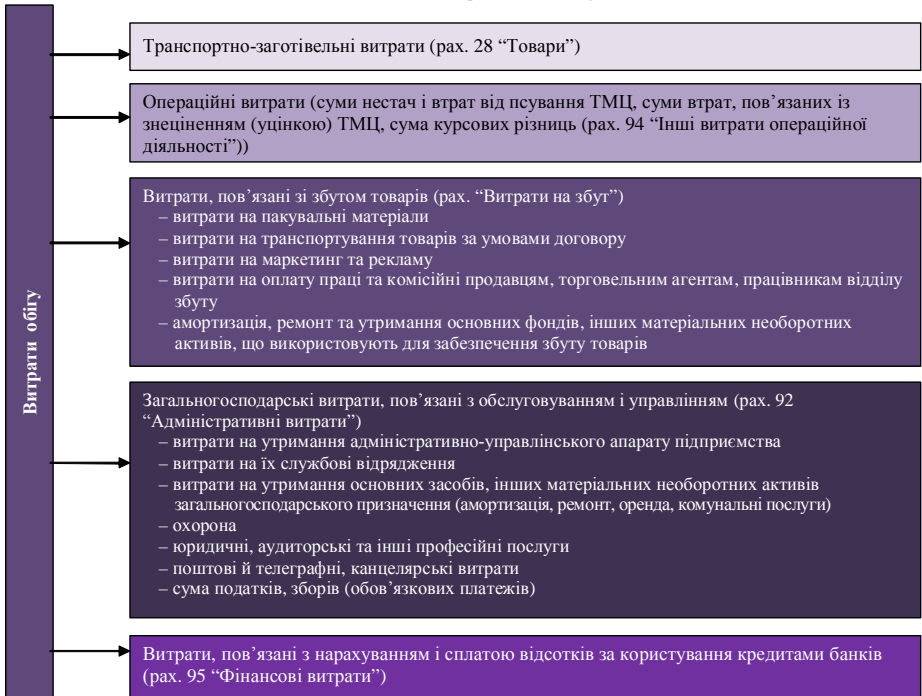
Облік торговельної націнки

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1.	Надійшли товари від постачальника за купівельною вартістю сума ПДВ	282 641	63 63
2.	Нарахована торговельна націнка на товари, що надійшли	282	285
3.	Надійшла до каси виручка за реалізовані товари	30	702
4.	Нараховане податкове зобов'язання	702	641
5.	Відображена вартість реалізованих товарів	902	282
6.	Списано торговельну націнку на реалізовані товари	902	285

3.4. Облік витрат торговельних підприємств

Склад витрат обігу

Облік адміністративних витрат

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1.	Нарахована амортизація необоротних активів загальногосподарського призначення	92	13
2.	Нарахована заробітна плата адміністративно-управлінському персоналові	92	66
3.	Поведені нарахування єдиного соціального внеску згідно з тарифом	92	65
4.	Відображено витрати на відрядження управлінського персоналу	92	372
5.	Прийнято рахунки сторонніх організацій за комунальні послуги, послуги зв'язку, юридичні, консультативні та інші послуги	92	685
6.	Нараховані обов'язкові податки, збори та платежі	92	641
7.	Списані в кінці звітної періоду адміністративні витрати	791	92

Облік інших витрат операційної діяльності

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1.	Відображено витрати від знецінення товарів	946	28
2.	Відображена сума нестачі та втрат від псування товарів	947	28
3.	Відображена сума санкцій за порушення договірних зобов'язань	948	63
4.	Відображено собівартість реалізованої іноземної валюти	942	312
5.	Списані інші витрати операційної діяльності	791	94

Облік витрат на збут

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1.	Нарахована заробітна плата працівникам, зайнятим збутом товарів (продавцям, торговим агентам тощо)	93	66
2.	Проведені нарахування єдиного соціального внеску (згідно з тарифом)	93	65
3.	Відображено вартість тари, пакувальних матеріалів	93	20
4.	Нарахована амортизація по необоротних активах, що використовують у збутовій діяльності (торгове обладнання тощо)	93	13
5.	Списані витрати на службові відрядження працівників, зайнятих збутом товарів	93	372
6.	Прийнято рахунок рекламного агентства за надані послуги	93	685
7.	Прийнято рахунок сторонніх організацій за послуги, пов'язані зі збутом товарів	93	685
8.	Списані витрати на збут	791	93

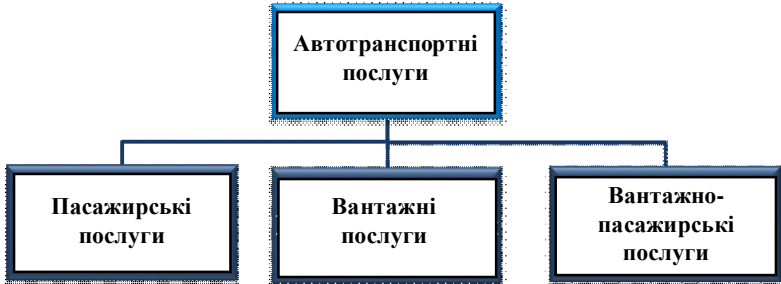
РОЗДІЛ 4

ОБЛІК В АВТОТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

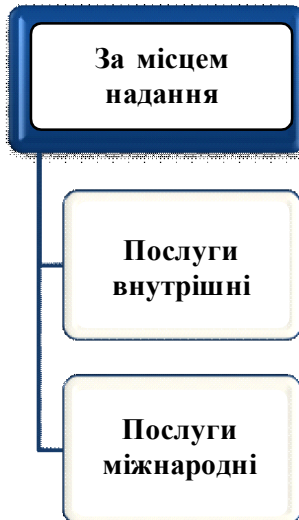
4.1. Характеристика автотранспортних підприємств

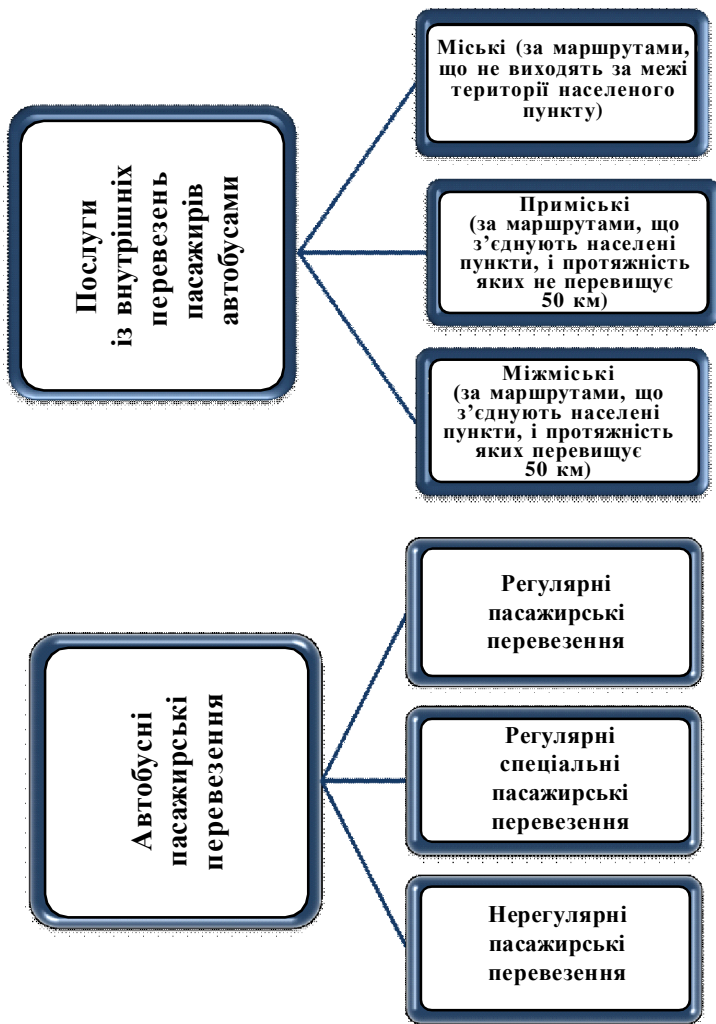

Автобусні перевезення

Перевезення на таксі

Вантажні й пасажирські перевезення виконує перевізник, яким відповідно до Закону України “Про автомобільний транспорт” може бути суб’єкт підприємницької діяльності, який відповідно до законодавства й на підставі отриманої ліцензії надає послуги за договором

Ліцензія видається на господарську діяльність з надання послуг з перевезення пасажирів і небезпечних вантажів на такі види робіт:

надання послуг з внутрішніх перевезень пасажирів автобусами

надання послуг з внутрішніх перевезень пасажирів на таксі

надання послуг з внутрішніх перевезень пасажирів легковими автомобілями на замовлення

надання послуг з внутрішніх перевезень небезпечних вантажів вантажними автомобілями, причепами та напівпричепами

надання послуг з міжнародних перевезень пасажирів автобусами

надання послуг з міжнародних перевезень пасажирів на таксі

надання послуг з міжнародних перевезень пасажирів легковими автомобілями на замовлення

надання послуг з міжнародних перевезень небезпечних вантажів вантажними автомобілями, причепами та напівпричепами

Ліцензія – це необоротний нематеріальний актив. Облік витрат підприємства на право ліцензійної діяльності ведуть на субрахунку 154 “Придбання (створення) нематеріальних активів” рахунку 15 “Капітальні інвестиції”:

Дт 154 “Придбання (створення) нематеріальних активів”

Кт 685 “Розрахунки з іншими кредиторами”.

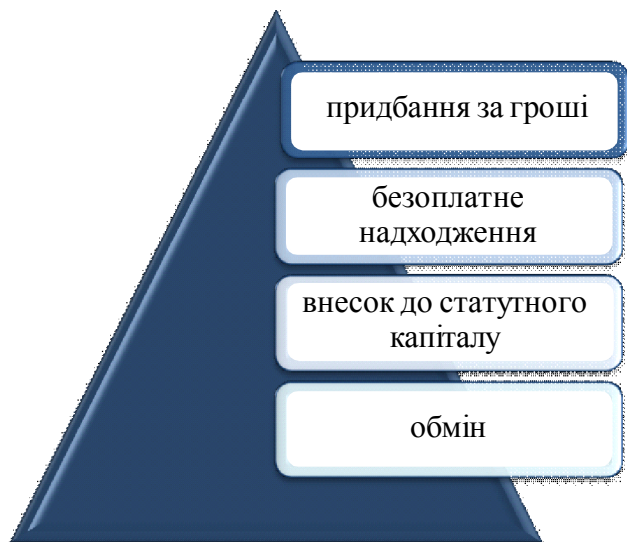
Із цього субрахунка об’єкт нематеріальних активів списують:

Дт 127 “Інші нематеріальні активи”

Кт 154 “Придбання (створення) нематеріальних активів”

4.2. Облік наявності та руху автотранспорту

Джерела надходження транспортного засобу на підприємство

Експлуатація підприємством транспортних засобів можлива за умови його належної реєстрації. Зареєструвати транспортний засіб потрібно протягом десяти днів після його придбання, митного оформлення, тимчасового ввезення на територію України

Юридичним особам, що мають від 1 до 15 одиниць транспортних засобів включно, обов'язковою умовою реєстрації є забезпечення їх місцями для стоянки і зберігання. Якщо на балансі підприємства перебуває більше 15 одиниць транспортних засобів, дислокованих в одному населеному пункті, необхідно організувати автогосподарство

Обов'язковою умовою реєстрації автомобіля є сплата його власником передбачених у законодавстві податків, внесених у встановленому порядку платежів за огляд транспортного засобу, реєстрацію, перереєстрацію і зняття з обліку, відшкодування вартості бланків реєстраційних документів та номерних знаків

Документи необхідні для реєстрації транспортного засобу

заява власника

документ, що засвідчує особу власника

документ, що засвідчує правомірність придбання транспортного засобу

документ, що підтверджує оцінку вартості транспортного засобу

документ, що підтверджує відповідність конструкції транспортного засобу встановленим вимогам безпеки дорожнього руху, а також вимогам, які є підставою для внесення змін у реєстраційні документи

Придбані транспортні засоби зараховують на баланс підприємства за первісною вартістю, що охоплює

Суми, що сплачують постачальникам (без непрямих податків) відповідно до договорів; суми непрямих податків у зв'язку з придбанням (якщо їх не відшкодовують підприємству)

вартість послуг із реєстрації автомобіля (за техогляд, талон техогляду, номерні знаки, комп'ютерні послуги, свідоцтво про реєстрацію), інші витрати

витрати зі страхування ризиків доставки

суми ввізного мита

витрати, безпосередньо пов'язані з доведенням транспортних засобів до стану, в якому вони придатні для використання зі запланованою метою

Формування первісної вартості транспортних засобів залежно від джерел надходження

Витрати, пов'язані з придбанням транспортних засобів, обліковують як капітальні інвестиції на однойменному рахунку 15 “Капітальні інвестиції”. За дебетом рахунку відображають витрати, що формують первісну вартість об'єкта основних засобів, а за кредитом – суму витрат, списаних на вартість введеного в дію об'єкта

**Облік придбання
автотранспортних засобів за плату**

№ з/п	Зміст господарських операцій	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1.	Оплачено постачальнику вартість автотранспортного засобу (з ПДВ) (попередня оплата)	371	311
2.	Сума податкового кредиту із ПДВ	641	644
3.	Одержано автотранспортний засіб від постачальника (без ПДВ)	152	631
4.	Податковий кредит із ПДВ	644	631
5.	Сплачено вартість послуг із реєстрації	685	311
6.	Віднесено до вартості транспортного засобу суму послуг із реєстрації	152	685
7.	Введено в дію транспортних засіб	105	152
8.	Зараховано в погашення заборгованості перед постачальником попередня оплата рахунка	631	371

**Облік надходження транспортних засобів
у результаті обміну на подібний об'єкт**

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1.	Передано транспортний засіб за договором обміну: а) на суму залишкової вартості б) на суму зносу	377	105
		131	105
2.	Нараховане податкове зобов'язання із ПДВ	377	641
3.	Отримано транспортний засіб в обмін на подібний об'єкт (на суму залишкової вартості переданого об'єкта, або на його справедливую вартість, якщо остання менша, ніж залишкова вартість)	152	631
4.	Нарахований податковий кредит із ПДВ	641	631
5.	Витрати з реєстрації транспортного засобу	152	685
6.	Списується різниця між залишковою і справедливою вартістю переданого об'єкта (якщо така існує)	977	377
7.	Проведено залік за договором обміну	631	377
8.	Транспортний засіб введено в дію	105	152

**Облік надходження транспортних засобів
у результаті обміну на неподібний об'єкт**

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1.	Передано об'єкт за договором обміну	377	712
2.	Нараховане податкове зобов'язання	712	641
3.	Списано залишкову вартість об'єкта	286 943	105 286
4.	Списано суму зносу	131	10
5.	Списано на фінансовий результат дохід від обміну	712	793
6.	Списано на фінансовий результат залишкову вартість переданого об'єкта	793	943
7.	Отримано транспортний засіб за договором обміну	152	631
8.	Нарахований податковий кредит із ПДВ	641	631
9.	Проведено залік за договором обміну	631	377
10.	Витрати з реєстрації транспортного засобу	152	685
11.	Введено в дію транспортний засіб	105	152

Для нарахування амортизації автотransпортних засобів підприємство обирає метод нарахування, зазначивши його в наказі про облікову політику.

Найчастіше автотransпортні підприємства використовують виробничий метод нарахування амортизації автотransпортних засобів

Причини вибуття автотранспортних засобів підприємства

Облік ліквідації транспортного засобу

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1.	Списується автомобіль		
	а) на суму залишкової вартості	976	105
	б) на суму зносу	131	105
2.	Здійснено витрати, пов'язані з ліквідацією автомобіля	976	661,651 652,653, 654,685 й інші
3.	Одержано запасні частини і інші матеріальні цінності від ліквідації автомобіля	207	746
4.	Нараховане податкове зобов'язання з ПДВ	976	641
5.	Віднесено на фінансовий результат доходу від ліквідації	746	793

Облік вибуття транспортного засобу в результаті ДТП або крадіжки

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1.	Списується залишкова вартість автомобіля	976	105
2.	Списується знос	131	105
3.	Відображено на забалансовому рахунку суму збитку (в розмірі залишкової вартості)	072	–
4.	Визначена сума відшкодування завданого збитку винною особою	375	746
5.	Списується із забалансового обліку сума збитку	–	072
6.	Одержана сума відшкодування завданого збитку	311,301,611	375
7.	Визначена належна до перерахування в бюджет сума (різниця між відшкодованою сумою і залишковою вартістю автомобіля)	746	641
8.	Перераховано до бюджету належну суму	641	311
9.	Списана на фінансовий результат залишкова вартість автомобіля	793	976
10.	Списана на фінансовий результат сума відшкодованого збитку	746	793

Облік продажу автомобіля

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1.	Відображається продажна (договірна) вартість автомобіля	377	712
2.	Нараховане податкове зобов'язання із ПДВ	712	641
3.	Відображається вибуття автомобіля: а) на суму залишкової вартості б) на суму зносу	286 943 131	105 286 105
4.	Відображено витрати пов'язані з продажем автомобіля	943	685
5.	Списуються на фінансовий результат доход від продажу	712	793
6.	Списуються на фінансовий результат витрати з продажу автомобіля (операція 3а + 4)	793	943

4.3. Облік виробничих запасів

4.3.1. Облік запасних частин

Запасні частини – це деталі, вузли і агрегати транспортних засобів, необхідні для заміни зношених та поламаних частин. Запасні частини, шини, акумулятори – це запаси, повторне використання яких можливе

Облік запасних частин ведуть на рахунку 207 "Запасні частини" в розрізі субрахунків

Запасні частини нові

Запчастини, що були в експлуатації, не потребують ремонту і придатні для використання

Запасні частини, що були в експлуатації, потребують ремонту і придатні для використання

Організація обліку запасних частин

Групи запасних частин	Джерела надходження	Оцінка	Первинні документи
Нові	надійшли від постачальників виготовлені на підприємстві	первинна вартість (вартість придбання) первинна вартість (собівартість виготовлення)	прибутковий ордер (М-4), акт приймання (М-7), товарно-транспортна накладна (1-ТН) накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів (М-11)
Були в експлуатації: – непридатні до використання	зняті із ліквідованих і діючих транспортних засобів	за ціною металобрухту	акт на списання автотransпортних засобів (ОЗ-4), накладна-вимога (М-11)
– придатні до використання: без ремонту	зняті із списаних транспортних засобів	первинна вартість	акт на списання автотransпортних засобів (ОЗ-4), накладна-вимога (М-11)
потребують ремонту	зняті із ліквідованих транспортних засобів	за ціною можливої реалізації, але не більше первинної вартості	акт на списання автотransпортних засобів (ОЗ-4), акт або інший документ, що засвідчує поломку деталі
відремонтовані	надійшли з ремонтного цеху	50% первинної вартості (за ціною можливого використання)	транспортного засобу накладна-вимога (М-11) накладна-вимога (М-11)

Особливим видом запасних частин є автомобільні шини й акумуляторні батареї

Облік автомобільних шин на складі ведуть за видами (камери, покриття, обід), сортами, розмірами та технічним станом

автомобільні шини
нові

автомобільні шини, що
були в експлуатації,
але придатні для
подальшої експлуатації

автомобільні шини, що
потребують ремонту
чи відновлення

Облік акумуляторів ведуть за типами і марками автомобілів,
місцями їх збереження та технічним станом

акумулятори нові

акумулятори
відремонтовані

акумулятори, що
потребують ремонту

**Синтетичний облік
автомобільних шин й акумуляторних батарей**

207 “Запасні частини”

Дебет	Кредит
Відпуск зі складу та встановлення Придбання від постачальників автошин та акумуляторів →	63 23, 91,... →
Надходження автошин і акумуляторів, придатних для відновлення	71, 23 →

Облік відновлення шин і акумуляторів

власними силами

силами сторонніх організацій

Дт 23 “Виробництво” Кт 20
 “Виробничі запаси”,
 66 “Розрахунки за виплатами
 працівникам”, 65 “Розрахунки
 за страхуванням”

Дт 23 “Виробництво” Кт 63
 “Розрахунки з постачальниками
 і підрядниками” або 685
 “Розрахунки з іншими
 кредиторами”

4.3.2. Облік паливно-мастильних матеріалів

Паливно-мастильні матеріали

Синтетичний облік паливно-мастильних матеріалів здійснюють на субрахунку 203 «Паливо»

Аналітичний облік ПММ ведуть за їхніми видами (марками), місцями зберігання і матеріально відповідальними особами

Придбання ПММ

у підприємств, що реалізують ПММ зі складів

на автозаправних станціях (АЗС) за договором

на АЗС за готівку

Заправляння транспортних засобів

через сторонні АЗС

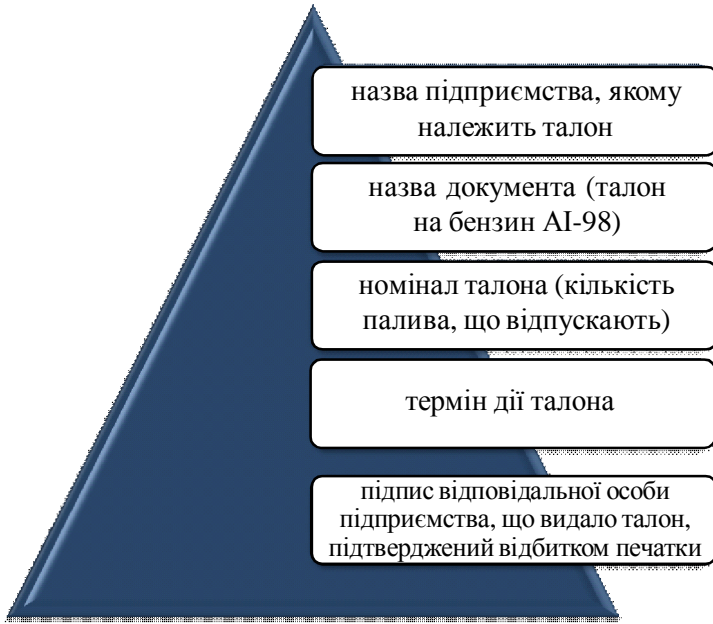
через автозаправний пункт підприємства (АЗП)

Придбання ПММ на АЗС

через придбання талонів

без придбання талонів

Необхідні реквізити талонів на відпуск ПММ

Облік придбання ПММ через АЗС за Відомостями на відпуск нафтопродуктів

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1.	Перераховано передоплату постачальнику ПММ	371	311
2.	Відображено суму податкового кредиту з ПДВ	641	644
3.	Оприбутковано ПММ	203 (паливо за Відомостями (в баках транспортних засобів))	631
4.	Списано суму податкового кредиту	644	631
5.	Проведено залік заборгованостей	631	371

**Облік заправлення транспортних засобів
з використанням талонів**

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1.	Отримано талони на ПММ	2032	31
2.	Нарахований податковий кредит із ПДВ	641	631
3.	Видано талони водіям	2032	2032
4.	Одержано бензин на АЗС за талони	2033	2032

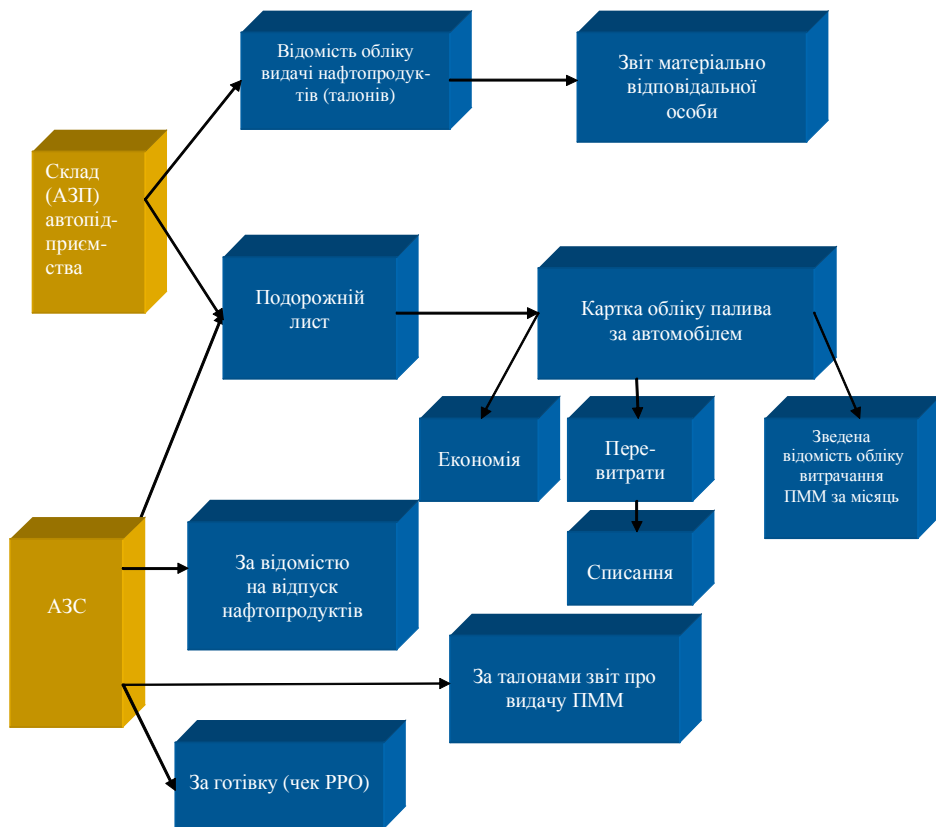
Облік придбання ПММ за готівку

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1.	Видано готівку водієві на придбання ПММ	372	301
2.	На підставі затвердженого авансового звіту оприбутковано ПММ	2031	372
3.	Відображено податковий кредит (при наявності податкової накладної)	641	372

**Придбання ПММ у оптового постачальника
за безготівковим рахунком**

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1.	Оприбутковано ПММ	203/АЗП	631
2.	Відображено суму податкового кредиту із ПДВ	641	631
3.	Оплачено рахунок постачальника	631	311
4.	Прийнято до оплати рахунок за транспортування ПММ	203/АЗС або ТЗВ	631
5.	Відображено суму податкового кредиту із ПДВ, що припадає на суму ТЗВ	641	631
6.	Оплачено рахунок за транспортування ПММ	631	311

**Документування
видачі та витрат ПММ
за окремим транспортним засобом (водієм)**

Для списання фактично витрачених ПММ враховують:

залишок палива в баках на
початок дня

кількість заправленого в бак
палива за зміну

залишок палива в баках на
кінець дня

показники спідометра

Списання витраченого палива на собівартість наданих послуг здійснюють у фактичній сумі, але в межах нормативного витрачання.

Дт 23 “Виробництво” Кт 203 “Паливо в баку транспортного засобу”

Дт 92 “Адміністративні витрати” Кт 203 “Паливо в баку транспортного засобу”

Дт 93 “Витрати на збут” Кт 203 “Паливо в баку транспортного засобу”.

Перевитрату ПММ розглядають згідно із законодавством як нестачу.

Вартість перевитрати пального відображається за Дт 947 “Недостачі і витрати від псування цінностей” Кт 203 “Паливо в баку транспортного засобу”.

Віднесення належної до відшкодування суми перевитрати на водія обліковується за:

Дт 375 “Розрахунки за відшкодуванням завданих збитків”

Кт 716 “Відшкодування раніше списаних активів”

4.4. Облік витрат на експлуатацію, ремонт і технічне обслуговування автотранспорту

Технічне обслуговування та ремонт транспортних засобів можуть здійснювати

Ремонтні майстерні

Станції технічного обслуговування

Інші сторонні організації

**Облік операцій з технічного обслуговування та ремонту,
виконаних господарським способом**

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1.	Списані запасні частини, використані на ремонт, на витрати автотранспорту або на витрати звітного періоду	806,23,91, 92,93,949	207, 806
2.	Списані експлуатаційні рідини, мастила та інші матеріальні цінності на технічне обслуговування та ремонт на витрати автотранспорту або на витрати звітного періоду	803,809, 23,91,92,93,949	203, 209, 803, 809
3.	Списані інші витрати на ремонт на витрати автотранспорту або на витрати звітного періоду	23,91,92, 93,949	81,82,84

**Облік операцій з технічного обслуговування та ремонту,
виконаних підрядним способом**

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1.	Прийнято рахунок СТО за виконані технічне обслуговування і ремонт автотранспортних засобів	84	631
2.	Відображена сума податкового кредиту з ПДВ	641	631
3.	Списані витрати на технічне обслуговування і ремонт на витрати автотранспорту або на витрати звітного періоду	23,91,92, 93,949	84
4.	Оплачено рахунок СТО	631	311

**Облік операцій з модернізації та реконструкції
автотранспортних засобів,
виконаних господарським способом**

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1.	Відображені фактично понесені витрати на модернізацію і реконструкцію транспортних засобів	152	207,203,209, 661,651,652, 653,654
2.	Списані витрати з модернізації та реконструкції на збільшення балансової вартості транспортних засобів	105	152

**Облік операцій з модернізації та реконструкції
автотранспортних засобів,
виконаних підрядним способом**

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1.	Прийнятий рахунок за виконані роботи з модернізації, реконструкції транспортних засобів	152	631
2.	Відображена сума податкового кредиту із ПДВ	641	631
3.	Списані витрати з реконструкції і модернізації транспортних засобів на збільшення їх балансової вартості	105	152
4.	Оплачено рахунок авторемонтного заводу	631	311

4.5. Облік операцій з перевезення вантажів

Основним нормативним документом, що регламентує порядок автоперевезень, є Правила перевезення вантажів автомобільним транспортом в Україні.

Перевезення вантажів як для власних потреб, так і на комерційній основі можливі тільки за наявності належним чином оформлених документів

Використання Товарно-транспортної накладної

Товарно-транспортну накладну на перевезення вантажів автомобільним транспортом Замовник (вантажовідправник) повинен виписувати в кількості не менше чотирьох екземплярів. Замовник (вантажовідправник) засвідчує всі екземпляри товарно-транспортної накладної підписом і при необхідності печаткою (штапом). Після прийняття вантажу згідно з товарно-транспортною накладною водій (експедитор) підписує всі її екземпляри. Перший екземпляр товарно-транспортної накладної залишається у Замовника (вантажовідправника), другий – передається водієм (експедитором) вантажоодержувачу, третій і четвертий екземпляри, засвідчені підписом вантажоодержувача (у разі потреби й печаткою або штампом), передається Перевізнику. ТТН заповнюється на кожну поїздку автомобіля і на кожного вантажоотримувача

4.6. Облік пасажирських перевезень

Пасажирським перевізником може бути суб'єкт підприємницької діяльності, який відповідно до законодавства та отриманої ліцензії надає послуги за договором про перевезення пасажирів автомобільним транспортом загального користування

Залежно від виду маршруту, автомобільний перевізник для реалізації своїх функцій може скористатися послугами інших суб'єктів господарської діяльності (автостанцій), взаємовідносини з якими визначатимуть договором

Предметом договору автотранспортного підприємства, що перевозить пасажирів на автобусних маршрутах загального користування з власниками автостанцій, є надання послуг та виконання робіт, пов'язаних із відправленням та прибуттям пасажирів

Для пасажирських перевезень необхідні документи

для автомобільного перевізника

ліцензія, договір із органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування чи їх дозвіл, паспорт маршруту, документ, що засвідчує використання транспортного засобу на законних підставах, інші документи, передбачені законодавством

для водія транспортного засобу

посвідчення водія відповідної категорії, реєстраційні документи на транспортний засіб, ліцензійна картка, Подорожній лист, квитково-касовий лист, схема маршруту, розклад руху, таблиця вартості проїзду (крім міських перевезень), інші документи, передбачені законодавством України

для пасажирів

квиток на проїзд в автобусі й на перевезення багажу (для пільгового проїзду – посвідчення особи встановленого зразка)

Для обліку виконаних пасажирських перевезень автотранспортні підприємства застосовують

на автобусах

Подорожні листи і проїзні квитки

на автомобілях- таксі

Подорожні листи, звірені з показниками тарифних лічильників (таксометрів)

Квитки на проїзд в автотранспортному підприємстві (пасажи́рського перевізника) обліковують як бланк за фактичною собівартістю придбання на субрахунку 209 “Інші матеріали” з подальшим списанням на рахунок 23 “Виробництво”. Окрім того, дані про наявність і рух проїзних документів фіксують на позабалансовому рахунку 08 “Бланки суворого обліку” за повною (номінальною) вартістю в розрізі відповідних субрахунків:

081 – “Бланки квитків на складі”

082 – “Бланки квитків у підготовці”

083 – “Бланки квитків для реалізації”

084 – “Бланки квитків, які залишилися нереалізованими і підлягають знищенню”

Відповідно до законодавства України деякі категорії пасажирів мають пільги на оплату проїзду. Види та обсяги пільгових перевезень встановлюють державним замовленням, в якому визначають порядок компенсації пасажирським перевізникам збитків від цих перевезень.

Дотації на перевезення пільгової категорії пасажирів слід відображати на момент надання послуг за дебетом рахунку 48 “Цільове фінансування і цільові надходження” і кредитом рахунку 718 “Дохід від безоплатного одержання оборотних активів”. Рахунок 48 “Цільове фінансування і цільові надходження” закривають при перерахуванні з бюджету коштів на рахунок перевізника.

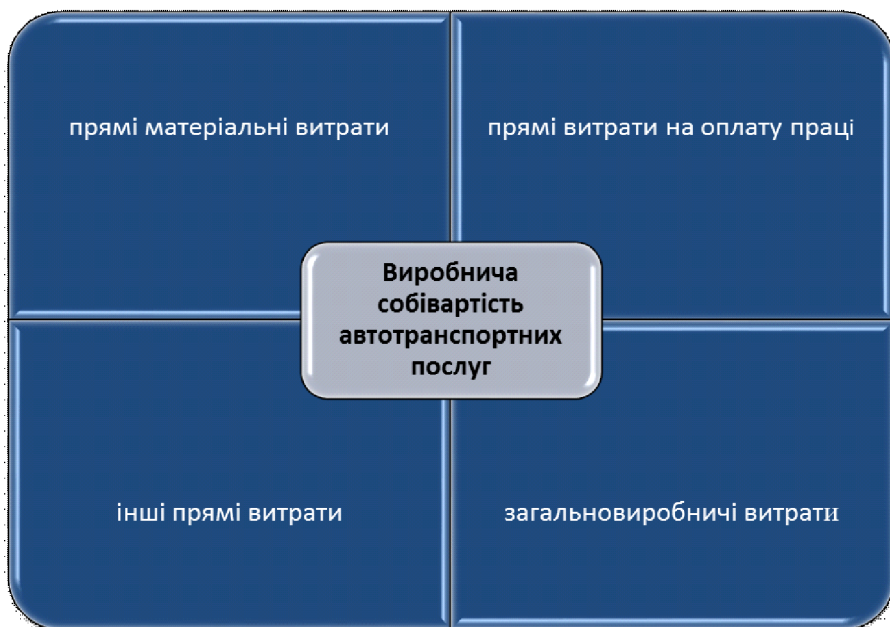
Облік доходу від перевезення пасажирів

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1.	Відображено дохід від наданих пасажирських перевезень за даними відомостей виторгу від продажу квитків	361	703
2.	Нарахований ПДВ	703	641
3.	Сума винагороди за продаж квитків	93	685
4.	Сума ПДВ	641	685
5.	Нараховане зобов'язання перед страховою компанією	704	685
6.	Зроблено залік взаємозаборогованості	685	361
7.	Надійшла виручка від пасажирських перевезень на поточний рахунок	311	361

Відповідно до Закону України «Про податок на додану вартість» від обкладання ПДВ звільняють операції з надання послуг, пов'язаних із перевезенням осіб пасажирським транспортом (окрім таксомоторів) у межах населеного пункту, тарифи на які регулює орган місцевого само-врядування відповідно до його компетенції, установлені законом

Операції з перевезень пасажирів здійснюють за приміськими маршрутами, за міжміськими внутрішньообласними чи міжміськими міжобласними маршрутами. Такі операції обкладають ПДВ на загальних підставах за ставкою 20%

4.7. Облік витрат і доходів автотранспортних підприємств

До наведеної номенклатури статей калькуляції можна вносити зміни з урахуванням організаційної структури транспортних підприємств, характеру та рівня організації перевезень, питомої ваги витрат у собівартості окремих видів перевезень. Для автотранспортних підприємств перелік статей доцільно доповнити статтю "Автомобільні шини"

Прямі матеріальні витрати

фактична вартість паливно-мастильних, експлуатаційних та інших матеріалів (у тому числі суми транспортно-заготівельних витрат), використаних безпосередньо на виконання перевезень і робіт, а також на підготовку нерухомого складу до експлуатації

Прямі витрати на оплату праці

основна і додаткова заробітна плата працівників, безпосередньо зайнятих здійсненням перевезень, що обчислюють за посадовими окладами, відрядними розцінками, тарифними ставками згідно з діючими на підприємстві системами оплати праці

Автомобільні шини

витрати, пов'язані з експлуатацією автомобільних шин: зі зміною та встановленням на колеса, ремонтні витрати

Інші прямі витрати

нарахування на заробітну плату працівників безпосередньо зайнятих здійсненням перевезень, у т.ч. відрахування на додаткове пенсійне страхування

витрати на страхування транспортних засобів у разі їх ремонту за кордоном та інші

вартість інструментів, виданих для їх поповнення на транспортних засобах

витрати на всі види ремонту, технічний огляд і технічне обслуговування рухомого складу, які виконують власними силами, та силами сторонніх підприємств

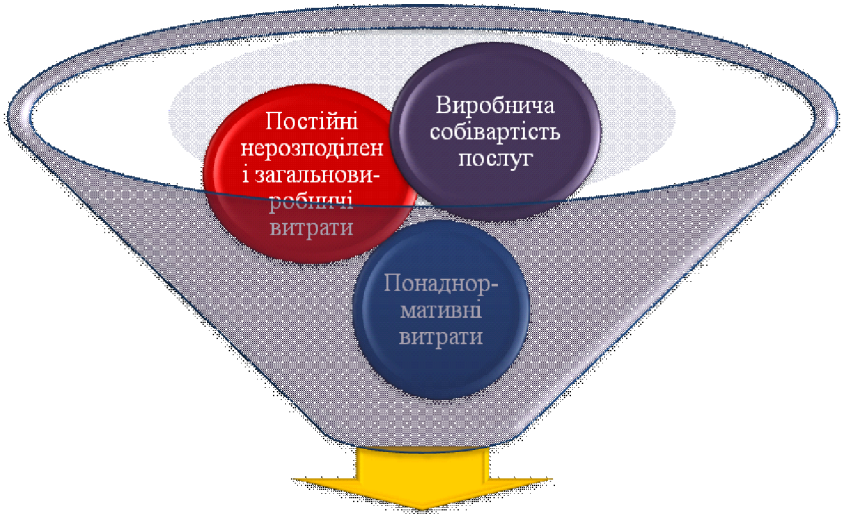
суми амортизаційних відрахувань, нарахованих згідно з порядком, нормами та умовами, передбаченими П(С)БО 7 "Основні засоби", П(С)БО 8 "Нематеріальні активи"

Загальновиробничі витрати

витрати, пов'язані з управлінням та обслуговуванням виробничого процесу: витрати на утримання апарату управління виробництвом, амортизація основних засобів та нематеріальних активів загальновиробничого призначення, витрати на утримання, експлуатацію, операційну оренду основних засобів інших необоротних активів загальновиробничого призначення, витрати на вдосконалення технології та організації виробництва, на охорону праці, техніку безпеки, виробничу санітарію та охорону навколишнього середовища, податки, збори та інші передбачені законодавством обов'язкові платежі, що вводять до собівартості виробництва, інші витрати

Способи віднесення витрат на собівартість окремих об'єктів калькулювання

Собівартість реалізованих автотранспортних послуг

На фактичну собівартість наданих автотранспортних послуг ДТ 903 “Собівартість реалізованих робіт і послуг”
Кт 23 “Виробництво”

На відпускну вартість наданих послуг відображають доходи автотранспортного підприємства ДТ 361 “Розрахунки з вітчизняними покупцями”
Кт 703 “Дохід від реалізації робіт і послуг”

Бухгалтерські записи

На суму податкового зобов’язання:
ДТ 703 “Дохід від реалізації робіт і послуг”
Кт 641 “Розрахунки за податками”

Фінансовий результат операційної діяльності:
ДТ 791 “Результат операційної діяльності”
Кт 903 “Собівартість реалізованих робіт і послуг” 92 “Адміністративні витрати” 93 “Витрати на збут” 94 “Інші витрати операційної діяльності” Дт 703 “Дохід від реалізації робіт і послуг” Кт 791 “Результат операційної діяльності” закривають при переході коштів на рахунок перевізника

ЛІТЕРАТУРА

1. Бухгалтерський облік в торгівлі : підруч. [для студ. вузів спеціальності 7.050106 «Облік і аудит»] / за ред. Ф. Ф. Бутинця і Н. М. Малюги. – 2-ге вид. [перероб. і доп.]. – Житомир : Рута, 2002. – 576 с.
2. Бухгалтерський облік в Україні : навч. посіб. / за ред. Р. Л. Хом'яка. – 2-ге вид. [доп. і перероб.]. – Львів : Нац. ун-т «Львівська політехніка» ; Інф.-вид. центр «Інтелект+», 2003. – 820 с.
3. Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах : підруч. / М. Ф. Огійчук, В. Я. Плаксінко, Л. Г. Панченко та ін. – 2-ге вид. [перероб. і доп.]. – К. : Вища освіта, 2003. – 800 с.
4. Бухгалтерський облік у галузях економіки : підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / В. Б. Захожай, М. Ф. Базась, М. М. Матюха, В. М. Базась. – К. : МАУП, 2005. – 968 с.
5. Все об учете и организации строительной деятельности / 3-е изд. [перераб. и доп.]. – Х. : Фактор, 2006. – 462 с.
6. Грабова Н. М. Бухгалтерський облік у торгівлі : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / Н. М. Грабова, В. М. Добровський ; за ред. М. В. Кужельного. – К. : К.А.С.К., 2004. – 800 с.
7. Гура Н. О. Облік видів економічної діяльності : навч. посіб. / Н. О. Гура. – К. : Знання, 2004. – 514 с. – (Вища освіта ХХІ ст.).
8. Журавель Г. П. Збірник задач із бухгалтерського обліку : навч. посіб. / Г. П. Журавель, Є. К. Ковальчук, Н. Я. Микитюк, В. М. Панасюк. – Тернопіль : Екон. думка, 1999. – 64 с.
9. Журавель Г. П. Бухгалтерський облік: особливості в галузях економіки : навч. посіб. / Журавель Г. П., Крупка Я. Д., Палюх М. С., Гуцайлюк Л. О., Фаріон Т. І. – Тернопіль : Екон. думка, 1999. – 449 с.
10. Задорожний З. В. Облік в галузях економіки : навч. посіб. / З. В. Задорожний, Є. К. Ковальчук, В. М. Панасюк. – К. : Хай-Тек Прес, 2011. – 360 с.
11. Задорожний З. В. Облік в галузях економіки (в схемах і таблицях) : навч. посіб. / Задорожний З. В., Ковальчук Є. К., Панасюк В. М., Бродовська О. Г. – Тернопіль : Екон. думка ТНЕУ, 2012. – 200 с.
12. Задорожний З. В. Облік в сфері послуг (в схемах і таблицях) : навч. посіб. / Задорожний З. В., Ковальчук Є. К., Панасюк В. М., Бродовська О. Г. – Тернопіль : Крок, 2012. – 127 с.

13. Закон України «Про автомобільний транспорт» від 05.04.2001 р. № 2344/III. (Редакція за станом на 17.07.2015).
14. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», затверджений ВРУ 16.07.1999.
15. Ковальчук Є. К. Облік діяльності підприємств сфери послуг / Є. К. Ковальчук, Н. В. Гладчак. – Тернопіль : ТНЕУ – 2007. – 134 с.
16. Ковальчук Є. К. Облік витрат і калькулювання собівартості послуг : метод. реком. з вивч. дисц. / Є. К. Ковальчук, Н. В. Гладчак. – Тернопіль : ТНЕУ – 2007. – 98 с.
17. Крупка Я. Д. Облік в будівництві : підруч. / Я. Д. Крупка, З. В. Задорожний, Р. О. Мельник. – Тернопіль : Екон. думка, 2005. – 608 с.
18. Лень В. С. Бухгалтерський облік в галузях економіки : навч. посіб. / В. С. Лень, В. В. Гливенко. – К. : Знання-Прес, 2005. – 491 с.
19. Лист Міністерства торгівлі. Основні поняття. Витяг із листа М363Т України від 17.03.1998 р. № 15-03-29-192.
20. Маренич Т. Г. Бухгалтерський облік в агроформуваннях : підруч. / за ред. В. Я. Амбросова. – 2-ге вид. [доп. і перероб.]. – К. : Професіонал, 2005. – 896 с.
21. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку біологічних активів. Затверджено Наказом МФУ 29.12.2006 р. № 1315.
22. Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств. Затв. Наказом Міністерства аграрної політики України від 18.05.2001 р. № 132 // Все про бухгалтерський облік 2001. – № 77 – С. 2–25.
23. Методичні рекомендації з формування складу витрат та порядку їх планування в торговельній діяльності. Затв. Наказом Міністерства економіки та з питань Європейської інтеграції України від 22.05.2002 р.
24. Методичні рекомендації з формування собівартості будівельно-монтажних робіт. Затв. Наказом Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України від 07.05.2002 р. № 81.
25. Методичні рекомендації з формування собівартості перевезень (робіт, послуг) на транспорті. Затверджені Наказом Міністерства транспорту України від 5 лютого 2001 р. № 65.
26. Методичні рекомендації щодо застосування реєстрів журнально-ордерної форми обліку для сільськогосподарських підприємств. Затв. Наказом Міністерства аграрної політики України 04.06.2009 р. № 390.

27. Методичні рекомендації щодо застосування спеціалізованих форм первинних документів з обліку виробничих запасів в сільськогосподарських підприємствах. Затв. Наказом Міністерства аграрної політики України 21.12.2007 р. № 929.
28. Методичні рекомендації щодо застосування спеціалізованих форм первинних документів з обліку довгострокових та поточних біологічних активів в сільськогосподарських підприємствах. Затв. Наказом Міністерства аграрної політики України 21.02.2008 р. № 73.
29. Мошенський С. З. Бухгалтерський облік у будівництві : навч. посіб. [для студ. вузів спец. 7.050106 «Облік і аудит»] / С. З. Мошенський, Т. П. Остапчук. – Житомир : Рута, 2005. – 356 с.
30. Національні стандарти бухгалтерського обліку в Україні [Електроний ресурс]. – Режим доступу : rada.gov.ua.
31. Податковий Кодекс України № 2755-IV від 02.12.2010 р. (із змінами і доповненнями, внесеними Законами України).
32. Свідерський Є. І. Бухгалтерський облік в галузях економіки : навч. посіб. / Є. І. Свідерський. – К. : КНЕУ, 2004. – 233 с.
33. Солошенко Л. Розничная торговля: организация и учет / Л. Солошенко, О. Пироженко, Я. Кавторева. – 4-е изд. [перераб. и доп.]. – Х. : Фактор, 2003. – 168 с.
34. Трохименко Л. М. Бухгалтерський облік : навч.-метод. посіб. [для самост. вивч. дисц.] : У 4-х ч. / Л. М. Трохименко. – Ч. III : Методичні рекомендації до вивчення другого блоку курсу «Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах». – К. : КНЕУ, 2003. – 506 с.
35. Бухгалтерський облік в торгівлі : підруч. [для студ. вузів спец. 7.050106 «Облік і аудит»] / за ред. проф. Ф. Ф. Бутинця і доц. Н. М. Малюги. – 2-ге вид. [перероб. і доп.]. – Житомир : Рута, 2002. – 576 с.
36. Бухгалтерський облік в Україні : навч. посіб. / за ред. Р. Л. Хом'яка. – 2-ге вид. [перероб. і доп.]. – Львів : Нац. ун-т «Львівська політехніка»; Інформ.-вид. центр «Інтелект+» Ін-ту післядипл. освіти; Інтелект-Захід, 2003. – 820 с.
37. Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах : підруч. / М. Ф. Огійчук, В. Я. Плаксієнко, Л. Г. Панченко та ін. ; за ред. проф. М. Ф. Огійчука. – 2-ге вид. [перероб. і доп.]. – К. : Вища освіта, 2003. – 800 с.

38. Бухгалтерський облік у галузях економіки : підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / В. Б. Захожай, М. Ф. Базась, М. М. Матюха, В. М. Базась. – К. : МАУП, 2005. – 968 с.
39. Все об учете и организации строительной деятельности / 3-е изд. [перераб. и доп.]. – Х. : Фактор, 2006. – 462 с.
40. Грабова Н. М. Бухгалтерський облік у торгівлі : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / Н. М. Грабова, В. М. Добровський ; за ред. М. В. Кужельного. – К. : К.А.С.К., 2004. – 800 с.
41. Гура Н. О. Облік видів економічної діяльності : навч. посіб. / Н. О. Гура. – К. : Знання, 2004. – 514 с.
42. Журавель Г. П. Збірник задач із бухгалтерського обліку : навч. посіб. / Журавель Г. П., Ковальчук Є. К., Микитюк Н. Я., Панасюк В. М. – Тернопіль : Екон. думка, 1999. – 64 с.
43. Журавель Г. П. Бухгалтерський облік: особливості в галузях економіки : навч. посіб. / Журавель Г. П., Крупка Я. Д. Палюх М. С., Гуцайлук Л. О. та ін. – Тернопіль : Екон. думка, 1999. – 449 с.
44. Задорожний З. В. Облік в галузях економіки : навч. посіб. / З. В. Задорожний, Є. К. Ковальчук, В. М. Панасюк. – К. : Хай-Тек Прес, 2011. – 360 с.
45. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», затверджений ВРУ 16.07.1999 р.
46. Закон України «Про патентування деяких видів підприємницької діяльності».
47. Крупка Я. Д. Облік в будівництві : підруч. / Я. Д. Крупка, З. В. Задорожний, Р. О. Мельник. – Тернопіль : Екон. думка, 2005. – 608 с.
48. Лень В. С. Бухгалтерський облік в галузях економіки : навч. посіб. / В. С. Лень, В. В. Гливенко. – К. : Знання – Прес, 2005. – 491 с.
49. Лист Міністерства торгівлі. Основні поняття. Витяг із листа М363Т України від 17.03.1998 р. № 15-03-29-192.
50. Маренич Т. Г. Бухгалтерський облік в агроформуваннях : підруч. / Т. Г. Маренич ; за ред. В. Я. Амбросова. – 2-ге вид. [доп. і перероб.]. – К. : Професіонал, 2005. – 896 с.
51. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку біологічних активів. Затв. Наказом МФУ 29. 12. 2006 р. № 1315.
52. Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств : затв. Наказом Міністерства аграрної політики України від 18.05.2001 р. № 132 // Все про бухгалтерський облік 2001. – № 77. – С. 2–25.

53. Методичні рекомендації з формування складу витрат та порядку їх планування в торговельній діяльності. Затв. Наказом Міністерства економіки та з питань Європейської інтеграції України від 22.05.2002 р.
54. Методичні рекомендації з формування собівартості будівельно-монтажних робіт. Затв. Наказом Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України від 07.05.2002 р. № 81.
55. Методичні рекомендації щодо застосування реєстрів журнально-ордерної форми обліку для сільськогосподарських підприємств. Затв. Наказом Міністерства аграрної політики України 04.06.2009 р. № 390.
56. Методичні рекомендації щодо застосування спеціалізованих форм первинних документів з обліку виробничих запасів в сільськогосподарських підприємствах. Затв. Наказом Міністерства аграрної політики України 21.12.2007 р. № 929.
57. Методичні рекомендації щодо застосування спеціалізованих форм первинних документів з обліку довгострокових та поточних біологічних активів в сільськогосподарських підприємствах. Затв. Наказом Міністерства аграрної політики України 21.02.2008 р. № 73.
58. Мошенський С. З. Бухгалтерський облік у будівництві : навч. посіб. [для студ. вузів спец. 7.050106 «Облік і аудит»] / С. З. Мошенський, Т. П. Остапчук. – Житомир : Рута, 2005. – 356 с.
59. Національні стандарти бухгалтерського обліку в Україні : зб. норм. актів. – К. : Юрінком Інтер, 2000. – 231 с.
60. Податковий Кодекс від 02.12.2010 р.
61. Свідерський Є. І. Бухгалтерський облік в галузях економіки : навч. посіб. / Є. І. Свідерський.– К. : КНЕУ, 2004. – 233 с.
62. Солошенко Л. Розничная торговля: организация и учет / Л. Солошенко, О. Пироженко, Я. Кавторева. – 4-е изд. [перераб. и доп.]. – Х. : Фактор, 2003. – 168 с.
63. Трохименко Л. М. Бухгалтерський облік : навч.-метод. посіб. [для самост. вивч. дисципліни] : У 4-х ч. / Л. М. Трохименко. – Ч. III : Метод. рекоменд. до вивч. другого блоку курсу «Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах». – К. : КНЕУ, 2003. – 506 с.

ДОДАТОК

**План рахунків бухгалтерського обліку
активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій
підприємств та організацій**

СИНТЕТИЧНІ РАХУНКИ (РАХУНКИ ПЕРШОГО ПОРЯДКУ)		СУБРАХУНКИ (РАХУНКИ ДРУГОГО ПОРЯДКУ)		СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ
Код	Назва	Код	Назва	
Клас 1. Необоротні активи				
10	Основні засоби	100	Інвестиційна нерухомість	Усі види діяльності
		101	Земельні ділянки	
		102	Капітальні витрати на поліпшення земель	
		103	Будинки та споруди	
		104	Машини та обладнання	
		105	Транспортні засоби	
		106	Інструменти, прилади та інвентар	
		107	Тварини	
		108	Багаторічні насадження	
		109	Інші основні засоби	
11	Інші необоротні матеріальні активи	111	Бібліотечні фонди	Усі види діяльності
		112	Малоцінні необоротні матеріальні активи	
		113	Тимчасові (нетитульні) споруди	
		114	Природні ресурси	
		115	Інвентарна тара	
		116	Предмети прокату	
		117	Інші необоротні матеріальні активи	
12	Нематеріальні активи	121	Права користування природними ресурсами	Усі види діяльності
		122	Права користування майном	
		123	Права на комерційні позначення	
		124	Права на об'єкти промислової власності	
		125	Авторське право та суміжні з ним права	
		127	Інші нематеріальні активи	
13	Знос (амортизація) необоротних активів	131	Знос основних засобів	Усі види діяльності
		132	Знос інших необоротних матеріальних активів	
		133	Накопичена амортизація нематеріальних активів	
		134	Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	
		135	Знос інвестиційної нерухомості	
14	Інвестиції	141	Інвестиції пов'язаним сторонам за методом обліку участі в капіталі	Усі види діяльності
		142	Інші інвестиції пов'язаним сторонам	
		143	Інвестиції не пов'язаним сторонам	
15	Капітальні інвестиції	151	Капітальне будівництво	Усі види діяльності
		152	Придбання (виготовлення) основних засобів	
		153	Придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів	
		154	Придбання (створення) нематеріальних активів	

СИНТЕТИЧНІ РАХУНКИ (РАХУНКИ ПЕРШОГО ПОРЯДКУ)		СУБРАХУНКИ (РАХУНКИ ДРУГОГО ПОРЯДКУ)		СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ
Код	Назва	Код	Назва	
		155	Придбання (виращування) довгострокових біологічних активів	
16	Довгострокові біологічні активи	161	Довгострокові біологічні активи рослинництва, які оцінені за справедливою вартістю	Сільськогосподарські підприємства
		162	Довгострокові біологічні активи рослинництва, які оцінені за первісною вартістю	
		163	Довгострокові біологічні активи тваринництва, які оцінені за справедливою вартістю	
		164	Довгострокові біологічні активи тваринництва, які оцінені за первісною вартістю	
		165	Незрілі довгострокові біологічні активи, які оцінюються за справедливою вартістю	
		166	Незрілі довгострокові біологічні активи, які оцінюються за первісною вартістю	
17	Відстрочені податкові активи		За видами відстрочених податкових активів	Усі види діяльності
18	Довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи	181	Заборгованість за майно, що передано у фінансову оренду	Усі види діяльності
		182	Довгострокові векселі одержані	
		183	Інша дебіторська заборгованість	
		184	Інші необоротні активи	
19	Гудвіл		За видами об'єктів інвестування	
		191	Гудвіл при придбанні	Усі види діяльності
		193	Гудвіл при приватизації (корпоратизації)	
Клас 2. Запаси				
20	Виробничі запаси	201	Сировина й матеріали	Усі види діяльності
		202	Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби	
		203	Паливо	
		204	Тара й тарні матеріали	
		205	Будівельні матеріали	
		206	Матеріали, передані в переробку	
		207	Запасні частини	
		208	Матеріали сільськогосподарського призначення	
		209	Інші матеріали	
21	Поточні біологічні активи	211	Поточні біологічні активи рослинництва, які оцінені за справедливою вартістю	С/г підприємства
		212	Поточні біологічні активи тваринництва, які оцінені за справедливою вартістю	
		213	Поточні біологічні активи тваринництва, які оцінені за первісною вартістю	
		218	Худоба, що прийнята від населення для реалізації	
22	Малоцінні та швидкозношувані предмети		За видами предметів	Усі види діяльності
23	Виробництво		За видами виробництва	Усі види діяльності
24	Брак у виробництві		За видами продукції	Галузі матеріального виробництва
25	Напівфабрикати		За видами напівфабрикатів	Промисловість
26	Готова продукція		За видами готової продукції	Промисловість, сільське господарство та ін.
27	Продукція сільськогосподарського виробництва		За видами продукції	С/г підприємства

СИНТЕТИЧНІ РАХУНКИ (РАХУНКИ ПЕРШОГО ПОРЯДКУ)		СУБРАХУНКИ (РАХУНКИ ДРУГОГО ПОРЯДКУ)		СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ
Код	Назва	Код	Назва	
28	Товари	281	Товари на складі	Усі види діяльності
		282	Товари в торгівлі	
		283	Товари на комісії	
		284	Тара під товарами	
		285	Торгова націнка	
		286	Необоротні активи та групи вибуття, утримувані для продажу	
29			
Клас 3. Кошти, розрахунки та інші активи				
30	Готівка	301	Готівка в національній валюті	Усі види діяльності
		302	Готівка в іноземній валюті	
31	Рахунки в банках	311	Поточні рахунки в національній валюті	Усі види діяльності
		312	Поточні рахунки в іноземній валюті	
		313	Інші рахунки в банку в національній валюті	
		314	Інші рахунки в банку в іноземній валюті	
32			
33	Інші кошти	331	Грошові документи в національній валюті	Усі види діяльності
		332	Грошові документи в іноземній валюті	
		333	Грошові кошти в дорозі в національній валюті	
		334	Грошові кошти в дорозі в іноземній валюті	
34	Короткострокові векселі одержані	341	Короткострокові векселі, одержані в національній валюті	Усі види діяльності
		342	Короткострокові векселі, одержані в іноземній валюті	
35	Поточні фінансові інвестиції	351	Еквіваленти грошових коштів	Усі види діяльності
		352	Інші поточні фінансові інвестиції	
36	Розрахунки з покупцями та замовниками	361	Розрахунки з вітчизняними покупцями	Усі види діяльності
		362	Розрахунки з іноземними покупцями	
		363	Розрахунки з учасниками ПФГ	
37	Розрахунки з різними дебіторами	371	Розрахунки за виданими авансами	Усі види діяльності
		372	Розрахунки з підзвітними особами	
		373	Розрахунки за нарахованими доходами	
		374	Розрахунки за претензіями	
		375	Розрахунки за відшкодуванням завданих збитків	
		376	Розрахунки за позиками членам кредитних спілок	
		377	Розрахунки з іншими дебіторами	
38	Резерв сумнівних боргів		За дебіторами	Усі види діяльності
39	Витрати майбутніх періодів		За видами витрат	Усі види діяльності
Клас 4. Власний капітал та забезпечення зобов'язань				
40	Зареєстрований (пайовий) капітал		За видами капіталу	Усі види діяльності
41	Капітал у дооцінках		За видами капіталу	Кооперативні організації, кредитні спілки
42	Додатковий капітал	421	Емісійний дохід	Усі види діяльності
		422	Інший вкладений капітал	
		423	Дооцінка активів	
		424	Безоплатно одержані необоротні активи	
		425	Інший додатковий капітал	

СИНТЕТИЧНІ РАХУНКИ (РАХУНКИ ПЕРШОГО ПОРЯДКУ)		СУБРАХУНКИ (РАХУНКИ ДРУГОГО ПОРЯДКУ)		СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ
Код	Назва	Код	Назва	
43	Резервний капітал		За видами капіталу	Усі види діяльності
44	Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)	441	Прибуток нерозподілений	Усі види діяльності
		442	Непокриті збитки	
		443	Прибуток, використаний у звітному періоді	
45	Вилучений капітал	451	Вилучені акції	Усі види діяльності
		452	Вилучені вклади й паї	
		453	Інший вилучений капітал	
46	Неоплачений капітал		За видами капіталу	Усі види діяльності
47	Забезпечення майбутніх витрат і платежів	471	Забезпечення виплат відпусток	Усі види діяльності
		472	Додаткове пенсійне забезпечення	
		473	Забезпечення гарантійних зобов'язань	
		474	Забезпечення інших витрат і платежів	
		475	Забезпечення призового фонду (резерв виплат)	
		476	Резерв на виплату джек-поту, не забезпеченого сплатою участі у втраті	
		477	Забезпечення матеріального заохочення	
		478	Забезпечення відновлення земельних ділянок	
48	Цільове фінансування і цільові надходження		За об'єктами фінансування	Усі види діяльності
49	Страхові резерви	491	Технічні резерви	Страхова діяльність
		492	Резерви із страхування життя	
		493	Частка перестраховиків у технічних резервах	
		494	Частка перестраховиків у резервах із страхування життя	
		495	Результат зміни технічних резервів	
		496	Результат зміни резервів із страхування життя	
		497	Результат зміни резервів незароблених премій	
		498	Результат зміни резервів збитків	
ас 5. Довгострокові зобов'язання				
50	Довгострокові позики	501	Довгострокові кредити банків у національній валюті	види діяльності
		502	Довгострокові кредити банків в іноземній валюті	
		503	Відстрочені довгострокові кредити банків у національній валюті	
		504	Відстрочені довгострокові кредити банків в іноземній валюті	
		505	Інші довгострокові позики в національній валюті	
		506	Інші довгострокові позики в іноземній валюті	
51	Довгострокові векселі видані	511	Довгострокові векселі, видані в національній валюті	Усі види діяльності
		512	Довгострокові векселі, видані в іноземній валюті	
52	Довгострокові зобов'язання за облігаціями	521	Зобов'язання за облігаціями	Усі види діяльності
		522	Премія за випущеними облігаціями	
		523	Дисконт за випущеними облігаціями	
53	Довгострокові зобов'язання з оренди	531	Зобов'язання з фінансової оренди	Усі види діяльності
		532	Зобов'язання з оренди цілісних майнових комплексів	
54	Відстрочені податкові зобов'язання		За видами зобов'язань	Усі види діяльності

СИНТЕТИЧНІ РАХУНКИ (РАХУНКИ ПЕРШОГО ПОРЯДКУ)		СУБРАХУНКИ (РАХУНКИ ДРУГОГО ПОРЯДКУ)		СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ
Код	Назва	Код	Назва	
55	Інші довгострокові зобов'язання		За видами зобов'язань	Усі види діяльності
56			
57			
58			
59			
Клас 6. Поточні зобов'язання				
60	Короткострокові позики	601	Короткострокові кредити банків у національній валюті	Усі види діяльності
		602	Короткострокові кредити банків в іноземній валюті	
		603	Відстрочені короткострокові кредити банків у національній валюті	
		604	Відстрочені короткострокові кредити банків в іноземній валюті	
		605	Прострочені позики в національній валюті	
		606	Прострочені позики в іноземній валюті	
61	Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	611	Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями в національній валюті	Усі види діяльності
		612	Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями в іноземній валюті	
62	Короткострокові векселі видані	621	Короткострокові векселі, видані в національній валюті	Усі види діяльності
		622	Короткострокові векселі, видані в іноземній валюті	
63	Розрахунки з постачальниками та підрядниками	631	Розрахунки з вітчизняними постачальниками	Усі види діяльності
		632	Розрахунки з іноземними постачальниками	
		633	Розрахунки з учасниками ПФГ	
64	Розрахунки за податками й платежами	641	Розрахунки за податками	Усі види діяльності
		642	Розрахунки за обов'язковими платежами	
		643	Податкові зобов'язання	
		644	Податковий кредит	
65	Розрахунки за страхування	651	За пенсійним забезпеченням	Усі види діяльності
		652	За соціальним страхуванням	
		653	За страхуваннями на випадок безробіття	
		654	За індивідуальним страхуванням	
		655	За страхуванням майна	
66	Розрахунки за виплатами працівникам	661	Розрахунки за заробітною платою	Усі види діяльності
		662	Розрахунки з депонентами	
		663	Розрахунки за іншими виплатами	
67	Розрахунки з учасниками	671	Розрахунки за нарахованими дивідендами	Усі види діяльності
		672	Розрахунки за іншими виплатами	
68	Розрахунки за іншими операціями	681	Розрахунки за авансами одержаними	Усі види діяльності
		682	Внутрішні розрахунки	
		683	Внутрішньогосподарські розрахунки	
		684	Розрахунки за нарахованими відсотками	
		685	Розрахунки з іншими кредиторами	

СИНТЕТИЧНІ РАХУНКИ (РАХУНКИ ПЕРШОГО ПОРЯДКУ)		СУБРАХУНКИ (РАХУНКИ ДРУГОГО ПОРЯДКУ)		СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ
Код	Назва	Код	Назва	
69	Доходи майбутніх періодів		За видами доходів	Усі види діяльності
Клас 7. Доходи і результати діяльності				
70	Доходи від реалізації	701	Дохід від реалізації готової продукції	Усі види діяльності
		702	Дохід від реалізації товарів	
		703	Дохід від реалізації робіт і послуг	
		704	Вирахування з доходу	
		705	Перестраховання	
71	Інший операційний дохід	710	Дохід від первісного визнання та від зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю	Усі види діяльності
		711	Дохід від реалізації іноземної валюти	
		712	Дохід від реалізації інших оборотних активів	
		713	Дохід від операційної оренди активів	
		714	Дохід від операційної курсової різниці	
		715	Одержані штрафи, пені, неустойки	
		716	Відшкодування раніше списаних активів	
		717	Дохід від списання кредиторської заборгованості	
		718	Дохід від безоплатно одержаних оборотних активів	
		719	Інші доходи від операційної діяльності	
72	Дохід від участі в капіталі	721	Дохід від інвестицій в асоційовані підприємства	Усі види діяльності
		722	Дохід від спільної діяльності	
		723	Дохід від інвестицій в дочірні підприємства	
73	Інші фінансові доходи	731	Дивіденди одержані	Усі види діяльності
		732	Відсотки одержані	
		733	Інші доходи від фінансових операцій	
74	Інші доходи	741	Дохід від реалізації фінансових інвестицій	Усі види діяльності
		742	Дохід від відновлення корисності активів	
		743	Дохід від реалізації майнових комплексів	
		744	Дохід від неопераційної курсової різниці	
		745	Дохід від безоплатно одержаних активів	
		746	Інші доходи від звичайної діяльності	
75				
76	Страхові платежі		За видами страхування	Страхова діяльність
77			
78			
79	Фінансові результати	791	Результат операційної діяльності	Усі види діяльності
		792	Результат фінансових операцій	
		793	Результат іншої звичайної діяльності	
		794	Результат надзвичайних подій	
Клас 8. Витрати за елементами				
80	Матеріальні витрати	801	Витрати сировини й матеріалів	Усі види діяльності
		802	Витрати купівельних напівфабрикатів та комплектуючих виробів	
		803	Витрати палива й енергії	
		804	Витрати тари й тарних матеріалів	
		805	Витрати будівельних матеріалів	
		806	Витрати запасних частин	
		807	Витрати матеріалів сільськогосподарського призначення	
		808	Витрати товарів	
		809	Інші матеріальні витрати	

СИНТЕТИЧНІ РАХУНКИ (РАХУНКИ ПЕРШОГО ПОРЯДКУ)		СУБРАХУНКИ (РАХУНКИ ДРУГОГО ПОРЯДКУ)		СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ
Код	Назва	Код	Назва	
81	Витрати на оплату праці	811	Виплати за окладами й тарифами	Усі види діяльності
		812	Премії та заохочення	
		813	Компенсаційні виплати	
		814	Оплата відпусток	
		815	Оплата іншого невідпрацьованого часу	
		816	Інші витрати на оплату праці	
82	Відрахування на соціальні заходи	821	Відрахування на пенсійне забезпечення	Усі види діяльності
		822	Відрахування на соціальне страхування	
		823	Страхування на випадок безробіття	
		824	Відрахування на індивідуальне страхування	
83	Амортизація	831	Амортизація основних засобів	Усі види діяльності
		832	Амортизація інших необоротних матеріальних активів	
		833	Амортизація нематеріальних активів	
84	Інші операційні витрати		За видами витрат	Усі види діяльності
85	Інші затрати		За видами затрат	Усі види діяльності
86			
87			
88			
89			
Клас 9. Витрати діяльності				
90	Собівартість реалізації	901	Собівартість реалізованої готової продукції	Усі види діяльності
		902	Собівартість реалізованих товарів	
		903	Собівартість реалізованих робіт і послуг	
		904	Страхові виплати	
91	Загальновиробничі витрати		За видами витрат	Усі види діяльності
92	Адміністративні витрати		За видами витрат	Усі види діяльності
93	Витрати на збут		За видами витрат	Усі види діяльності
94	Інші витрати операційної діяльності	940	Витрати від первісного визнання та від зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю	
		941	Витрати на дослідження і розробки	Усі види діяльності
		942	Собівартість реалізованої іноземної валюти	
		943	Собівартість реалізованих виробничих запасів	
		944	Сумнівні та безнадійні борги	
		945	Втрати від операційної курсової різниці	
		946	Втрати від знецінення запасів	
		947	Нестачі і втрати від псування цінностей	
		948	Визнані штрафи, пені, неустойки	
		949	Інші витрати операційної діяльності	
95	Фінансові витрати	951	Відсотки за кредит	Усі види діяльності
		952	Інші фінансові витрати	
96	Втрати від участі в капіталі	961	Втрати від інвестицій в асоційовані підприємства	Усі види діяльності
		962	Втрати від спільної діяльності	
		963	Втрати від інвестицій в дочірні підприємства	

СИНТЕТИЧНІ РАХУНКИ (РАХУНКИ ПЕРШОГО ПОРЯДКУ)		СУБРАХУНКИ (РАХУНКИ ДРУГОГО ПОРЯДКУ)		СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ
Код	Назва	Код	Назва	
97	Інші витрати	971	Собівартість реалізованих фінансових інвестицій	Усі види діяльності
		972	Собівартість реалізованих необоротних активів	
		973	Собівартість реалізованих майнових комплексів	
		974	Втрати від неопераційних курсових різниць	
		975	Уцінка необоротних активів і фінансових інвестицій	
		976	Списання необоротних активів	
		977	Інші витрати звичайної діяльності	
98	Податок на прибуток	981	Податок на прибуток від звичайної діяльності	Усі види діяльності
		982	Податок на прибуток від надзвичайних подій	
Клас 0. Позабалансові рахунки				
01	Орендовані необоротні активи		За видами активів	Усі види діяльності
02	Активи на відповідальному зберіганні	021	Устаткування, прийняте для монтажу	Усі види діяльності
		022	Матеріали, прийняті для переробки	
		023	Матеріальні цінності на відповідальному зберіганні	
		024	Товари, прийняті на комісію	
		025	Майно в довірчому управлінні	
03	Контрактні зобов'язання		За видами зобов'язань	Усі види діяльності
04	Непередбачені активи й зобов'язання	041	Непередбачені активи	Усі види діяльності
		042	Непередбачені зобов'язання	
05	Гарантії та забезпечення надані		За видами гарантій та забезпечень наданих	Усі види діяльності
06	Гарантії та забезпечення отримані		За видами гарантій та забезпечень отриманих	Усі види діяльності
07	Списані активи	071	Списана дебіторська заборгованість	Усі види діяльності
		072	Невідшкодовані нестачі і втрати від псування цінностей	
08	Бланки суворого обліку		За видами бланків	Усі види діяльності
09	Амортизаційні відрахування			Усі види діяльності

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Задорожний З. В., Ковальчук Є. К.,
Панасюк В. М., Бродовська О. Г.**

ОБЛІК У ГАЛУЗЯХ ЕКОНОМІКИ

(у схемах і таблицях)

Навчальний посібник

Комп'ютерне верстання *Лариси Щербак*

Дизайн обкладинки *Марії Одобецької*

Підп. до друку 23. 12. 2015 р.
Формат 60x84^{1/16}. Гарнітура Times New Roman і Arial.
Папір офсетний. Друк на дублюванні.
Умов. друк. арк. 11,2. Обл.-вид. арк. 12,1.
Зам. № У 255-15. Наклад 100 прим.

Видавець
Тернопільський національний економічний університет
вул. Львівська, 11, м. Тернопіль, 46004

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців ДК № 3467 від 23.04.2009 р.

ВПЦ «Економічна думка ТНЕУ»
вул. Львівська, 11, м. Тернопіль, 46004
тел. 47-58-72
E-mail: edition@tneu.edu.ua